Till Herr H. Lindbeck
[illegible] af förf.

ALLMÄN GYMNASTISK
FÄKTLÄRA

AF

GUSTAF NYBLÆUS,

ÖFVERSTE OCH FÖRESTÅNDARE FÖR GYMNASTISKA CENTRALINSTITUTET.

1876

Pris: 2 kr. 75 öre.

STOCKHOLM 1876. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

M4BLAEUS

ALLMÄN GYMNASTISK FÄKTLÄRA

AF

GUSTAF NYBLÆUS,
ÖFVERSTE OCH FÖRESTÅNDARE FÖR GYMNASTISKA CENTRALINSTITUTET.

STOCKHOLM, 1876.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

All berättigad strid är försvar. Anfallet är ett medel för försvaret.

Herr General-Löjtnanten och Kommendören med
Stora Korset af Kongl. Svärds-Orden m. m.

GUSTAF RUDOLF ABELIN

tillegnas detta arbete
vördsamt och tillgifnast

af

Författaren.

INNEHÅLL.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

Inledning.

Första kapitlet.

Anfall och försvar i allmänhet.

Andra kapitlet.

Gardställning.

Tredje kapitlet.

Rumförändringar.

ANDRA AFDELNINGEN.

Fjerde kapitlet.

Anfallet.

TREDJE AFDELNINGEN.

Femte kapitlet.

Försvaret.

FJERDE AFDELNINGEN.

Sjette kapitlet.

Tempot.

Sjunde kapitlet.

Fäktöfningar.

Förord.

För stridens svåra, men nödvändiga konst ligger handgemänget, såsom första och ursprungligaste form, tydligen till grund. Häruti framträda i full åskådlighet lagarna för anfall och försvar, för skydd och angrepp jemte de allmänna vilkoren för segern På hvad område och i hvad utsträckning striden sedan må föras, äro dessa lagar och vilkor väsentligen desamma. Det måste då vara rätt att i detta deras enklaste framträdande studera dem. Fäktkonsten, hvilken innehåller bestämningarna för striden man mot man med skarpa vapen, får, sålunda uppfattad, ett högt krigiskt värde, ty den kommer att innehålla nyckeln till hela stridskonsten, och ingen, som vill förvärfva sig grundlig krigsbildning, bör försumma densamma.

Att den i kriget kan erhålla sin praktiska användning, oaktadt eldvapnens så högt uppdrifna verkan, är fullt säkert, och underligt vore det väl äfven, om, då tusenden, ja hundra tusenden, gå till strids emot hvarandra, ingen skulle komma någon fiende så nära, att han kunde nå honom med sin sabel eller bajonett. Oberäknadt hvad som händt i förpostkriget, så har kavaleriet vid vissa tillfällen under det senaste stora kriget allvarligen drabbat samman med svärdet, ja sjelfva öfverbefälhafvaren för den franska armén måste i en af de största drabbningarna

en stund värja sig med sabeln i hand, för att undgå död eller fångenskap. Vid infanteriet hafva bajonettanfallen ingalunda uteblifvit, och om de på öppna fältet sällan eller aldrig ledt till handgemäng, derför att motståndaren i tid vikit undan, så hafva de dock, efter säkra intyg, i byar och gårdar, ja till och med i skogar, och i allmänhet i lokalstrider, såsom naturligt är, ofta ledt till blodigt handgemäng. Så måste det väl ock i alla tider blifva, då striden föres med fullt allvar; och äfven då fienden viker för bajonettanfallet, så är det bajonetten han fruktar, och denna gör ju då sitt fulla gagn. Försummar man att undervisa sitt eget folk i bajonettens rätta bruk, så beröfvar man det förtroendet till vapnet, och man kan då icke med skäl begära, att det skall hålla stånd mot fiendtliga bajonettanfall, eller framtränga så långt, att användandet af detta vapen verkligen kan komma i fråga.

Huru man än vänder saken, bibehåller alltså fäktkonsten sitt krigiska värde, och härtill kommer den stora både kroppsliga och andliga utbildningskraft, som denna konst, rätt uppfattad och tillämpad, verkligen innebär. Det gifves ingen annan öfning, som i lika eller ens jemförlig grad väcker det verkliga stridslynnet, och detta kommer sig deraf, att den enskilde mannen här har sitt eget lilla fullständiga krig att föra och att gången häraf är så kännbar och påtaglig. Klar tanke, hastigt beslut och ofördröjlig verkställighet äro här nödvändiga, och detta tager både själ och kropp på det kraftigaste i anspråk. Särskildt är här att märka den kroppsliga kraft och sjelfbeherskning, som fäktöfningarna både fordra och åstadkomma, och hvarigenom de erhålla ett så högt gymnastiskt värde. De hvila också på gymnastisk grund och förutsätta, för att blifva hvad de böra vara, en grad af

reda och bestämdhet i kroppens rörelser, som vanligen icke utan gymnastiköfningar kan vinnas. Gymnastik och fäktning höra oskiljaktigt tillsammans, de äro af samma stycke.

Deraf kommer det sig äfven, att fäktkonsten, oaktadt duellen hos oss är att anse såsom utdöd, bibehåller ett så högt värde för den manliga uppfostran, ja, det är först sedan denna konst genom Pehr Henrik Ling befriades från det gamla fäktmästeriets traditionela missgrepp och förkonstling, som den kunnat göra anspråk på allmännare giltighet såsom uppfostringsmedel till manlighet och kraftig medborgerlighet. I de krigiska öfningarna har den manliga fosterlandskänslan sitt praktiska uttryck, och dessa öfningar stå derför, rätt förstådda, väl tillsammans med stigande nationel odling.

Ur dessa synpunkter har jag, min pligt likmätigt, sökt att så enkelt och följdriktigt, som jag förmått, framställa fäktläran i sina grunder och sitt sammanhang. Härvid har jag följt den *sökande* vägen, emedan jag trott, att lärjungarne på denna väg både säkrare och lättare kunde intränga i sakens väsen, än på den motsatta, den *påstående,* hvilken med fördelen af att kunna vara mera systematisk förenar olägenheten af att inprägla obegripna trossatser. Sålunda har jag kommit att framställa saken från olika synpunkter. Jag har, sedan formerna för ställning och förflyttning blifvit afhandlade, betraktat striden först från anfallets och sedan från försvarets synpunkt, derefter sammanslagit båda och ånyo granskat saken från tempots, tidsbestämningens, för stridens gång så vigtiga synpunkt. Härtill har kommit en framställning om öfningarnas rätta anordnande såsom slutlig tillämpning af det föregående.

Med detta framgångssätt har, då samma ämne tre gånger, ehuru från olika sidor sedt, blifvit genomgånget, omsägningar icke alldeles kunnat undvikas, men jag vågar dock hoppas, att dessa ej i allt för vidsträckt mått förekomma. Till en viss grad blifva de i ett ämne af denna beskaffenhet oundvikliga, men torde då mera gagna än skada. De särskilda *anfallsgraderna*, såsom de synts mig utveckla sig utur hvarandra, utgöra hufvudschemat för hela lärobyggnaden, och med detta står eller faller alltsammans. Att i detta ämne uttrycka sig med den noggrannhet och bestämdhet, som kunna förekomma allt missförstånd, är svårt, och jag vågar icke hoppas att häruti hafva lyckats, men jag tror dock, att den, som något sysselsatt sig med ämnet, skall kunna förstå mig.

Stockholm i September 1875.

Förf.

Fäktlära.

I.

Fäktlära.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

Inledning.

I den antika fäktningen var skölden det egentliga skyddsvapnet, i den moderna skyddar man sig med angreppsvapnet.

I. Fäktning är strid med vapen, egentligen skarpa vapen. *Antaganden.*

II. Fäktkonst är konsten att rätt utföra denna strid.

III. Fäktlära är fäktkonstens teori.

IV. Fäktkonsten utgör en hufvudsaklig del af stridskonsten, hvilken åter är krigskonstens grundval.

V. Fäktkonstens uppgift blifver sålunda att öfvervinna fienden på stridsfältet i verkligt krig. Den bibringar på samma gång förmågan af verksamt sjelfförsvar, då behof deraf inträder.

1. Stridskonsten, hvilken hos de antika folken, äfvensom i medeltiden, ansågs såsom hufvudsak i krig, har i den moderna krigskonsten först på senaste tider börjat få sig tillerkänd den från taktiken åtskilda, sjelfständiga ställning och betydenhet, som den med rätta tillkommer. *Stridskonsten och handgemänget.*

2. Detta erkännande sammanhänger på det närmaste med det tillgodogörande af den personliga stridsförmågan, som, i motsats till det öfvervägande mekaniska betraktelsesättet och förfarandet, allt mera i krigets både teori och praktik måste blifva gällande.

Anmärkning. Den ena materiela kraften kan användas till upphäfvande af den andra, hvilket bäst synes deraf, att i fästningskriget, der alla materiela hjelpmedel, både till anfall och försvar, i högsta grad kunna tagas i anspråk, breschens stormning och försvar, det personliga sammanträffandet, dock blifver sluthandlingen och såsom sådan egentligt afgörande. Sådant sammanträffande måste i fältkriget oftare kunna inträffa.

3. I handgemänget, hvilket är stridens första form och derigenom dess grundform, framträda dess lagar och förhållanden enklast och klarast, hvarför man företrädesvis just här bör studera dem.

4. Först med metallvapnen har egentlig fäktning kunnat uppkomma, men redan i knytnäfvekampen har stöten större säkerhet än slaget, ett förhållande, som sedermera allt framgent bibehåller sig. Orsaken härtill är, att stöten går den kortaste vägen, då deremot slaget och hugget — det skarpa slaget — alltid gå en omväg.

De äldsta vapnen.

5. Då jagten väl måste anses vara äldre än kriget, kan man först ur dess förhållanden, d. v. s. ur striden mellan menniskan och djuren, härleda stridsförhållandena.

6. Spjutet tyckes vara det äldsta jagtvapnet och följaktligen äfven det äldsta stridsvapnet, ty knifven, hammaren och yxan äro i sig sjelfva fredliga verktyg; och skölden tyckes hafva uppkommit för att dermed skydda sig mot det kastade spjutet och sedermera förblifvit det förnämsta skyddsvapnet.

7. Af jagtknifven har blifvit svärdet, hvilket från början sålunda varit afsedt förnämligast till stöt och skärning; såsom motsvarande skyddsvapen har bröstharnesket uppkommit, väsentligen för att skydda hjertat, naturlifvets central-organ.

8. Yxan har blifvit det egentliga hugg- eller skarpa slagvapnet; det motsvarande skyddsvapnet är hjelmen,

hvarigenom hjernan, det andliga lifvets central-organ, skyddas för det häremot företrädesvis riktade hugget.

9. Mångfaldiga sammansättningar af dessa tre grundtyper, spjutet, svärdet och yxan, hafva, äfvensom mångfaldiga tillsatser och omvexlingar på de 3:ne hufvudsakliga skyddsvapnen, skölden, bröstharnesket och hjelmen, under tidernas lopp uppkommit.

10. Genom användandet af slungans längd och kohæsionskraft och af bågsträngens elasticitet har det artilleristiska momentet först inträdt i striden, och skottet visar sig här vara en förlängning af stöten, likasom kastet en förlängning af slaget, hvilket, när det är verksammast, går i riktning med tyngdkraften, således nedåt.

11. Genom användandet af djur, förnämligast hästen, till stridsändamål, har kavaleriet uppkommit. Härigenom förstärkes egentligen benens verksamhet, förflyttningsförmågan, likasom armarnas verksamhet, den egentliga stridsförmågan, förstärkes genom användandet af den naturkraft, som verkar i artilleriet.

Den antika och den moderna fäktkonsten.

12. Sköldens användande såsom det första och förnämsta skyddsvapnet gifver den antika fäktningen sin bestämda karakter, och denna bibehåller sig, oberoende af alla andra förändringar, så länge skölden icke aflägges.

13. Den moderna fäktningen, hvars grundtanke är, att man skyddar sig med samma vapen som man angriper, har först efter sköldens afläggande kunnat uppkomma.

14. Hos Perserna lades ännu företrädesvis vigt på ridning och pilskjutning, icke på handgemäng.

15. Grekerna egde hög gymnastisk bildning, men öfvade ej mycket egentlig fäktkonst; i brottning och knytnäfvekamp voro de deremot öfvade, äfvensom i löpande. Detta tillsammanlagdt gjorde, att de mot Perserna förde äfven sina vapen med gifven öfverlägsenhet.

16. Romarne öfvade fäktning, men icke mot hvarandra, utan efter vissa ganska fullständiga regler mot

träpålar såsom låtsade fiender. Genom sådana öfningar blefvo de likväl just i handgemänget alla andra antika folk öfverlägsna, till dess de slutligen förvekligade dukade under, hufvudsakligen för de germaniska folkens ännu ursprungliga kraftfullhet.

17. Hos medeltidens riddare är den antika fäktkonsten, med sina åtskilda angrepps- och skyddsvapen, uppdrifven till sin höjdpunkt. Riddarne öfvade mycket fäktning mot hvarandra. Strid och stridsöfning synas härvid icke alltid rätt bestämdt hafva hållits åtskilda.

18. Riddarne dukade under, lika mycket för tyngden af sina egna skyddsvapen, som för den kraft och rörlighet, hvarmed det nya infanteriet (Schweizarne) förde sina angreppsvapen, samt slutligen äfven för eldvapnens verkan.

19. Den mot medeltidens slut, i sammanhang med sköldens och sedermera äfven de andra skyddsvapnens afläggande, uppkommande moderna fäktningen bedrefs, såsom allt denna tid, skråmässigt, och qvarlefvorna af dessa skrån äro ännu de så kallade fäktmästarne, hvilkas uppgift det har blifvit att inlära den konventionela duellkonsten.

20. Det tillkommer arméns officerare och läroverkens gymnastiklärare att göra fäktkonsten gällande såsom en på rena gymnastiska grunder hvilande vapenkonst, till manlig uppfostran och fäderneslandets försvar.

De nyare hand-vapnen.

21. Af alla för handgemänget afsedda vapen är svärdet, när det eger måttlig längd jemte tillräcklig bredd och styrka, det fullkomligaste, emedan dermed då kan göras kraftig parad, säker stöt och tillräckligt starkt hugg. Dolken, det kortaste svärdet, förbinder sig med brottningsstriden och saknar både hugg och tillräcklig parad. Det långa och tunga slagsvärdet eger visserligen starkare hugg, men blifver mindre handterligt både till stöt och parad.

22. Spjutet, omvexlande från det långa ohandterliga afhållsvapen, som företrädesvis förekommer i den grekiska

falangen på dess senare tider, till lansen, enhandsspjutet, och det lätta kastspjutet, saknar i sig sjelft alldeles hugget och är, endast då det eger måttlig längd och föres med två händer, till parerande rätt användbart. Dess bräcklighet, då det består endast af ett långt träskaft med jernspets, har genom den moderna infanteripikens, bajonettgevärets, jernpipa och jernladdstake på ett lyckligt sätt blifvit upphäfd, men gevärets i senaste tider, i sammanhang med dess stora fulländning såsom skjutvapen, allt mera förfinade och ömtåliga konstruktion gör det till pikskaft numera mindre lämpligt, på samma gång som den snabba laddningen måste göra behofvet af pikens användande — hvilket förnämligast inträder i strid på nära håll mot rytteri — mera sällsynt. Användandet af så kallad sabel- eller svärdsbajonett, som vid dessa sällsyntare fall fästes på gevärspipan, skulle dessutom skänka infanteriet ett behöfligt verktyg nämligen en stor knif. Med denna, d. v. s. ett svärd, i hand och geväret på axeln kunde då mången gång fiendens ställning slutligen intagas.

23. I den böjda sabeln ingår, mer eller mindre på stötens bekostnad, såsom öfvervägande moment yxan med deraf följande förhöjd huggkraft. I strid till häst, der hugget, i följd af de vexlande anfallslinierna, mera kommer till användning, är detta vapen fullt ändamålsenligt.

Första kapitlet.

Anfall och försvar i allmänhet.

Ingen seger utan angrepp!

Ömsesidigt förhållande. 24. All berättigad strid är försvar. Det vill säga, att man endast till skyddande af sin rätt, då så behöfves, eger att bruka våld. Anfallet blifver då ett medel för försvaret.

25. I strid med vapen, hvarom nu är fråga, vore det en dårskap att endast söka afvärja fiendens angrepp, utan att sjelf göra motangrepp, ty då skulle efter all sannolikhet ett fiendens angrepp dock till slut lyckas. Den, som försvarar sig, ser sig derför nödsakad att, för egen säkerhet och ändamålets uppnående, sjelf öfvergå till angrepp, ja då striden är oundviklig, är det af rent praktiska anledningar stundom nödvändigt och ofta ändamålsenligt att från början gå anfallsvis till väga.

26. Ur rättslig synpunkt och med afseende på stridens ändamål sammanfalla sålunda anfall och försvar till ett. De äro blott olika vägar till samma mål. Betraktar man åter striden i dess yttre företeelse, så hafva visserligen hvardera af dessa stridssätt sina särskilda former, men de öfvergå dock äfven här uti hvarandra, så att i försvaret alltid måste ligga en förberedelse och inledning till angrepp och i anfallet alltid bör ligga det största möjliga skydd för ett motangrepp. Anfall och försvar upphäfva derför också hvarandra, så länge de utföras med motsvarande styrka, skicklighet och uppmärksamhet. Detta inträffar dock sällan. Att försvaret underlättas genom brist på säkerhet och kraft i anfallet, är deremot ett vanligt förhållande, och att anfallet har framgång genom svaghet och obestämdhet i försvaret, är ännu vanligare.

27. Försvaret är dock det *materielt* fördelaktigare stridssättet, emedan det till afvärjandet af ett angrepp tydligen erfordras mindre kraft än till dess verksamma utförande. Det har lättare rörelseformer än anfallet. *Försvaret.*

28. Detta företräde gäller fullkomligt, så länge man blott betraktar stridens form. Fäster man åter sin uppmärksamhet på tidsbestämningarna, så finner man, att anfallet har fördelen af att bestämma sammanträffningens ögonblick, och att försvarets fördel af den lättare rörelseformen i hög grad motväges deraf, att dess rörelse ovilkorligen måste börja senare än anfallsrörelsen och dock utföras med den hastighet, att den hinner upphäfva denna, hvilket åter icke kan ske, utan att anfallsrörelsen åtminstone i sitt slutmoment af försvaret blifver förekommen.

29. Försvaret har alltså behof af den yttersta snabbhet i uppfattning af anfallets riktning och form, för att på kortare väg hinna möta och upphäfva detta. Vilkoret för denna snabbhet i uppfattning är, att så få vägar som möjligt stå den anfallande till buds. Kan den försvarande inskränka möjligheten för anfall till blott en enda väg, så upphäfves härigenom i hög grad anfallets fördel af att börja striden, och försvaret återvinner, genom att så strängt begränsa anfallets möjlighet, i *rummet* nära nog det initiativ, som det måste förlora i *tiden*. Förmår den försvarande derutöfver att vid sjelfva sammanträffningen förvandla sitt afvärjande till ett väl riktadt motangrepp, hvilket då mera beror på säkerhet i rörelsen än på stor kraft, så visar sig försvaret åter fördelaktigare än anfallet, som under sådant förhållande endast genom stor sjelfbeherskning och noggrannhet i formen kan undgå att förvandlas till nederlag, allt under förutsättning att styrkan å båda sidor är någorlunda lika.

Anmärkning. Genom att med lika styrka vilja stänga alla vägar, skulle den försvarande uppgifva allt slags initiativ och i sjelfva verket splittra hela sin försvarskraft. Stänger man åter ingen väg, utan vill hålla sig lika beredd att möta på alla håll, så upp-

kommer häraf en så hög grad af osäkerhet, att äfven derigenom stor svaghet föranledes.

30. Försvarets säkra utförande beror således på inskränkandet af anfallsmöjligheterna, på högsta snabbhet och reda i uppfattningen af fiendens rörelse, samt på största möjliga bestämdhet och fart i egen motrörelse. Der uppfattningen för ögonblicket är osäker, eller fienden i kraft gifvet öfverlägsen, finnes för den försvarande möjligheten af ett tillfälligt tillbakavikande, hvarigenom anfallets verkan endera alldeles undvikes eller åtminstone till viss grad försvagas. Ett för någon tid fortsatt tillbakavikande under skydd af eget vapen, för att låta en fiende, hvars kraft man icke anser sig vuxen, i ansträngande anfallsrörelser uttömma denna kraft, hvarefter man sjelf med besparad styrka kan öfvergå till anfall, utgör försvarets yttersta tillgång, men kan lätt blifva för mycket kraftuttömmande och nedstämmande för den, som sålunda nödgas gå tillbaka.

Anfallet. 31. Möjligheten af anfallets öfverlägsenhet beror åter, då styrkan å båda sidor är någorlunda lika, för det första, på öfverraskning, så att den försvarande icke blifver färdig med användandet af sin kraft förr än det är för sent; för det andra, på anfallsrörelsens säkra riktning, så att den verkligen kan träffa sitt mål; för det tredje, på den hastighet och kraft hvarmed den utföres, så att försvaret icke förmår att upphäfva densamma.

Anmärkning. Är den anfallande så gifvet öfverlägsen i kraft, att blotta våldet hjelper, så behöfver han naturligtvis endast använda detta, när han behagar.

32. Är öfverraskningens ögonblick förbi, så blifver det, under förhållande af motsvarig styrka å båda sidor, den anfallandes uppgift att förbereda eller afvakta ett obevakadt ögonblick för utförandet af sitt angrepp, i hvilket senare fall han dock i sjelfva verket för tillfället afstår från anfallsinitiativet och bör vara väl beredd på

att sjelf blifva anfallen. Är anfallets möjlighet inskränkt till en enda väg, så måste angreppet, då rätta ögonblicket är inne, endera göras direkte på denna väg med tillräcklig kraft och hastighet, eller ock måste man här göra ett låtsadt anfall, för att derigenom förmå fienden att här använda sin styrka och derigenom blotta sig på annat håll, och då genast till angrepp begagna denna blotta.

33. Går fienden undan, bör han endera genast med yttersta fart förföljas eller, om man misströstar om att sålunda nå och kraftigt träffa honom, utan all ansträngning lugnt efterföljas, till dess han slutligen håller stånd eller uppgifver striden.

34. Efter hvarje misslyckadt anfall bör man vara beredd att skydda sig mot det angrepp, som från fiendens sida derpå kan följa, samt återgå i säker ställning.

35. Då *formen* för stridens utförande, det vill hufvudsakligen säga rörelsens riktning, bestämmes af *tanken* och väsentligen beror af den ställning den försvarande intagit, men *tempot*, det vill förnämligast säga tidpunkten för sammanträffandet, bestämmes af *viljan* och beror af den anfallande; så blifver den försvarandes vilja alltid till en viss grad bunden af den anfallandes. Häruti ligger för den senare en stor *moralisk* fördel, och detta är orsaken, hvarför anfallet, trots försvarets alla *materiela* fördelar, så ofta blifver segrande. Försvarets säkra utförande erfordrar stor köld i förening med den lifligaste uppmärksamhet jemte mycken bestämdhet och kraft i handling. Anfallet är starkast då det utgår från ett säkert försvar. *Grundförhållandet.*

Anmärkning. Så väl i anfallet som i försvaret ingå både *angrepp* och *skydd.* I anfallet, som bör bestå af en oafbrutet fortgående rörelse, har angreppet öfvervigten, och skyddet, som dock icke bör försummas, är här fullkomligt underordnadt; i försvaret deremot är skyddet det första momentet och utgör förutsättningen för det med stöd deraf följande motangreppet.

Andra kapitlet.

Gardställning.

Anfallet ligger i rörelsen; då man står, måste man vara beredd att försvara sig.

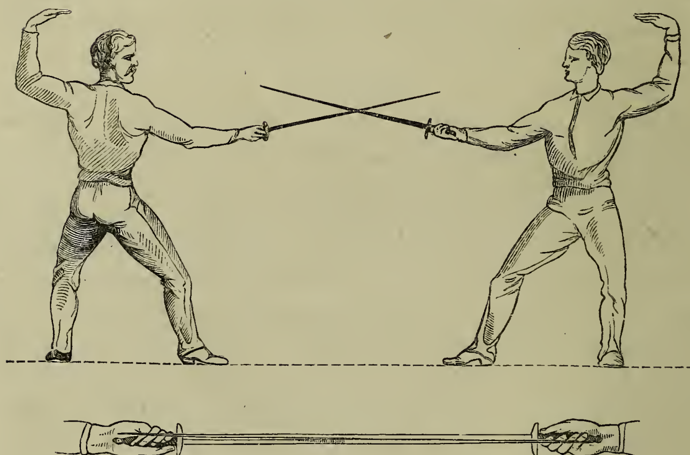

Fig. 1.

I allmänhet. 36. Då i den enskilda striden eget skydd måste vara det närmaste ändamålet och fiendens besegrande blott medel dertill, så följer häraf, att man har skäl att för striden intaga en ställning, som möjliggör i första rummet betäckning af eget vapen och i det andra fiendens angripande. Detta blifver *gardställning,* hvilken sålunda väsentligen är försvarsställning. Ordets betydelse angifver äfven detta.

Anmärkning. Att gardställning är försvarsställning, synes äfven deraf, att man i verklig strid, under krig o. s. v., icke med dess intagande behöfver

uppehålla sig, så framt man från början beslutit att vid sammanträffandet genast blifva den anfallande, hvilket man vid anfall i samlad trupp, der man endast utgör en del af det hela, alltid bör göra. Gardställnings intagande vore då ett onödigt och skadligt hejdande af anfallet. I duellen, den konventionela tvekampen, är förhållandet annorlunda. Här hör det till konvenansen, att gardställning intages.

37. Så väl för att kunna betäcka sig med sitt vapen, som för att dermed kunna angripa fienden, bör man vända mot honom den beväpnade sidan och från möjligheten af att angripas undandraga den obeväpnade. Hela den sida, man sålunda vänder åt fienden, blifver för honom möjlig att angripa och behöfver följaktligen på ett eller annat sätt skyddas. Den utgör för honom *anfallstaflan* i hela dess omfång. *Anfallstafla.*

38. Men då å ena sidan fiendens angreppsrörelse måste utgå från en bestämd punkt, nämligen i fäktning man mot man från den beväpnade handens axel, och då å andra sidan, i följd häraf, icke alla punkter på hela anfallstaflan äro för angrepp lika åtkomliga, så inskränkes redan härigenom i betydlig mån den del deraf, som med egentlig sannolikhet kan anses hotad. Och då ytterligare det mest afgörande angreppet är det, hvarigenom den försvarande hastigast och fullkomligast försättes utur stridbart stånd, hvilket, då angreppet tager form af stöt, sker derigenom att denna träffar *hjertat* och upphäfver dess verksamhet, och då kortaste vägen från den angripandes axel till den försvarandes hjerta går genom brösthvälfningens mest framstående del, så uppkommer härigenom för stöten en egentlig *anfallspunkt*, hvilken, om midten af hjertat med spetsen sökes, något, ehuru obetydligt, omvexlar i förhållande till den höjd, den angripandes axel vid stötens verkställande innehar. Det är om skyddandet af *Anfallspunkt.*

denna punkt den försvarande i första rummet har att bemöda sig.

39. Såsom stöten, för att blifva i högsta grad verksam, bör riktas mot hjertat, så bör hugget, för att utöfva högsta verkan, riktas mot den *hjernan* omslutande hufvudskålen. Då denna af hugget genomtränges, inträder sanslöshet och död, och striden blir sålunda fullkomligt afgjord. Hufvudet är alltså den del af hela anfallstaflan, som företrädesvis bör skyddas för hugg.

40. Ehuru hufvudet är något mera aflägset från utgångspunkten för fiendens angreppsrörelse än bröstet, kunna dock stötar ofta med fördel riktas mot ansigtet och då företrädesvis mot någotdera ögat; på skydd häremot måste således den försvarande vara beredd. Stötar riktade mot underlifvet kunna ej heller lemnas derhän, emedan äfven de lätt kunna blifva farliga; äfven mot dem måste man således använda direkt skydd. Riktas åter stöt mot ben eller fot, så bör den icke direkte afböjas, utan försvaret göras genom benets undandragande i förening med motangrepp mot fiendens bröst eller hufvud, emedan faran härvid är ringa i jemförelse med den stora fördel, som fienden genom ett sådant blottande erbjuder. Mot den beväpnade armen kunna stötar visserligen äfven riktas, men denna skyddas dock lätt genom vapnets rätta läge, då striden föres med enhandsvapen; i striden med tvåhandsvapen, pikföring, bajonettfäktning, blifver den svårare att skydda.

41. Mot bröst och underlif kunna hugg visserligen äfven riktas, men är man beredd att här möta de vida farligare stötarna, så kan man äfven utan svårighet afvärja huggen. För hugg riktade mot benet gäller detsamma som för stötar, hvilka taga denna riktning, men hugg mot den beväpnade armen kunna ofta med mycken fördel användas och innebära, då de lyckas, en afväpning, åtminstone af den sida, som dittills varit den beväpnade. Skall man sålunda i striden med hugg i första

rummet vara beredd på att skydda hufvudet, så bör man i det andra söka väl bevara den arm, som för vapnet.

42. Med antagande af spjutet, svärdet och stridsyxan såsom grundtyper bland de skarpa vapnen och med antagande af spjutet såsom det äldsta af dessa, har man giltigt skäl att i första rummet se till, hvad gardering, d. v. s. hvad skydd, detta vapen kan erbjuda. En anledning att så gå till väga ligger äfven deruti, att massan af nutidens arméer ännu är till handgemäng beväpnad med den korta och genom sin tyngd kraftiga pik eller tvåhandsspjut, som kallas bajonettgeväret. *Bajonettgard.*

43. Då detta vapen är för tungt att föras med en hand, men, i motsats till de gamla pikarna, tillräckligt kort att af den främre handen lämpligen kunna fattas vid sin tyngdpunkt, så uppkommer härigenom den stora fördelen, att detta tunga vapen, genom att röras kring sin väl understödda tyngdpunkt, vinner en handterlighet, som förut vid pikföring icke ens kunnat eftersträfvas.

44. Den hand, i hvilken geväret sålunda kommer att hvila, har med skäl blifvit kallad *bärhand*, och dess uppgift har blifvit att utgöra stöd för gevärets, förnämligast af den andra, den så kallade *styrhanden*, formade rörelser och att med tillhjelp af denna vid angrepp framföra spetsen mot fienden. Styrhandens fattning blifver lämpligen om kolfhalsen, hvilken är formad till handtag. Denna hands afstånd från gevärets stödpunkt blifver då på vanliga gevär äfven ganska passande i förhållande till armens längd och rörelsekraft.

45. För att gardera sig mot fiendens angrepp, måste det vara ändamålsenligt att mot honom framhålla vapnets spets, så att han icke, utan att undanföra denna, kan tränga in på lifvet.

46. Genom att medelst armarnas sträckning framföra vapnets spets i riktning mot fiendens bröst, möter man honom visserligen på största möjliga afstånd, men då vapnets hållning — hvilken sålunda äfven skulle inne-

bära en fullgången stöt — genom den betydliga kraftansträngning, som härvid skulle erfordras, snart skulle blifva ganska svag, så föredrager man med skäl att med sökande af fasta stöd hålla geväret mera tillbakadraget; och då man måste vara beredd på afvärjande af fiendens anfallsrörelse, innan man sjelf möjligen kommer till angrepp, så finner man det vara riktigast att, med bibehållande af spetsens riktning mot fienden, hålla vapnet så, att både bål och hufvud äro i skydd bakom detsamma. Detta vinnes genom spetsens höjande och riktande mot fiendens ansigte jemte kolfvens sänkande och anläggning nedanför höften, hvarvid den främre öfverarmen slutes intill lifvet. Vapnet ligger då i första rummet färdigt till parad och i det andra till stöt, hvilket är fullt öfverensstämmande med gardställningens defensiva karakter.

47. För att vinna fast stöd för gevärets tyngdpunkt, griper för det första bärhanden väl omkring geväret, så att detta kommer att hvila inne i handen, icke på fingrarna, och i förening härmed stödes armbågen mot lifvet, hvarvid handen dock hålles så mycket framförd som möjligt. Styrhandens läge bestämmer sig i det närmaste af sig sjelft genom bärhandens läge och spetsens riktning; den kommer nedanför höftbenskammen ungefärligen i höjd med höftleden och framför denna, ty härigenom kan, såsom det i det följande skall visa sig, ett stöd för gevärskolfven vinnas, motsvarande stödet för gevärets tyngdpunkt. Gevärets konstruktion, med den mer eller mindre böjda kolfven, gör det för gevärets förande lämpligast, att det i gardläge hålles med pipan uppåt vänd.

48. Antagande den gymnastiska grundställningen — lodrät ställning med slutna ben på rätvinklig bas — till utgångsställning, måste man, för att komma till gardställning, göra vändning åt den sida, som skall undandragas fienden. Den andra, den beväpnade sidan, blifver då vänd mot fienden. Men då så väl ansigtet, för att kunna iakttaga fiendens rörelser, som den främre foten, för att med säkerhet och bestämdhet kunna närma sig till eller

aflägsna sig från fienden, måste vara vända i riktning mot honom, så får denna vändning icke blifva större än $\frac{1}{8}$ cirkel. Den beväpnade sidans fot blifver då riktad framåt, den andra foten bibehåller sitt rätvinkliga förhållande till denna med riktning rakt åt sidan, och hufvudet bibehåller sin riktning framåt mot fienden. Härmed är dock denna inledande rörelse icke fulländad, ty det är af synnerlig vigt, att den beväpnade sidans axel, hvarifrån vapnets rörelser framåt närmast utgå, så mycket möjligt är, föres fram mot fienden. Detta vinnes genom bålens vridning åt samma sida som vändningen göres, under bibehållande af ansigtets riktning framåt. Genom denna vridning vinnes äfven fördelen af den obeväpnade sidans fullständiga tillbakadragande och anfallstaflans förminskning på bredden.

49. Grundställningens bas, ehuru vid vanligt stående och så länge geväret bäres upprätt fullkomligt tillräcklig, blifver nu, då gevärets tyngdpunkt framflyttas och då från fiendens sida våldsam påtryckning är att förvänta, icke längre tillfyllestgörande; den bör derför i riktning mot fienden erhålla större utsträckning, och detta vinnes genom att framflytta den i denna riktning redan stående foten. Det ungefärliga måttet för denna framflyttning finnes i axelbredden, emedan afståndet mellan de egentliga stödpunkterna, hälarna, då svarar mot kroppens i samma riktning varande största bredd. Mindre bör detta icke vara, och två fötters längd mellan hälarna gifver vanligen ungefär samma mått, hvarför man äfven brukat så bestämma utsträckningen af gardställningens grundyta.

50. Så väl för undvikande af stelhet och deraf beroende osäkerhet i ställning, som för vinnande af större rörlighet och starkare samling, böra knäna i gardställningen vara böjda. Det är nämligen lättare att öfvergå från en grad af böjning till en annan, allt efter hvad rörelsen fordrar, än att fortfarande öfvergå från full sträckning till böjning och omvändt från böjning till sträckning. Böjningarna i höft och knäled komma i denna ställning

då äfven att motsvara böjningarna i axel- och armbågsled, och hela ställningen får en samling och en harmoni, som, både genom sin fysiska inverkan och genom den dermed förenade känslan af större rörlighet, bör väcka en lifligare stämning och föranleda en dermed förenad högre grad af uppmärksamhet.

51. I grundställning hvilar tyngden lika på båda benen. Det vill säga, att tyngden omvexlande, ehuru för den vanliga uppmärksamheten omärkligt, hvilar mer på den ena foten än på den andra. Att vid gardställning, der den högsta grad af bestämdhet måste vara angelägen, bibehålla en sådan obestämd vexling af egentlig stödpunkt, kan icke vara ändamålsenligt. Här, om någonsin, är det af vigt att i hvarje ögonblick veta på hvilken fot man står, såsom det i dagligt tal så uttrycksfullt heter, hvilket naturligtvis dock icke kan innebära, att man ju icke under stridens gång både kan och skall, för vinnande af bestämda ändamål, med fullt medvetande öfverflytta tyngden från den ena foten till den andra.

52. Då gardställningen väsentligen är försvarsställning, ur hvilken man dock med största möjliga lätthet bör kunna öfvergå till anfall, och då det vid försvaret måste vara en fördel att hålla hufvud och bål, mot hvilka kroppsdelar fiendens anfall kunna antagas förnämligast blifva riktade, så långt tillbakadragna, som ställningens jemnvigt och stridsförhållandena i öfrigt tillåta, så följer häraf, att i denna ställning någon öfvervigt hellre bör falla på den bakre än på den främre foten. Detta vinnes genom bakre knäets starkare böjning. Men då ett för starkt tillbakadragande skulle hafva till följd, att jemnvigten vid minsta påtryckning framifrån måste förloras, och då äfven öfvergången till anfallsrörelse i riktning framåt härigenom måste i viss mån försenas, så följer häraf, att detta tillbakadragande icke bör vara större, än ställningens fulla bestämdhet erfordrar. Äfven vapnets tyngd, särdeles vid dess framföring till stöt, fordrar för jemnvigtens skull en bakre knäets starkare böjning

med deraf följande tillbakadragning af höfterna. Någon giltig anledning att i gardställning genom framåt- eller bakåtböjning förändra bålens ställning finnes icke, ty så väl genom framåt- som bakåtböjning gå lungornas fria läge och rörelse i viss mån förlorade, hvilket vid så ansträngande rörelser, som fäktrörelserna äro, måste vara att anse såsom en olägenhet.

Knänas böjning behöfver i allmänhet icke vara starkare, än att bakre knäet kommer öfver tåspetsen. Starkare samling kan dock stundom blifva af nöden. Det främre knäets böjning bestämmer sig sjelf genom främre fotens afstånd från den bakre jemte bålens lodräta och tillbakadragna hållning. Är nu styrhanden anlagd i höjd med höftleden och framom denna, så får kolfven stöd mot det bakre låret. Hufvudets hållning upprätt är för den säkra jemnvigten och för hela ställningens bestämda reglering af betydenhet.

Anmärkning. I den mån den stridande är modig och ifrig, behöfver han samling och återhåll i de för striden inöfvade rörelseformerna. Förlöpning är den tappres vanliga fel. För den modlöse är deremot ingen ställning eller rörelseform i striden användbar.

53. Geväret kan föras ömsevis på hvardera sidan, och ombyte af gard bör göras, innan egentlig trötthet inträder. Härigenom vinnes en för uthålligheten nödig omvexling af företrädesvis ansträngda muskelpartier och den gymnastiska vinsten blir jemn utbildning och betydligt förhöjd kraft, hvilken då äfven kommer striden till godo. Gardställningen bör benämnas efter den främre af vapnet garderade sidan; benämningen blifver då densamma för alla vapen, hvilket måste vara rätt.

54. Lansen, det långa enhandsspjutet, föres endast *Sabelgard.*
till häst, och reglerna för dess förande tillhör alltså fäktningen till häst, hvilken åter måste särskildt afhandlas. Stridsyxan, hvilken då den var i bruk, erhöll olika for-

mer, är från början det egentliga huggvapnet. Så länge man skyddade sig med skölden och hjelmen, var detta vapen, som till parerande icke är ändamålsenligt, ganska användbart, men för att det skulle kunna föras med en hand — tvåhandsstridsyxor förekomma äfven mycket i äldre tider — måste det vara lätt och kort, och skaftet måste då blifva temligen bräckligt. Detta undvikes genom begagnande af sabeln, nutidens egentliga huggvapen, hvilken i sin krökta klinga har yxbladet och skaftet förenade och af tillräcklig hållbarhet. Härtill kommer fästet med kafveln såsom handtag och byglarna till skydd för handen. Detta vapen är äfven till parerande fullt användbart och lämpar sig sålunda för den moderna fäktkonsten, vid hvilken de särskilda skyddsvapnen saknas.

55. Då sabeln äfven eger spets och följaktligen till stöt är användbar, qvarstår vid detta vapens hållande i gard möjligheten af dennas riktning mot fiendens bröst, men då härvid, likasom förhållandet är med piken eller bajonettgeväret, genom sabelspetsens framsträckande i denna riktning en både svag och stel hållning af vapnet skulle uppkomma och paradläget dessutom förfelas, så bör man äfven här, med någon böjning af armen, rikta vapnet mot fiendens ansigte.

Då geväret föres med båda händer, måste det nödvändigt anläggas på den *inre* eller bröstsidan, och man bör åt detta håll möta och uppfånga fiendens vapen; men då sabeln föres med blott den ena handen, uppstår deremot vid dess förande möjligheten att i gardläge möta det fiendtliga vapnet, antingen åt denna sida eller åt den *yttre*, d. v. s. ryggsidan. Anfaller fienden, utan att sjelf förut intaga gardställning, måste han naturligtvis mötas åt den sida, hvarifrån hans hugg kommer; men intager han först gardställning, så kan man, om man icke genast sjelf öfvergår till anfall, välja på hvilkendera sidan man vill möta honom, för att der på förhand stänga vägen, under det man lemnar honom vägen på andra sidan öppen, beredd att der med parad möta hans angrepp. Det

har varit brukligt att härtill välja den yttre sidan, hvilket synes härleda sig deraf, att man ansett den inre paraden lättare att verkställa än den yttre, men intet afgörande skäl finnes, hvarför man icke kan möta med sabeln äfven på inre sidan. Den bakre handen, som här blir fullkomligt ledig, bör med tillbakadragen armbåge sättas i sidan med höftfäste, ty härigenom vinnes en stadga i den bakre sidan, hvilken vid de svängrörelser, hvarmed vapnet under huggning måste föras, är ganska behöflig. Ställningen blifver i öfrigt oförändrad.

56. Vill man härleda stridsförhållandena ur jagten, så har svärdet tydligen uppkommit ur jagtknifven, och det är då egentligen ett stötvapen, hvilket genom sin skarpa egg äfven duger till skärning. Genom ökad längd och massa har det äfven till huggning blifvit användbart. Parerstången och slutligen äfven parerplåten hafva efter hand tillkommit, och svärdet eger sålunda säker stöt, godt hugg och kraftig parad, hvarför det med skäl kan anses såsom ett för handgemäng till fots särdeles lämpligt vapen. Ytterligare förlängdt, blifver det genom starkare hugg och längre utsträckt verkan äfven lämpligt för striden till häst. Fästet bör, likasom sabelfästet, vara försedt med byglar till handens skydd. *Svärd och värja.*

Vill man åter försaka det kraftiga hugget och i dess ställe vinna den största möjliga lätthet och fart både i stöten och paraden, så erhåller man, genom att göra svärdet smalare, den egentliga värjan, med hvilken stötfäktningens mångfaldiga, men dock så starkt koncentriska och så stor bestämdhet erfordrande kombinationer låta verkställa sig.

57. För svärdets och värjans hållande i gard måste spetsens riktning mot fiendens ansigte vara lika gällande som för bajonettens. Äfven här är nämligen den sträckta hållningen stel och svag, och det egentliga skyddet inskränkes genom densamma i betydlig mån. Men genom *Värjgard.*

att vapnet är rakt och föres med en hand, inträder här möjligheten att på hvilkendera sidan man möter det fiendtliga vapnet, utan afvikande åt någotdera hållet, söka hålla eget vapen i riktning rakt mot fienden. Härigenom vinnes, att, på hvilkendera sidan fienden med stöt mot bröst eller hufvud angriper, man blott genom armens sträckning, och i följd dermed spetsens sänkning och handens höjning, kan på en gång binda fiendens klinga, afböja angreppet och verkställa motangrepp. Parerplåten, hvilken här kan betraktas som en liten sköld, är nämligen, då den sålunda framföres mot fiendens hand, af tillräckligt omfång, för att man med tillhjelp af egen klinga skall kunna tvinga den fiendtliga spetsen att falla utom egen anfallstafla, under det att egen spets måste träffa fiendens ansigte, så framt han ej förstår att medelst lika strängt hållande i samma riktning och ett noggrant afpassande af handens höjd skydda sig derför, i hvilken händelse båda angreppen upphäfva hvarandra.

Detta läge medför äfven den fördelen, att man vid afböjandet åt sidan af fiendens stötar, det egentliga parerandet, kan inskränka sin rörelse till minsta möjliga mått. Iakttages dessutom, att handen i gardläget hålles så lågt, att fienden icke får anledning att rikta sin stöt under fästet, hvilket, då stöten utgår från hans axel, med säkerhet kan anses vara vunnet, då handen icke är högre än den egna *anfallspunkten*, så kan detta med skäl kallas *sträng gard*, alldenstund möjligheterna till lyckadt anfall för fienden då äro i hög grad inskränkta och tillfälle till motangrepp i lika hög grad underlättadt.

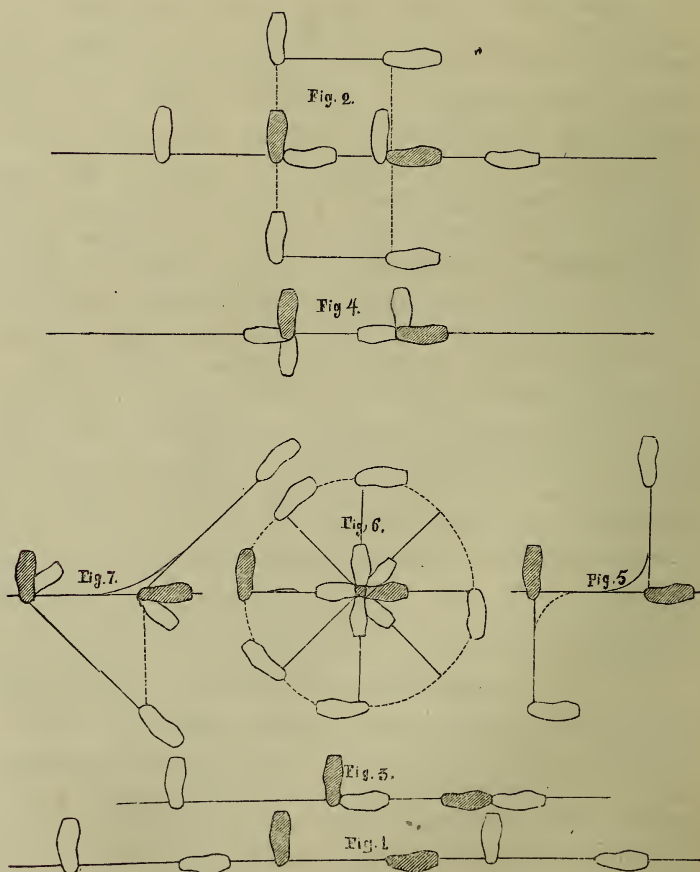
58. Den bakre armen bör, så väl för den stundom användbara handparadens skull, som äfven för motvägande af den främre armen och vapnet och, såsom det vid utredandet af lagarna för utfallet visar sig, äfven till en viss grad för att reglera rörelsen, hållas med tillbakadragen armbåge i böjning uppåt så, att dess äfvenledes något böjda och framåt riktade hand kommer något högre än hufvudet samt bakom och något på sidan om detta.

Denna hållning af armen bidrager äfven i betydlig mån till den bakre sidans fullständiga undandragande från fienden samt till bröstkorgens utvidgning, hvarjemte det gifver ställningen en helhet och harmoni, som den detta förutan skulle sakna.

Tredje kapitlet.

Rumförändringar.

Samling är vilkoret för kraftig rörelse.

I Allmänhet. 59. Då så väl för afvärjandet af fiendtligt angrepp, som för verkställandet af eget, det är af högsta vigt att

vid sammandrabbandet med fienden befinna sig på ett efter eget vapens längd väl afpassadt afstånd, så måste man vara beredd att på ändamålsenligaste sätt förflytta sig för uppnåendet häraf.

60. Vill man, utan att lemna den plats man intagit, tillfälligtvis undandraga sig ett angrepp, hvarpå man för ögonblicket icke är fullt beredd, så använder man *half-marsch tillbaka* i förening med paraden. Den främre foten flyttas då tillbaka i den riktning han står, men föres härunder så mycket åt yttre sidan, att han kan komma tätt förbi den bakre och stannar bakom denna på högst 2 fotlängders afstånd, mellan hälarna räknadt. Knäna böra härvid bibehålla så stark böjning, att bålen hvarken höjes eller sänkes, emedan sålunda den främre axelns och vapnets i gardställningen intagna höjd icke rubbas och rörelsen följaktligen i detta hänseende blir så ren och enkel, som möjligt är. Då marschen är fulländad, hvilar tyngden öfvervägande på det bakre benet. Genom fotflyttning framåt återtages gardställning (Fig. 1). *Half-marsch.*

61. Vill man, utan att lemna den plats man intagit, röra sig framåt till anfall, så kan detta ske genom *half-marsch framåt.* Tyngden öfverföres då på främre benet, den bakre foten flyttas rätt framåt tätt förbi den främre och nedsättes, med bibehållen knäböjning, på högst 2 fotlängders afstånd från denna. Härvid bibehåller den rät vinkel till *anfallslinien*, den linie, i hvilken främre foten i gardställningen står. Då marschen är fulländad, hvilar tyngden öfvervägande på främre benet. Genom fotflyttning bakåt återtages gardställning (Fig. 1). *Anfalls-linie.*

Anmärkning. Då den fäktande sjelf bestämmer när han vill anfalla, men deremot i försvaret måste rätta sig efter motståndaren, särdeles hvad tempot, tidsbestämningen, angår, så ligger ingen olägenhet deri, att tyngden i gardställningen mera hvilar på det bakre benet än på det främre, emedan man vid öfvergång till anfall fritt kan förbereda detta genom

tyngdens öfverförande framåt. Det vore nämligen särdeles opraktiskt att af ren formalism icke våga på ändamålsenligt sätt begagna de medel, som förefinnas. Vid fulländning af *halfmarsch framåt* måste tyngden få falla öfvervägande på den framsatta foten, ty det är just för detta ändamål, som denna behöfver framflyttas; en hejdad och derigenom ofullgången anfallsrörelse kan dessutom icke vara riktig.

62. Finner man sig efter en halfmarsch tillbaka föranlåten att gifva vika ännu ett steg, hvilket innebär ett fullständigt tillbakagående, *reträtt*, med uppgifvande af den plats man från början intagit, så sker detta på samma sätt som återtagande af gardställning från halfmarsch framåt, och härvid är det fördelaktigt, att tyngden redan hvilar på det bakre benet.

Finner man efter halfmarsch framåt anledning att vidare framtränga, så sker detta på samma sätt som återtagande af gardställning efter halfmarsch tillbaka, och härvid är det fördelaktigt, att tyngden redan hvilar på det främre benet.

Helmarsch. 63. Vill man af någon anledning genast utan uppehåll göra en fullständig reträtt, så sker detta medelst *helmarsch tillbaka*, hvilken verkställes med 2 fotflyttningar på ofvan beskrifna sätt, hvarvid iakttages, att den andra fotflyttningen följer så hastigt på den första, att de båda sammanfalla till en rörelse (Fig. 1).

64. Vill man åter förfölja en tillbakavikande motståndare, så verkställes detta med *helmarsch framåt* på fullkomligt motsvarigt sätt (Fig. 1).

65. Helmarscher framåt och tillbaka kunna, när så behöfves, äfven verkställas ur *halfmarschställningen*, hvarvid man efter fulländad förflyttning kommer att åter stanna i denna ställning.

Enkelmarsch. 66. Skall tillbakagåendet vara kortare än en helmarsch, användes *enkelmarsch tillbaka*. Denna marsch

består, likasom helmarschen, af 2 fotflyttningar, men skiljer sig från denna deruti, att i rörelsens första moment den främre foten icke flyttas längre tillbaka än högst ända intill den bakre, allt efter det afstånd man vill vinna (Fig. 2).

67. Vill man vinna rum framåt kortare än en helmarsch, så använder man *enkelmarsch framåt.* Denna verkställes i öfverensstämmelse med helmarsch framåt, men med den skilnad, att den bakre foten i rörelsens första moment icke flyttas längre än högst ända intill den främre, allt efter det afstånd man vill vinna (Fig. 2).

Anmärkning. Man kan visserligen äfven vid ett kortare framåtgående börja med den främre fotens framflyttning och låta den bakre följa efter, äfvensom vid ett kortare tillbakagående först flytta den bakre och derefter den främre foten, och detta marschsätt är finare, emedan förlöpning härvid icke gerna kan inträffa; men då hvilket behöfligt afstånd som helst kan vinnas genom enkelmarsch eller helmarsch, så synes *ett* marschsätt vara bättre än *två.*

68. Utur gardställningen närmar man sig fienden till angrepp, äfven utan att lemna den plats man intagit, tillräckligt genom *utfall,* då man förut intagit ett afstånd, som är afpassadt efter eget vapens längd. Utfallet verkställes genom kroppens fällande framåt, hvarvid den främre foten framflyttas omkring en fots längd i anfallslinien, för att med stark knäböjning bilda nytt stöd för den utöfver kroppens bas framgående tyngden (Fig. 3). Rörelsen vinner härunder fart och bestämdhet genom bakre benets kraftiga sträckning. *Utfall.*

Gardställning återtages genom bakre benets böjning, främre knäets sträckning och främre fotens tillbakaflyttning.

69. Vid utfallet, hvilket bäst lämpar sig för stöt med enhandsvapen, bör bålen under framåtfällningen icke sjunka mera, än att främre axeln, från hvilken stöten när-

mast utgår, kommer i höjd med den egentliga *anfalls-punkten* på fiendens bröst, d. ä. brösthvälfningens höjdpunkt. Axlarna böra vid utfallet bibehållas i jemnhöjd med hvarandra, så att ställningen ej blir stupande.

Anmärkning. Om bålen fälles mera framåt och nedåt, än ofvan är sagdt, så närmar sig visserligen den främre axeln allt mera fiendens underlif, ben och fötter, men ansigtet blottas, i samma mån axeln och handen sjunka, allt mera för fiendens motangrepp, och främre fotens motsvarande framflyttning blir allt svårare och omöjligare, hvilket då äfven blir förhållandet med gardställningens hastiga återtagande.

70. Den främre foten bör icke flyttas längre framåt än nödigt är för erhållande af säkert stöd, och bålens tillräckliga framförande bör dervid vinnas genom främre knäets starka böjning, ty härigenom bibehålles samling äfven i denna utsträckta ställning, och gardställningen kan då med lätthet återtagas genom främre knäets kraftiga sträckning. Det främre knäets böjning kan bestämmas till nära rät vinkel, likasom en fotlängd blir det ungefärliga måttet för fotens framflyttning.

Anmärkning. Då noggrann matematisk bestämdhet i de särskilda kroppsdelarnas förhållande till hvarandra icke förefinnes, så kan ej heller annat än ungefärliga mått från dem för rörelserna erhållas. Icke så litet måste derför, med noggrant bevarande af rörelseformens grunddrag, öfverlemnas åt den individuela rörelsekänslan.

71. Vid värjföring bör den bakre armen, som enligt mom. 58 i gardställning bör hållas med tillbakadragen armbåge i böjning uppåt, under utfallet sänkas och sträckas med nedvänd hand rakt bakåt, så att den kommer att motväga den främre armen och vapnet. Sker denna sträckning kraftigt och fullt samtidigt med främre armens sträckning och spetsens framförande mot anfallspunkten, så bidrager den, om bakre armen härunder fö-

res rakt bakåt, i väsentlig mån till stötens säkra riktning. Föres den åter härunder äfven åt någondera sidan — vanligen den yttre — så förryckes lätteligen, genom axlarnas rubbning, denna riktning. Den bakre armen bör under sin sträckning sänkas något under våglinien, emedan härigenom den främre armens benägenhet att, med eftergifvande för vapnets tyngd, under utfallet sänka sig, i viss mån motverkas. Vid återgåendet i gardställning upplyftes åter kraftigt den bakre armen, hvilket något underlättar rörelsen.

72. Utfallet kan verkställas icke allenast ur gardställning, utan äfven ur halfmarschställning, då man, utan att stanna i gardställning, i ett tempo vill nå en tillbakavikande fiende. Det blir då en mycket utsträckt, men i sammanhang dermed äfven mycket kraftig anfallsrörelse, hvilken i följd häraf fordrar stor säkerhet och sjelfbeherskning.

73. Utfallet kan äfven ske i tillbakagående mot en ovarsamt påträngande fiende och verkställes då genom tyngdens öfverförande på främre benet, hvars knä under bålens framåtfällning starkt böjes, under det att bakre foten flyttas en fotlängd bakåt och bakre knäet sträckes. Armarnas rörelser blifva desamma som vid utfallet framåt. Gardställning kan sedan, om fienden för detta anfall viker tillbaka, återtagas genom bakre fotens framflyttning och bålens upprätning, hvarvid bakre armen äfven återtager sin ställning.

74. Detta utfall i tillbakagående kan äfven förenas med enkelmarsch tillbaka (Fig. 3), hvarvid efter främre fotens tillbakaflyttning utfallet på ofvan beskrifna sätt verkställes (*reträttutfall*). Denna rörelse är i förening med stöt användbar mot en våldsamt påträngande fiende samt mot den, som riktar sitt angrepp mot främre benet, hvilket härvid undandrages, under det att eget angrepp träffar den sålunda sig blottande fienden. Äfven i förening med halfmarsch tillbaka är detta utfall verkställbart. *Reträtt utfall.*

Gard-ombyte.

75. Vill man af trötthet eller annan anledning byta om gard, för att föra vapnet med den andra handen, sker detta ombyte tillbaka, framåt eller på stället.

76. *Gardombyte tillbaka* är under stridens gång vanligen det ändamålsenligaste, emedan man derigenom under det farliga ögonblick, då vapnet öfverföres ur den ena handen i den andra och då man följaktligen icke är fullt färdig att dermed skydda sig, undandrager sig fiendens anfall. Det verkställes genom främre fotens tillbakadragande såsom vid halfmarsch tillbaka och dermed förenad ¼ cirkels vändning utåt på den qvarstående foten, hvarvid den tillbakagående foten nedsättes i rät vinkel till anfallslinien på vanligt gardafstånd från den främre. Bålen verkställer härunder ½ cirkels vändning, och gardställning intages.

Till inöfning kan denna rörelse delas i 2 tempo, af hvilka det första innehåller främre fotens tillbakaflyttning såsom vid halfmarsch och det andra ¼ cirkels vändning på båda hälarna, men temposkilnaden bör efter hand upphöra och båda afdelningarna sammanfalla till en rörelse.

Anmärkning. Indelar man vapnets förande i dess *bärande* och dess *styrande*, så tillfalla vid enhandsvapnet båda delarna den främre handen, och man kan då ej tveka om, hvilkendera handen som för vapnet; vid förandet af tvåhandsvapnet, piken, bajonettgeväret, är detta icke genast så tydligt, men då den främre handen både uppbär vapnets tyngd och vid stöten, biträdd af den bakre, för fram vapnet mot fienden, så kan med skäl sägas, att äfven här den främre handen företrädesvis är den, som för vapnet. Kunde vapnet föras med en hand, så blefve det, såsom det af enhandsvapnets förande är tydligt, icke den bakre, utan den främre, som komme att föra det. Den bakre handen är sålunda här att betrakta såsom den för vapnets tyngd behöfliga hjelphanden. Garden bör derför alltid benämnas efter den främre, af vapnet skyddade (garderade) sidan.

77. *Gardombyte framåt* verkställes genom bakre fotens framflyttning såsom till halfmarsch framåt och ¼ cirkels vändning utåt med båda fötterna, hvarvid bålen verkställer ½ cirkels vändning åt samma sida.

Äfven denna rörelse kan till inöfning delas i 2 tempo, af hvilka det första blir halfmarsch framåt och det andra ¼ cirkels vändning på båda hälarna.

78. *Gardombyte på stället* sker i 2 tempo. I det första flyttas främre foten tillbaka intill den bakre, hvarvid knäna sträckas; i det andra sker vändning på främre hälen med den andra fotens framflyttning, hvarvid gardställning återtages och vapnet öfverföres.

Detta gardombyte, hvarvid man blifver qvar på samma plats, är en öfningsrörelse, icke en i fiendens omedelbara närhet användbar stridsrörelse.

79. *Gardombyte inåt* kan verkställas i *avancerande* *Sidosteg.* genom bakre fotens flyttning så mycket framåt, att den kommer i höjd med främre fotens häl, och så mycket åt inre sidan (bröstsidan), att den får gardafstånd från denna, hvarvid den blifver främre fot och gardställningen härefter lämpas; eller ock i *retirerande* genom främre fotens tillbakaflyttning i höjd med den bakre och intagande af gardafstånd genom flyttning åt yttre sidan (ryggsidan). Härvid vändes hufvudet åt inre sidan, och gardställning intages i denna riktning. Dessa fotflyttningar benämnas *sidosteg inåt (utåt)* (Fig. 5).

Gardombyte inåt ur halfmarschställning sker: i *avancerande* genom den främre fotens tillbakaflyttning i höjd med den bakre och åt inre sidan till gardafstånd från denna i den nya riktningen; i *retirerande* genom bakre fotens flyttning framåt och utåt på motsvarigt sätt.

Anmärkning. I alla gardombyten är fötternas ställning till hvarandra det bestämmande; bålens, hufvudets och armarnas ställning rätta sig derefter.

80. *Gardombyte bakåt* sker genom ¼ cirkels vändning inåt af främre foten och motsvarig, lika stor vänd-

ning bakåt af den bakre (Fig. 4). Härvid bibehåller bålen sin ställning, endast med den förändring, att tyngden under vändningen, genom höfternas tillbakadragande, kommer öfvervägande på det nu blifvande bakre benet; hufvudet gör en half cirkels vändning inåt och bakåt, och vapnet öfverföres kortaste vägen i den andra handen.

Sidomarsch.

81. Vill man af någon anledning förflytta sig åt endera sidan, flyttas först den bakre foten högst 2 fötters längd inåt (utåt), hvarefter den främre följer, intagande gardställning till denna (Fig. 2).

Anmärkning. Då bakre fotens häl utgör gardställningens förnämsta stödjepunkt, måste det vara riktigt att, så vidt möjligt är, vid hvarje förflyttning först bestämma dess plats. Detta låter sig, med det här antagna marschsättet, alltid göra, med undantag för all marsch tillbaka; men tillbakavikandet är ej heller en normal stridsrörelse, det framkallas deraf, att man ej kan eller vågar hålla stånd.

Vändningar.

82. Vill man, efter att hafva gjort sig af med den fiende, med hvilken man först sammanträffat, vända sig mot en annan, som från annat håll angriper, sker detta bäst genom så stor vändning på främre fotens häl, som den nya anfallslinien kräfver (Fig. 6). Vändning på bakre hälen är under sådant förhållande visserligen äfven möjlig och kan användas, då fienden ännu är något aflägsen, men den är en vida tyngre rörelse, emedan svängningsradien blir betydligt större.

Till inöfning kan vändning på främre foten delas i 2 tempo. I det första gifves åt främre foten, med hälen till vändpunkt, den riktning densamma efter vändningen skall innehafva, d. v. s. att den ställes i den nya anfallslinien; i det andra flyttas den bakre foten i gardställning till den främre. Härvid är att märka, att vändning rakt bakåt bör ske åt inre sidan, hvarvid man i första tempot vänder ½ cirkel inåt och bakåt på båda hälarna, så att half-

marschställning intages (Fig. 4), hvarefter den främre foten tillbakaflyttas i gardställning, samt att vid vändningar utåt, som gå utöfver $\frac{1}{8}$ cirkel, den bakre foten utan uppehåll flyttas på sin plats, så snart den främre fotens vändning öfverskrider detta mått. Då säkerhet i rörelsen vunnits, försvinner genom ökad fart all temposkilnad.

83. *Vändning i förening med halfmarsch* låter sig åt inre sidan med lätthet verkställa på både främre och bakre foten; i förra fallet med halfmarsch framåt, i det senare med halfmarsch tillbaka. Vid inöfning häraf kan halfmarschställningen intagas i andra tempot, sedan vändning blifvit gjord på båda hälarna i det första. Åt yttre sidan blir denna rörelse tyngre och svårare att med bestämdhet utföra.

84. *Vändningar i förening med utfall* kunna ur gardställning verkställas på både främre och bakre foten. Vid vändning på bakre foten göres utfallet, så snart främre foten kommit in i den riktning, hvari rörelsen skall ske (Fig. 7). Vid vändning på främre foten göres utfallet alltid med bakre foten och då antingen bakåt eller framåt och till inre sidan, d. ä. ur anfallslinien, och verkställes så snart den fria foten kommit i sin nya riktning. Vid utfallet ur linien föres den bakre foten tätt förbi den främre in i den nya riktningen (Fig. 7).

Anmärkning. Då vid denna sistnämnda rörelse tyngden framgår öfver den främre foten, så kunde i öfverensstämmelse med vändning under gående, hvilken, för den härvid uppkommande framvigtens skull, bör ske på fotbladet, detta här äfven bilda lämplig stödjepunkt för vändningen; men då detta icke medför någon egentlig fördel, är det bättre att för likhetens skull äfven här vända på hälen.

85. Ur halfmarschställning kan vändning åt yttre sidan i förening med återtagande af gardställning med lätthet verkställas. Den sker då i avancerande på främre foten och i retirerande på den bakre. Vändning bakåt kan ur denna ställning verkställas med stöd af båda hä-

larna i full motsvarighet med vändning inåt-bakåt för gardombyte bakåt. Här går den utåt-bakåt och utan gardombyte med $\frac{1}{2}$ cirkels vändning på båda hälarna.

86. Ur utfallsställningen kunna vändningar, med intagande så väl af gardställning som af halfmarschställning, på främre foten med lätthet verkställas; på den bakre foten bli vändningarna här ganska tunga, emedan kroppstyngden dervid först måste på denna fot öfverflyttas genom det alltid något tunga återgåendet ur utfallet.

87. Ur utfallsställningen kan vändning med utfall äfven verkställas vida lättare på den främre foten än på den bakre, af samma skäl som i föregående moment anföres.

Tillämpningsmåtten. 88. Att för marscher och vändningar vilja bestämma fasta mått och gradtal, hvilka vid tillämpningen för striden hvarken finge öfver- eller underskridas, vore tanklöst och opraktiskt, emedan här allt beror af förhållandet till fienden, hvilket åter icke på förhand kan bestämmas. Vid marscherna äro afstånden mellan fötterna i gardställning och i utfallsställning de enda mått, som äro fasta; alla de andra bero af det afstånd från eller till fienden, som skall vinnas; men för inöfvandet äro bestämda mått nödvändiga, och dessa blifva väl ändamålsenligast maximimåtten för hvarje rörelse. Vid vändningarna utgör $\frac{1}{2}$ cirkel det högsta lämpliga gradtalet, men för att vinna reda och säkerhet i rörelserna bör man, vid inöfvandet af vändningarna, indela dem i sådana af $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ cirkels storlek, öfverlemnande åt den stridande att vid tillämpningen efter behof göra vändningen något större eller mindre.

Fäktlära.

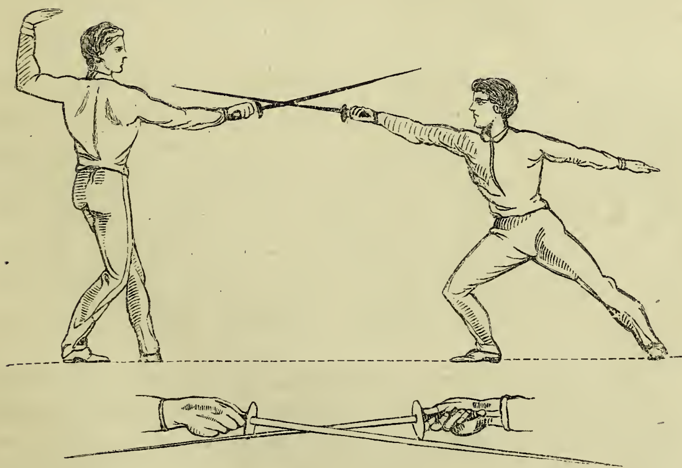
II.

ANDRA AFDELNINGEN.

Fjerde kapitlet.

Anfallet.

Stanna icke! Gå ända fram!

89. All berättigad strid är försvar, men utan angrepp vinnes icke seger. Att inskränka sig till blotta afvärjandet af de fiendtliga angreppen, är tydligen icke tillräckligt, ty sannolikheten att detta skall kunna lyckas, ända till dess att fienden afstår från att anfalla, är i allmänhet ingen eller åtminstone så ringa, att man derpå alldeles icke kan förlita sig. På ett lyckadt afvärjande *I allmänhet.*

bör derför, så snart som möjligt är, eget angrepp följa. Men då sålunda segern ligger i angreppet och icke i afvärjandet, så är det otvifvelaktigt rättast att, så snart striden är oundviklig, sjelf från början anfalla, så framt man känner sig nog stark dertill och icke af fienden blir förekommen. Äfven mot en fiende, som är så öfverlägsen, att man fullkomligt misströstar om att kunna afvärja eller undvika hans anfall, ligger ännu en sista möjlighet af seger i det förtviflade anfallet, om detta göres i ett väl valdt ögonblick och med hela den kraft, som möjligen härtill kan uppbjudas.

90. Det mest afgörande anfallet är det, som, om det lyckas, för alltid beröfvar fienden all förmåga att skada, det som dödar honom. För att icke sjelf blifvá dödad, ser man sig nödsakad, och derigenom äfven berättigad, att döda en fiende.

Hjertstöten. 91. Den egentligaste anfallsformen blir derför den, hvarigenom man på kortaste väg beröfvar fienden lifvet. Denna är den raka stöten mot hjertat, hvilken, om den träffar sitt mål, genast upphäfver lifsverksamheten. Lyckas detta angrepp icke, så tvingar det dock fienden alltid, så vidt han eger någon grad af besinning, att afvärja detsamma, och man är då, så framt angreppet rätt utföres, under detta moment af striden skyddad för hans angrepp.

92. Hvarje mindre allvarsamt anfall lemnar, så framt den egna, rakt till hjertat ledande anfallspunkten härvid blottas, fienden tillfälle att, med uppgifvande af det egna skyddet och emottagande af den skada han derigenom kan komma att lida, medelst motangrepp på det mest afgörande sätt på denna punkt träffa den anfallande. Häraf följer, att man vid hvarje annat anfall än det med den raka hjertstöten, måste vara förvissad om, att fienden icke samtidigt härmed verkställer denna.

93. Då angreppen i den mån de riktas mot mindre afgörande punkter äro mindre farliga, så uppkommer

härigenom, om striden föres med största möjliga allvar, en skala af möjliga förluster att motväga det som dermed kan vinnas. Man kan äfventyra förlusten af en arm mot vinsten af att döda sin fiende, man kan våga ett sönderhugget knä mot en krossad hjessa.

94. Är striden icke så allvarsam, att man behöfver våga sådana förluster, eller anser man sig vara sin fiende så vuxen, att man icke behöfver gifva något till spillo, för att besegra honom, så eger man full anledning att söka göra sitt anfall så, att man derunder är till alla delar skyddad. Detta är ock det normala förhållandet.

Anmärkning. Detta förutsätter dock alltid, att fienden är i ett sådant tillstånd, att han någorlunda vet hvad han gör och att han sålunda från sin sida handlar förståndigt och ändamålsenligt. Ursinnighetens och oförståndets handlingssätt är i hög grad oberäkneligt. Mot den ursinnige, hvilken, då han eger någon större fysisk kraft till sitt förfogande, verkar såsom en blind och öfverväldigande naturkraft, blifver undvikandet det egentliga stridssättet, till dess den fiendtliga kraften börjar mattas, då man vanligen med lätthet kan beherska den. Ofta kan man dock, genom att med den djerfvaste köld genast tränga den ursinnige in på lifvet och sålunda komma innanför hans vapens egentliga verksamhet, från början hejda honom och bringa honom utur all fattning, ty ett sådant förfarande är hvad han minst väntar, och ett klokt tillbakagående, för att derigenom åter komma i tillfälle att använda vapnet, är han icke i förmåga af. Förstår man då sjelf att förena angrepp med ett för eget vapens bruk lagom afpassadt tillbakagående, så blir man honom ganska säkert öfvermäktig.

95. Då den raka hjertstöten är den starkaste och derför äfven den egentligaste anfallsformen, så förefinnes full anledning att först betrakta de förhållanden, som genom försöket att verkställa densamma naturligen uppkomma.

Värjan. 96. Värjan, det uteslutande för stöt konstruerade vapnet, är i följd häraf det egentliga stötvapnet. Klingans normala längd kan antagas till armens längd, förökad med den sträckta handens, och dess bredd till ett fingers bredd. Dess tjocklek och särskilda form äro beroende hufvudsakligen af den styrka och massa man vill gifva vapnet, för att det i strid mot tyngre vapen må blifva användbart; ju lättare värjan är, dess bättre är hon såsom stötvapen, men dess bräckligare blir hon äfven, och dess mindre förslår hon till parad mot tyngre vapen. Vid klingans afvägning är det angeläget, å ena sidan, att hon icke blir framtung, emedan härigenom alla rörelser onödigt förtyngas, och å den andra, att tyngden ej heller ligger allt för mycket i handen, emedan spetsen då blir för sväfvande och derigenom svår att med bestämdhet rikta. Till skydd för handen måste parerplåt finnas, hvilken naturligen erhåller oval form. Kafveln, det egentliga handtaget, bör vara tillräckligt lång samt icke för smal och icke för rund. Från knappen till parerplåten kan en bygel, till fingrarnas skyddande, anbringas.

Anfall mot icke-fäktare. 97. Mot en med värja beväpnad fiende, som, utan att intaga någon gardställning, står med vapnet i hand och den egentliga anfallspunkten fullt blottad, kan man, om man har giltig anledning att förmoda, att han icke kan fäkta, med skäl verkställa den raka stöten mot hjertat, antingen under frammarsch med stannande i gardställning, eller med utfall. Annalkandet till fienden bör då ske långsamt och hafva utseende af varsamhet, till och med osäkerhet, men sjelfva angreppet göras med yttersta fart, så att fienden icke hinner besinna sig, innan det är för sent. Angreppet med marsch är här att föredraga framför det med utfall, emedan det är djerfvare och mera påträngande, hvilket mot den, som icke är fäktare och icke har djerfhet nog att sjelf anfalla, är på sin plats.

Har man deremot anledning att tro motståndaren, oaktadt denna hans obestämda ställning, verkligen vara fäktare, så bör striden inledas med ett varsamt och väl begränsadt anfall på utfallsafstånd, för att derigenom lära känna hans stridssätt.

98. Mot en fiende, som, innan man når honom, intager gardställning, kan man, om man har skäl att anse sig gifvet öfverlägsen, utan inledande gardställning vid sammanträffandet genast öfvergå till utfall med stöt öfver fästet, *öfverstöt*, rakt mot anfallspunkten, och då helst på yttre sidan, emedan under sådant förhållande yttre paraden vanligen blir svag. *Enkla angrepp.* *Öfverstöt.*

99. Anser man sig icke så gifvet öfverlägsen, att man på detta enkla sätt genom ett öfverväldigande anfall genast kan afgöra striden, så bör man intaga gardställning på temligen godt afstånd och, under anläggande af egen klinga mot endera sidan af fiendens, söka känning af det motstånd han vill bjuda, under det man närmar sig honom på lagom långt *utfallsafstånd*, d. v. s. så nära, att man vid utfallet med spetsen kan nå in i midten af bröstet. Härunder bör man hålla sig väl beredd att afvärja hans möjligen först inträffande anfall. *Utfalls-afstånd.*

100. Värjan bör alltid, så väl i gardläget som vid stöt och parad, föras med flatan uppåt, emedan man härigenom gör sig till godo det sidoskydd, som ligger i klingans bredd i förening med parerplåtens, samt emedan man derigenom med eggen berör fiendens klinga, hvilket för vinnande af säker känning är nödvändigt.

101. Svarar fienden icke på den lindriga tryckning, som en säker känning af hans klinga måste innebära, eller ligger han med sitt vapen undan på sida om den räta linie, som vid fulländad stöt går från egen axel till fiendens anfallspunkt, *stötlinien*, och har man giltig anledning att förmoda detta härröra af slapphet eller oskicklighet, *Stötlinien.*

så eger man fullt skäl att, utan alla förberedelser, mot hans anfallspunkt försöka den raka stöten, hvilken då bör verkställas med full kraft och mycken fart.

102. Svarar fienden i gardläget med mycket svag mottryckning, så förefinnes ännu anledning till en rask och kraftig stöt på den sida man ligger, och ju lägre han härvid för sin hand, dess bättre är det tillfälle som erbjuder sig att med lagom tryck af egen klingas *styrka*, d. ä. försvarsdelen, den närmast fästet liggande hälften af klingan, vid stötens verkställande undanskjuta den fiendtliga klingans *svaga*, d. ä. anfallsdelen, den närmast spetsen liggande hälften af klingan, och derigenom bana väg för egen klingas spets. Sker detta angrepp med lindrigt tryck, för att i sin början vara omärkligt, kan det kallas *glidning* (coulé); sker det kraftigt, för att från början med styrka undantrycka fiendens klinga, kallas det *tryckning* (forçade).

Styrka och svaga.

Glidning (coulé) och tryckning (forçade).

Skyddet.

103. Så väl för att sålunda beherska fiendens klinga som för ansigtets säkra skydd är det af vigt, att handen vid öfverstöt föres tillräckligt högt; ty härigenom lyftes vid stötens fullbordande den fiendtliga spetsen, förmedelst parerplåtens öfre kant, ofvan hufvudet, på samma gång som den äfven, så framt egen klinga är fullkomligt i den rätta stötlinien, genom klingans bredd tvingas något åt sidan.

104. Detta inträffar vid utfallet mellan motståndare af samma längd, utan särskild höjning af handen; göres deremot stöten under frammarsch, så måste, då axeln är högre än den egentliga anfallspunkten och stöten derigenom kommer att riktas något nedåt, en höjning af handen under spetsens sänkning verkställas, så framt säkert skydd skall vinnas. Häraf uppkommer i någon grad en vinkelstöt, hvilken alltid är kortare och väl äfven något svagare än den raka.

105. Det bättre skyddet utgör en utfallets fördel *Utfallsstöt.* framför frammarschen, men härtill kommer dessutom stötens större styrka, uppkommande deraf, att kroppens tyngd, med den fart, som fallandet framåt, pådrifvet af bakre benets kraftiga sträckning, innebär, lägges in i stöten, samt att, detta oaktadt, gard på lagom afstånd, efter af fienden afböjd stöt, lättare återtages genom återgåendet ur utfallsställning än genom marsch tillbaka. Det säkra skyddet och den säkra träffen bero på, att armen genast sträckes, så att handen får sin höjd och spetsen sin riktning, innan stöten fulländas.

106. Utfallet är den egentliga anfallsrörelsen och i följd deraf utfallsställningen den egentliga anfallsställningen — den ställning, i hvilken anfallsrörelsen stannar — likasom gardställningen väsentligen är försvarsställning. Detta hindrar dock icke, att angrepp kunna göras i gardställning, hvarvid äfven, om så behöfves, bålen för tillfället kan framskjutas, så att tyngden kommer öfvervägande på främre benet. Efter misslyckadt angrepp bör man dock återgå i riktig gardställning, den egentliga utgångsställningen vid all fäktning.

107. Svarar fienden vid klingornas anläggande mot *Spetsunderflyttning (degagement).* hvarandra med någorlunda stark mottryckning, så angifver detta, att vägen på denna sidan om klingan är stängd, och man bör då medelst en spetsförflyttning under den fiendtliga klingan, *degagement*, söka komma på andra sidan deraf och i omedelbart sammanhang härmed verkställa stöten, *spetsunderstöt*. Ju starkare mottryckning han vid klingornas möte gifver, dess större anledning förefinnes, att han icke skall hinna nog tidigt afböja stöten å den andra sidan; man bör af denna anledning före *spetsunderflyttningen*, genom ökad tryckning på fiendens klinga, söka uppdrifva hans mottryckning så högt som möjligt, så att hans hand, då man släpper hans klinga, ofrivilligt i mer eller mindre mån far undan åt den sida, der tryckningen känts.

Spetsöfverflyttning (coupé). 108. För fienden låg hand, så är det lättare att gå öfver hans spets än under hans klinga, *spetsöfverflyttning (coupé)*, och angreppet bör då ske på denna väg, så framt man icke föredrager att med *tryckning* eller *glidning* gå fram på den sida man ligger, hvartill anledning kan finnas, om mottryckningen ej är stark. Är den åter detta, så blir det fördelaktigare att släppa den fiendtliga klingan och med spetsförflyttning angripa på andra sidan, *spetsöfverstöt*.

Understöt. 109. Begår fienden det felet att i gardställningen hålla handen så högt, att vägen till anfallspunkten blir öppen under hans hand, och att tillika hålla spetsen så högt, att man vid utfallet genast kan komma under densamma, så kan man äfven våga ett utfall med *understöt*, på hvilkendera sidan om klingan man än med egen klinga ligger. Ett sådant anfallssätt är dock alltid vådligt, emedan det möjligen kan lyckas fienden att i rätt tid sänka sin spets till tempostöt, riktad mot ansigtet. Endast det angrepp, som beherskar fiendens klinga, innebär full säkerhet.

Stöt mot ansigtet. 110. Är fienden så stark fäktare, att man misströstar om att kunna träffa den egentliga anfallspunkten eller dess grannskap, d. v. s. bröstet, så kan stöten ofta — i synnerhet om fienden synes fästa sin uppmärksamhet uteslutande på skyddet deraf — med fördel riktas mot derifrån aflägsnare punkter och då företrädesvis mot ansigtet, emedan ett sådant angrepp kan göras under godt skydd för eget ansigte och dessutom vanligen — äfven då det icke lyckas — inverkar, åtminstone för ögonblicket, ganska störande på fiendens lugn och fattning. Detta angrepp innebär särskildt någonting retsamt och förolämpande.

Stöt mot underlifvet. 111. Mot underlifvet kunna stötar under sådant förhållande äfven riktas, men detta anfallssätt är vida osäk-

rare, emedan eget ansigte då alltid blifver blottadt för fiendens tempostöt; det är dessutom lika nedrigt som det föregående är förolämpande.

112. Står fienden i gardställning med mot bröstet riktad spets och sträckt eller nära sträckt arm, så måste vid angreppet den fiendtliga spetsen särskildt undanföras nedåt under egen hand och klinga. Detta verkställes på det sätt, att spetsen sakta sänkes och föres omkring och inunder fiendens hand, hvarefter stöten genast med största möjliga hastighet verkställes. Härvid kommer klingan i början att ligga korsvis med flatan öfver fiendens klinga samt vid stötens fulländande att undantränga densamma. Rörelsen har karakteren af en *glidning* och bör i början vara så lindrig och omärklig som möjligt, men dock sluta med temligen stark tryckning. Den kan verkställas från både inre och yttre sidan med uppvänd hand och benämnes *omkringgång (flanconnade)*. *Omkringgång (flanconnade.)*

Anmärkning. Så väl *understöt* från yttre sidan som *omkringgång* från den inre kan verkställas med nedvändning af handen, och sålunda utförda hafva de blifvit kallade, den förra *sekund* och den senare *croisé*, men detta gifver stöten mindre säkerhet, emedan vapnets hållning dervid blir svagare, så framt ej särskildt mycken öfning deruppå användes. Detta arbete och denna tidspillan äro dessa rörelser dock icke värda, emedan de mycket väl kunna undvaras, utan att någon angreppsmöjlighet derigenom behöfver försummas.

113. Det angrepp, som verkställes i *mer än ett tempo*, är ett sammansatt angrepp, ty tidsbestämningen är det inre och det väsentligaste i hvarje angreppsrörelse. Sammansatta angrepp böra icke användas förr än de enkla visa sig fruktlösa. *Sammansatta angrepp.*

Förberedt angrepp. 114. Är den känning, fienden i gardläget gifver, icke egentligen stark, utan endast säker, så förefinnes minsta anledning, att det enkla angreppet lyckas; ej heller finnes då fullt skäl att föredraga ena eller andra sidan för dess verkställande. För att då icke göra ett anfall, som mot en någorlunda jemngod fiende på förhand med temlig visshet kunde anses misslyckadt, bör det egentliga angreppet *förberedas* genom ett föregående angrepp på fiendens vapen.

115. Angrepp på vapnet föranledes äfven deraf, att fienden i gardläget för sin hand på den höjd, att den egentliga anfallspunkten icke blifver blottad, hvarken öfver eller under hans hand, och att han derjemte håller *Central-gard.* spetsen strängt mot ögat, den så kallade *centrala garden.* Då måste man, så framt man vill angripa den egentliga anfallspunkten, förbereda angreppet mot bröstet med ett angrepp mot vapnet, eller ock genom någon rörelse locka fienden att ändra vapnets hållning, hvarom mera i det följande.

116. Angreppet på vapnet bör i detta läge ske med en kraftig strykning af egen klingas *styrka* mot fiendtliga *Strykning (battut, battement).* klingans *svaga (battement, battut)*, började nära yttersta spetsen och fortgående med tilltagande styrka uppifrån nedåt och åt sidan, till dess handen återkommit på lagom gardhöjd, då armen genast sträckes och stöten verkställes; strykningen göres hufvudsakligen genom kraftig böjning af handleden. På inre sidan verkställes detta med uppvänd hand, på den yttre med nedvänd, så att dervid alltid eggen kommer att verka på det fiendtliga vapnet.

Ett sådant angrepp på fiendens klinga innebär dock alltid den faran, att fienden, om han är skicklig och förstår sin sak, kan genom en spetsunderflyttning undvika detta våld på vapnet och i förening härmed öfvergå till anfall, som då icke blir lätt att afböja. Mot en skicklig motståndare böra således dessa angrepp med varsamhet begagnas.

Hvarje sammansatt angrepp har, såsom det redan här visar sig, den olägenheten med sig, att fienden, om han är skicklig och uppmärksam, kan använda de tempo, som föregå det verkliga angreppet, till utförande af ett enkelt angrepp, hvilket då vanligen kommer oväntadt och afbryter hela anfallsplanen.

117. Göres detta angrepp på vapnet med full styrka på den yttre sidan, så blir följden häraf, då det lyckas, lätteligen en afväpning. På den inre sidan kan detta knappast hända, emedan tryckningen på vapnet då i viss mån tvingar fästet in i handen.

118. Står fienden med sträckt gard, d. v. s. med armen rak och spetsen riktad mot bröstet, så gifver detta äfven anledning till förberedt angrepp. Angreppet på vapnet verkställes då från inre sidan med nedvändning af handen, men i öfrigt liknande *omkringgång* från denna sida; skilnaden blir, att vid *utbrytning* (brisé) rörelsen *Utbrytning (brisé).* utföres med största möjliga kraft under tilltagande hård tryckning på fiendens klinga från dess anfallsdel in på försvarsdelen. Göres detta med öfverlägsen styrka, så uppkommer äfven häraf för fienden lätteligen en afväpning. Lyckas åter fienden att i rätta ögonblicket undandraga sin klinga detta hårda angrepp, så att hela rörelsen kommer att ske i luften, så blir möjligheten af sjelfafväpning större i samma mån man högt beräknat fiendens motstånd och till följd deraf inlagt motsvarande styrka i rörelsen. Äfven här är ett afbrytande anfall från fiendens sida att befara.

119. Verkställes angreppet på fiendens vapen i detta läge från yttre sidan, så måste rörelsen börja med nedvändning af handen och derefter, under handens uppvändning, utföras med tilltagande hård tryckning på fiendens klinga från anfallsdelen till försvarsdelen. Härvid är egen afväpning mindre sannolik.

120. Står fienden med spetsen sänkt mot underlifvet, så kan visserligen äfven då angrepp göras på hans vapen medelst strykning nedifrån uppåt på inre eller yttre sidan, hvilken rörelse ej mycket skiljer sig från en *utbrytning;* men då detta läge för den, som angriper med utfall, alldeles icke innebär någon omedelbar fara, emedan underlifvet vid utfallet blir tillräckligt tillbakadraget, för att derigenom vara skyddadt för fiendens spets, så är här stöt med utfall, utan föregående angrepp på vapnet, att föredraga, helst vägen till den egentliga anfallspunkten då är fullkomligt öppen.

Dubbelangrepp (redoublement, réprise).

121. Mot en fiende, om hvilken man vet, att han icke genast svarar med stöt efter lyckad afböjning *(riposterar)*, har man skäl att försöka ett *dubbelangrepp*, d. v. s. ett anfall med efterstöt *(redoublement, réprise).* Detta består då af ett utfall med enkel stöt, hvilket göres så lifligt, att fienden måste kraftigt parera densamma, men dock med bibehållen samlad kraft för efterstöten, hvilken, då fienden verkstält sin afböjning, genast mot den derigenom uppkommande blottan med största möjliga fart måste följa.

Mot en fiende, som efter lyckad parad genast svarar, är detta angreppssätt icke användbart, emedan då skulle uppkomma stöt för stöt, hvilket, då ingendera parten dermed har skäl att vara belåten, är den sämsta utgången af striden. Dubbelangreppet bör således med varsamhet begagnas.

122. Efter *öfverstöt* på inre eller yttre sidan, afböjd högt inåt eller utåt (qvart- eller terzparad), kan, om fienden parerar med höjd hand, såsom efterstöt följa en *understöt.* Härvid böjes armen rätt nedåt så mycket som behöfves, för att genom dess sträckning åstadkomma en kraftig stöt; spetsen riktas härunder genast mot fiendens bröst. Vid stötens uppvinklande blir åtminstone ansigtet fullt åtkomligt för fiendens spets, i fall han mot förmodan genast riposterar.

Anmärkning. Efter den yttre, d. ä. terzparaden, kan sekundstöten, d. ä. understöt med nedvändning af handen, onekligen användas såsom efterstöt och erbjuder under stötens uppvinkling något skydd för ansigtet, emedan underarmen härunder temligen väl kan betäcka detta och sålunda skulle träffas af riposten, i fall en sådan inträffade, men att af denna anledning inöfva denna ganska svåra och för öfrigt obehöfliga rörelse, synes ej väl löna mödan.

123. Verkställer fienden sin parad med mycket låg hand och något höjd spets, så kan spetsöfverflyttning med stöt (*coupé*) såsom efterstöt användas. Denna innebär, om handen härvid ej för mycket tillbakadrages, bättre skydd för ansigtet.

124. Om fienden i paraden öfvergår till sträckning och sålunda sammanslår parad och ripost, men dervid, i följd af tillräckligt hög hand och snabb armsträckning å den anfallandes sida, icke träffar, så blir äfven då *understöt* såsom efterstöt användbar.

125. Efter *understöt*, afböjd lågt inåt eller utåt, kan *öfverstöt* följa, så framt fiendens hand under paraden så mycket sänkt sig, att vägen till hans anfallspunkt går öfver hans hand. Denna efterstöt är fördelaktigare än understöten, emedan eget ansigte dervid är bättre skyddadt. Den kan äfven användas efter af fienden försökt men icke lyckad sträckning under handen å ena eller andra sidan.

126. Gör fienden låg afböjning inåt med så hög hand, att derefter vägen till hans anfallspunkt går under hans arm, så kan *understöt*, med spetsens förande öfver hans hand till yttre sidan och sedan under hans arm, såsom efterstöt användas.

127. Efter af fienden försökt men icke lyckad sträckning, såsom försvar mot *öfverstöt*, kan efterstöt med omkringgående af fiendens klinga (*flanconnade*), omkringgång, äfven försökas. Den har fördelen af att binda och

beherska fiendens klinga och att sålunda gifva ganska säkert skydd.

128. Såsom redan blifvit anmärkt, förutsätter användandet af efterstöt den försummelsen å fiendens sida, att han icke genast svarar med stöt efter lyckad parad. Detta kan härröra deraf, att han icke inser vigten af att så snart som möjligt afbryta det fiendtliga anfallet medelst motangrepp, eller ock deraf, att han finner anfallet fortfarande så öfvermäktigt, att han icke kan komma sig för med något, som går utöfver blotta afvärjandet deraf.

Angrepp med fint. 129. Mot en fiende, som i gardläge parerar med säkerhet och genast svarar (riposterar), är dubbelangrepp icke användbart. Men då samma parad, som vid dubbelangreppet genom utfallsstöten framtvingas, vanligen genom *fint, d. v. s. låtsad stöt*, kan framlockas, så vinner man på detta sätt samma blotta för det efterföljande angreppet som genom dubbelangreppets inledande utfallsstöt, och man vinner derutöfver, att denna blotta kan begagnas med säkrare riktning för stöten, hvilken då göres med utfall och med bibehållet skydd. Ju större fienden gör sin parad mot den låtsade stöten, dess svårare får han att derefter betäcka den derigenom uppkomna blottan.

Men det är å andra sidan tydligt, att fienden kan begagna det tempo, som åtgår för finten, till annat än att parera denna. Han kan nämligen härunder antingen gå tillbaka eller åt sidan och sålunda undandraga sig anfallet i den form det var tillämnadt, eller ock sjelf göra motanfall.

En annan olägenhet är från finten äfven oskiljaktig, och den består deruti, att, då den låtsade stöten alltid på mer än ett sätt kan afböjas, det aldrig blir möjligt att med full säkerhet beräkna hvilken parad fienden kan komma att för dess afböjande använda, och att man sålunda genom en oförmodad rörelse å fiendens sida allt för lätt kan blifva tvungen att ändra sin anfallsplan midt

under dess utförande, hvilket sällan sker med bibehållen fördel, eller ock att afbryta anfallet.

Af dessa förhållanden inses det enkla angreppets företräde framför äfven denna art af sammansatt angrepp.

130. Listen är imellertid svaghetens tillflykt, och finten blifver derför för striden oumbärlig. Dess enklaste form är att å den sida om fiendens klinga, som man i garden ligger, förmedelst en kraftig och väl synbar sträckning mot hans bröst förmå honom att taga denna rörelse för början af en verklig stöt och att använda en deremot svarande parad, samt att omedelbart derefter med spetsförflyttning och utfallsstöt begagna den blotta, som härigenom måste uppkomma. För att ännu säkrare framkalla den åsyftade paraden, kan man lämpligen med den låtsade stöten förena en appell, hvilken verkställes med en lätt stampning af den främre foten, motsvarande denna fots framflyttning vid utfallet.

131. Denna fint har den fördelen, att den med all sannolikhet blir parerad med hög afböjning å den sida vapnet ligger, så att den påräknade blottan med största möjliga visshet inträffar. Fienden kan dock göra paraden äfven medelst en spetsunderflyttning och afböjning åt andra sidan, men härtill saknar han likväl tillräcklig anledning, så framt icke med sträckningen förenas tryckning på hans klinga, i hvilken händelse han, om han är så känslig fäktare, med spetsunderflyttning kan undvika denna tryckning. Denna fint kan äfven pareras lågt utåt från inre sidan och lågt inåt från yttre sidan, men dessa parader äro mindre riktiga, emedan rörelsen då för den parerande blir betydligt större än den behöfver vara. Äfven andra parader, såsom rakt nedåt eller uppåt med klingan tvärs för lifvet och spetsen rätt åt sidan, finnas i vissa fäktarskolor, men de äro oriktiga, emedan de erbjuda allt för stora blottor för den på finten följande verkliga stöten, blott man förstår att i tid lösgöra sin klinga.

132. Det är äfven möjligt, att fienden afser att använda tempostöt till sitt försvar och att han derför sva-

rar med sträckning på den låtsade stöten. Detta blir sträckning mot sträckning och afbryter anfallsplanens fullföljande, så framt man icke haft anledning att vänta just detta och då är beredd att fullfölja anfallet genom en utfallsstöt med *omkringgång* af fiendens framsträckta klinga, eller med förberedande starkt angrepp på hans vapen.

133. Det är äfven tänkbart, att fienden är så skarpsinnig, att han just väntar ett anfall med denna enkla fint och afvaktar detta första tempo för att genast svara med ett angrepp på vapnet. I sådant fall är planen äfven fullkomligt förfelad, så framt man icke haft anledning att bereda sig härpå och sålunda genast är färdig att begagna den betydliga blotta, som härvid måste uppkomma. Är man deremot oberedd härpå, så kan man härvid lätt blifva afväpnad.

Af det föregående synes, att den enklaste fint till sin verkan är ganska svår att med säkerhet beräkna, emedan här beständigt gäller list emot list; men då angrepp med fint aldrig bör begagnas förr, än man genom enkla angrepp lärt känna sin fiende, så beror framgången af detta sammansatta angrepp, likasom af det förut afhandlade dubbelangreppet, väsentligen af ett riktigt bedömmande af fiendens stridssätt, men häruti kan man, då under strid ofta det mest oväntade inträffar, aldrig komma längre än till största möjliga sannolikhet.

134. Tror man, att fienden är beredd på att med hög afböjning skydda sig för den på finten omedelbart följande spetsunderflyttningen med derpå följande stöt, men att han deremot icke är beredd på en låg afböjning, så bör man göra den låtsade stöten med hög hand och spetsen riktad mot ansigtet, ty härigenom lockas fienden till att i paraden höja sin hand så mycket, att vägen till hans bröst blir öppen under hans arm. Denna väg måste då med största möjliga hastighet till *understöt* begagnas.

135. Sedan armen under finten blifvit sträckt, hvilket är nödigt för att få rörelsen att se ut som en tilläm-

nad stöt, bör den vid öfvergången till den derpå följande verkliga stöten icke mer, än alldeles nödvändigt är, åter böjas, utan förändringen i spetsens riktning bör vid spetsunderflyttningen ske så godt som uteslutande genom handledsrörelse och vid understöten nästan endast genom handens sänkning. Härigenom vinnes, att det skydd, som ligger i parerplåtens framhållande, bibehålles samt att spetsens riktning blifver säkrare, än om, utom handleden, äfven armbågs- och axellederna dervid i betydligare mån biträda. Rörelsen blir på detta sätt utförd både enklare och säkrare. Den sträckta men dock ej stela armen stöter säkrare än den böjda.

136. Hvarje enkelt angrepp kan begagnas såsom fint, och det beror på fiendens stridssätt, hvilket som bör väljas. Den allmänna regeln blifver, att man med finten skall söka framlocka just den parad, som man vet fienden vara mest benägen att verkställa, ty härigenom vinnes säkrast den påräknade blottan.

137. Parerar fienden den låtsade *spetsunderstöten* med spetsunderflyttning och derpå följande hög parad åt samma sida, hvarpå klingorna från början lågo, och fullföljes anfallet med ytterligare en *spetsunderstöt*, så uppkommer den dubblerade öfverstöten, hvilken åter på samma sätt kan pareras. Äfven mot de låga afböjningarna kunna dubblerade understötar på motsvarigt sätt uppkomma och likaledes med dubblerade parader afböjas.

138. Vid fintens verkställande är det af stor fördel att, så vidt möjligt är, undvika känning af den framlockade paraden genom att öfvergå till den verkliga stöten, innan denna känning inträffar. Lyckas detta, så blir det för fienden ytterst svårt att i tid medhinna den andra, den för det verkliga angreppets afvärjande nödiga paraden.

139. Mot en fiende, som icke gerna stannar i paraden, utan derifrån vid första möjlighet återgår i gard, kan man, efter den låtsade *öfverstöten* på inre eller yttre

sidan, sjelf återgå i gard, för att derigenom förmå honom att tro, att man afstår från anfallets fullföljande och sålunda med all sannolikhet locka honom att äfven återgå med vapnet i gardläge, men då genast begagna tempot till utfallsstöt på den sida man ligger. Känner han icke detta anfallssätt, så förefinnes ganska stor sannolikhet för att man lyckas, men å andra sidan är detta ett af 3 tempo sammansatt anfall, der den verkliga stöten icke inträffar förr än i tredje tempot och fienden sålunda i sjelfva verket har 2 tempo i förhand, under hvilka han kan göra andra rörelser än de af den anfallande beräknade.

140. I hvarje angrepp med fint är det på rörelsen i det näst sista tempot, som anfallets framgång väsentligen beror, emedan häruti den blotta skall vinnas, som i sluttempot skall begagnas. Häraf följer, att all föregående rörelse, den må verkställas i ett eller flera tempo, endast är att anse såsom inledning till den egentliga finten och det derpå följande verkliga angreppet, samt att ju längre denna inledning göres, dess fler möjligheter gifver man fienden att på ett eller annat sätt afbryta det tillämnade anfallet. Erfarenheten visar också, att långa och konstiga planer i strid sällan lyckas. Det är det enkla, men ändock för fienden icke fullt tydliga anfallet, som sannolikast lyckas. Mot en för mycket konstlärd fiende lyckas ett sådant angrepp ofta blott för sin för honom otroliga enkelhets skull.

Angrepp med förberedd fint.

141. Lyckas man icke att med fint och derpå följande stöt träffa sin motståndare, så kan man försöka att förbereda finten genom ett angrepp på vapnet och sålunda förena våld med list. Detta blir ett af 3 tempo sammansatt anfall, hvarvid angreppet på vapnet icke bör göras starkare, än att fienden derigenom föranledes att, för fintens parerande, göra en stor rörelse, hvaraf åter en stor och derför med svårighet betäckt blotta naturligen uppkommer. Här afses således alls icke någon afväpning. Den anfallande måste härvid väl beherska sin

egen rörelse, så att denna icke blir lika eller i det närmaste lika vidlyftig som fiendens, ty då är dermed ej mycket vunnet. Här gäller i högsta grad, hvad som för värjföring kan anses såsom praktisk grundregel, nämligen *små men kraftiga rörelser*, och sådana vinnas hufvudsakligen genom att, så mycket möjligt är, inskränka vapnets förande till starka och smidiga handledsrörelser, hvarvid det ej är af så synnerlig betydenhet, om spetsen beskrifver *något* större eller mindre kroklinier, blott handen föres stadigt och icke flyttas mer än rörelsens ändamål nödvändigt fordrar, emedan härigenom spetsens riktning i nästa tempo med största säkerhet och tillräcklig hastighet kan bestämmas. En öfverlägsen fäktares hand bör ej mycket komma utur det lodräta plan, som går genom anfallslinien — *anfallsplanet* — i hvilket äfven den rätta stötlinien ligger, utan nästan beständigt befinna sig deri på inom ett visst mått omvexlande höjd. *Anfallsplanet.*

142. Kan man icke på något af nu afhandlade anfallssätt träffa sin fiende, så återstår möjligheten att såsom inledning för det verkliga anfallet begagna ett utfall med angrepp i beräkning att få detta pareradt samt att få en derpå följande *svarstöt*, hvilken man då parerar med återgående i gard, för att genom denna parad bereda sig den blotta, man egentligen afser att till verkligt anfall begagna. Det första utfallet med dess stöt bör då göras så kraftigt, att det icke allt för lätt pareras, men dock med sparad kraft för det verkliga anfallet, hvilket med yttersta fart bör följa ögonblickligt på fiendens afböjda *svarstöt*. Härvid bör man vid parerandet af *svarstöten* upplyfta eller nedtrycka den fiendtliga klingan, så att vägen för slutanfallet blir fullkomligt öppen under eller öfver handen. *Dubbelanfall.*

Detta anfallssätt, som dock äfven har olägenheten af att erfordra 3 tempo, kan ofta vara ganska fördelaktigt, men är dock icke användbart mot en fiende, som fullföljer sitt svar med ett förföljande utfall.

143. Dubbelanfallet kan äfven verkställas medelst frammarsch i stället för utfall i första anfallet och med återgång i paraden samt derpå följande utfall i slutanfallet, men då marscherna hafva två fotflyttningar och utfallet blott en, synes detta senare här vara att föredraga, helst fienden genom frammarschen får anledning att göra sin svarstöt med *reträttutfall*, hvarigenom anfallsplanen fullständigt afbrytes.

Man kan dock äfven göra dubbelanfallet med frammarsch i det första anfallet — hvarvid man kan försöka att genom tryckning (*forçade*) undanföra den fiendtliga klingan för att derefter stöta — och derpå genast följande *reträttutfall* i det andra, och detta utan afvaktande af fiendens svarstöt, i fall man på förhand vet att denna något låter vänta på sig. Detta anfallssätt har fördelen af att endast erfordra 2 rörelser, men kan, om man missräknar sig på den hastighet, hvarmed svarstöten från fiendens sida möjligen kan följa, lätt föranleda stöt för stöt.

Anfall ur linien.

144. Mot en fiende, som man tror vara osäker i marsch och vändningar, kan man använda angrepp med utfall ur linien. Detta bör, då man icke kan undgå att härvid erbjuda fienden en betydligt förökad anfallstafla, helst förberedas med angrepp på hans vapen, på det att han under sjelfva anfallet, om möjligt är, må vara bringad ur fattningen och på det att hans värjspets härvid må vara så aflägsnad som möjligt; och då angrepp på vapnet företrädesvis äro användbara på yttre sidan, så böra äfven anfall ur linien helst göras mot denna sida, i synnerhet som man härvid, genom att använda den främre hälen till utgångspunkt för utfallet, hvilket här måste ske inåt, närmar sig fienden tillräckligt för att väl kunna nå honom, oaktadt man genom sidorörelsen aflägsnar sig ifrån honom. Till den breda anfallstaflans skydd kan nu äfven handparaden med armbågen i höjd med axeln bidraga.

Utfall med stöt ur linien mot inre sidan är föga användbart, emedan man dervid, om afståndet förut är riktigt, under anfallet icke kan nå väl fram, hvarför det, om det skall användas, bör föregås af en kort halfmarsch eller påbörjad enkelmarsch framåt. Härvid uppkommer, utom olägenheten af förökad anfallstafla, svårigheten att medelst handparaden säkert kunna skydda denna.

Anmärkning. Utfallet ur linien strider, likasom vinkelstöt från sidan, genom sin excentricitet, mot värjföringens så starkt koncentriska lynne. De äro i sjelfva verket att betrakta såsom oäkta värjrörelser, af hvilka en verkligt stark fäktare icke gerna betjenar sig.

145. Går fienden vid stötens afböjande tillbaka med *halfmarsch,* hvilket är att anse såsom en tillfällig reträtt i afsigt att vid svarstöten genast återkomma, så förändras för den anfallande härigenom förhållandena icke i någon väsentlig mån. Mot en sådan fiende måste man endast bemöda sig att göra anfallet med så öfverlägsen hastighet, att han icke hinner undan. Men stannar fienden efter lyckad parad, utan att genast åter gå fram och stöta, så bör han förföljas med *enkelmarsch* i förening med *utfall.* *Förföljning.*

Svarar fienden efter lyckad afböjning af detta sista angrepp och tränger han derunder på med halfmarsch framåt, så bör man vid parerandet häraf gå med *enkelmarsch* tillbaka på utfallsafstånd.

146. Har man på fiendens *halfmarsch* tillbaka förföljt med enkelmarsch och utfall och fienden härvid ytterligare gått en *halfmarsch* tillbaka med parad och sålunda fulländat sin reträtt, så bör man, så framt man vill behålla anfallet, följa efter honom med ytterligare en *enkelmarsch* med *utfall.* Vill man blott återvinna utfallsafstånd, så ernås detta med en *enkelmarsch,* afpassad efter afståndet, eller, om denna icke förslår, med en förkortad *helmarsch.*

147. En fiende, som för anfallet går tillbaka med enkelmarsch eller deremot svarande förflyttning, bör äfvenledes förföljas med *enkelmarsch* i förening med *utfall*, hvarvid den första fotflyttningens längd noga måste afpassas efter det afstånd man för utfallet behöfver vinna.

148. Skulle fienden vid anfallet genast löpa undan med en helmarsch, bör han på liknande sätt förföljas med *halfmarsch* i förening med *utfall*, ty han befinner sig då ännu icke på längre afstånd, än att han på detta sätt i 2 tempo med kraftigt angrepp kan uppnås, eller ock bör man lugnt följa efter och med *helmarsch* återtaga utfallsafstånd. Till detta senare förfarande har man anledning, i fall man tror det vara fiendens afsigt att locka till häftigt förföljande, i förhoppning att härunder i skydd af sitt vapen kunna vika undan och derigenom föranleda den anfallandes uttröttande.

149. Vid allt förföljande med angrepp, är det af största vigt att röra sig med säker samling, för undvikande af den förlöpning, hvartill rörelsens fart och utsträckning annars så lätt förleder.

Anmärkning. En fiende som flyr — och hvarje tillbakagående utöfver helmarschen kan med skäl betraktas såsom flykt — följer man efter eller låter man undkomma, allt efter behag.

Offensiv tempostöt.

150. Är fienden för alla nu anförda anfallssätt oåtkomlig, så synes det såsom skulle man se sig tvungen att uppgifva anfallet och inskränka sig för stridens fortsättande till de medel försvaret har att erbjuda, men ännu finnes den möjligheten att icke göra detta på fullt allvar, utan blott för syns skull, i akt och mening att, om fienden anfaller på annat sätt än med *enkelt angrepp* — ty detta måste alltid försvarsvis bemötas — genast mot hans förberedelse eller inledning genom ett anfall med *enkelt* eller *förberedt angrepp* återtaga den honom erbjudna anfallsinitiativen. Detta blir *offensiv tempostöt* och är,

näst det enkla, från början öfverväldigande angreppet, att anse såsom det vackraste af alla anfallssätt.

151. Mot ett förberedande angrepp på vapnet viker man undan och öfvergår genast till *utfallsstöt* på andra sidan. Mot en till förkortadt afstånd påträngande fiende göres tempostöten i förening med reträttutfall. Mot en inledande spetsförflyttning gör man genast en rak *utfallsstöt*. Mot *finten*, den blott till sträckning fullföljda stöten, kan man visserligen använda ett angrepp med *omkringgång*, men detta har dock mindre utsigt att lyckas, emedan denna rörelse svårligen kan blifva nog hastig. Här är starkt *angrepp på vapnet* med derpå följande utfallsstöt det rätta anfallssättet.

152. Mot en fiende, som för vapnet med den andra handen — venster mot höger, eller höger mot venster — inträda naturligtvis ombytta förhållanden i afseende på inre och yttre sidor, men detta medför icke någon egentlig olikhet i anfallssättet. *Särskilda förhållanden.*

153. Mot en fiende af betydligt mindre kroppsstorlek, hvars arm sålunda äfven är kortare, medför anfallet så mycket större fördel, som man då kan träffa honom verksamt med sin spets på ett afstånd, der han med sitt vapen ännu icke når fram.

154. Olägenheten af att kunna träffas af fiendens spets, innan egen spets ännu når fram, tvingar å andra sidan den med kortare arm och vapen — ty vapnets längd bör egentligen stå i förhållande till armens — till påträngande anfall, för att icke längre, än nödvändigt är, komma att befinna sig i det högst ofördelaktiga förhållandet att fortfarande nödgas afvärja anfall, utan att derpå kunna svara. Lyckas den kortare att, med undanförande af fiendens vapen, framtränga på för honom sjelf passande utfallsafstånd, så kommer åter fördelen af kortare häfstänger för rörelserna honom till godo, och han bör derigenom blifva öfverlägsen i hastighet. Den längre har då, för att undgå det för honom ofördelaktiga häruti och

återvinna fördelen af det längre afståndet, ingen annan utväg än att med passande marsch gå tillbaka, men häraf blir en fortsatt reträtt lätt nog den naturliga följden, så framt den kortare fortfarande tränger på. Båda hafva sålunda här öfvervägande fördel af att anfalla, men den kortare bör vid sammanträffandet blifva tvungen att afvärja åtminstone det första angreppet. Reträttutfallet är för den längre vid tillbakagåendet särskildt passande och användbart.

Värja mot bajonett. 155. Samma förhållande eger rum i förhöjd grad mellan 2:ne stridande, af hvilka den ena är beväpnad med värja och den andra med bajonettgevär. Den senare har här det längre vapnets fördel att kunna träffa förr än det kortare, men detta motväges af den olägenheten, att vapnet är så betydligt mycket tyngre, att rörelsens hastighet svårligen kan komma att motsvara den hastighet, med hvilken värjan kan föras. Härtill kommer, att båda händerna äro vid vapnet bundna, hvaremot värjfäktaren, om han lyckas komma förbi den fiendtliga spetsen, lätt nog med bakre handen kan gripa om pikens skaft, gevärspipan, hvarefter hans motståndare bör vara att anse såsom förlorad. Då det kortare vapnet, för att kunna begagnas, tvingar till beslutsamt framträngande och det längre vapnet af samma anledning allt för lätt föranleder ett fortsatt tillbakagående, så ligger, med antagande af mod och beslutsamhet å båda sidor, i betydlig mån den moraliska öfvervigten på det kortare vapnets sida, under det att den materiela öfvervigten tillhör det längre. Föres deremot det kortare vapnet mindre modigt och beslutsamt, så äro fördelarna helt och hållet på det längre vapnets sida.

156. Mot ett så lätt vapen, som värjan är, eger bajonettgeväret en särskild materiel fördel, hvilken består deruti, att det för sin tyngds skull blir svårt att med värjan parera, men detta är dock icke af den betydenhet, att öfverlägsenheten derigenom gifvet kan tillkomma bajonettgeväret.

157. Så snart värjfäktaren hunnit så nära inpå bajonettfäktaren, att han når fram med en verksam stöt, blifva stridsförhållandena gifvet till hans fördel och fortfara att vara detta, så länge han kan hålla sig innanför det längre vapnets spets; får bajonett-fäktaren åter, antingen genom hastigare tillbakamarsch eller genom vapnets fattande till förkortning, tillfälle att åter stöta, så återvinner han i förra fallet det längre vapnets fördel att förr nå fram, och i det senare blir han genom sin stöts större styrka ungefär lika stark i angreppet, ehuru han fortfarande, i följd af sina tyngre och mera bundna rörelser, äfvensom af den ofullständigare betäckning, som hans vapen lemnar, i skyddet bör blifva underlägsen. Blir afståndet genom pårusning så kort, att bajonettspetsen alls icke kan användas, så återstår att till stöt använda kolfvens bakplåt, hvarvid bajonettspetsen kastas bakåt i förening med lämplig rumförändring. Motsvarig rörelse å värjfäktarens sida är att kasta spetsen bakåt och mot fiendens ansigte använda knappen på värjfästet. Både det ena och det andra af dessa förfaringssätt är, då så väl bajonettgeväret som värjan äro afsedda att verka med spetsen, att anse såsom oregelbundna rörelser, föranledda endast derigenom, att man råkat i ett falskt läge. Detta bör dock med någon besinning i de allra flesta fall kunna undvikas.

Anmärkning. Andra sätt att gå till väga låta här äfven tänka sig; såsom att med den fria handen aftaga hufvudbonaden och slå denna i ansigtet på fienden, för att derigenom så förvirra honom, att man blir honom öfvermäktig, eller å bajonettfäktarens sida, att med gevärslåset stöta mot fiendens ansigte, eller med den sänkta kolfven mot könsdelarna; men allt sådant bör öfverlemnas åt den egna uppfinningen och kan ej regelbindas.

158. Är fienden beväpnad med svärd, d. v. s. ett stötvapen, som tillika eger den massa och afvägning, att *Värja mot svärd eller sabel.*

det är lämpligt till hugg, så förändras härigenom för värjfäktaren anfallsförhållandena icke på annat sätt, än att fiendens försvarsrörelser blifva tyngre, hvilket för den förre måste vara fördelaktigt. Detta uppväges dock i betydlig mån deraf, att fiendens stötar blifva kraftigare och att han vid svaret, riposten, äfven kan använda hugg eller hugg och stöt i samband med hvarandra. Härvid uppkommer äfven den möjligheten, att fienden lätt nog kan komma att försöka att med ett hugg afbryta angreppet. Detta försvarssätt är visserligen för honom högst vådligt, emedan, om stöt och hugg sammanfalla i ett tempo, hugget icke direkt hindrar stötens framgång, men det innebär å andra sidan för den angripande värjfäktaren faran af att få hugg för stöt, emedan icke heller han är skyddad för hugget.

159. Då sabeln, i den mån han är rak, kan betraktas såsom en art af svärd, hvilket, med bibehållande af möjligheten att stöta, företrädesvis är konstrueradt för hugg, så gäller för värjfäktaren mot sabelfäktaren samma anfallsförhållanden som mot svärdfäktaren, endast med den skilnad, att hugg för stöt då blir mera att befara.

Värja mot dolk.

160. För fienden dolk, med hvilken han, om han förstår sin sak, ganska väl kan parera värjstötar, så framträda här i sin största tydlighet det längre och det kortare vapnets ömsesidiga fördelar och olägenheter. Så länge värjfäktaren lyckas att hålla sin spets mellan sig och fienden, äro alla fördelar på hans sida, men lyckas det dolkfäktaren att afböja denna spets och tränger han derefter så häftigt på, att värjfäktaren icke hinner undan, så blir den förre så gifvet öfverlägsen, att för värjfäktaren intet annat återstår, än att med den fria handen söka gripa om dolkfäktarens arm och sålunda afhålla honom från att stöta till, men härigenom öfverföres striden från fäktningens till brottningens område. Det längre vapnet har här, så framt första stöten ej lyckas, den stora moraliska olägenheten att föranleda häftig och fortfarande reträtt, hvartill dessutom icke alltid finnes utrymme.

Anmärkning. Beväpnar man tappert folk med korta vapen, så tvingar man dem att tränga fram. Romarena hade korta vapen; Gustaf Adolf förkortade sitt infanteris pikar betydligt i förhållande till fiendens; Karl XII:s svärdbeväpnade ryttare voro de polska lansbeväpnade gifvet öfverlägsna, och äfven i våra dagar har med korta gevär och sabelbajonetter beväpnadt lätt infanteri särskildt utmärkt sig i bajonettanfallet och handgemänget.

161. För bajonettfäktaren gälla samma grundförhållanden vid anfallet som för värjfäktaren. Båda äro beväpnade med stötvapen, och då endast den del af bajonettgeväret, som ligger framför den främre handen, är afsedd att användas till stöt och parad, så kan med skäl den främre handen anses föra vapnet med den bakre handens tillhjelp, och förhållandenas likhet blir då ganska klar. Den hufvudsakligaste skilnaden mellan värjan och bajonettgeväret ligger då tydligen i de båda vapnens olika tyngd, och den del af geväret, som ligger bakom främre handen, kommer då att motsvara fästet, hvilket, till följd af vapnets tyngd, längd och afvägning, måste skötas med båda händer. *Bajonetten.*

162. Raka stötar både på inre och yttre sidan äfvensom understötar, spetsförflyttningar både under och öfver det fiendtliga vapnet samt angrepp på vapnet blifva för bajonettfäktaren möjliga och användbara, men då vapnets tyngd och gröfre konstruktion icke medgifva den frihet och finhet i rörelse, som för värjföringen är utmärkande, så blifva de rörelser, som häraf äro beroende, icke verkställbara.

163. Vid stöten sänkes spetsen genom kolfvens upplyftande af den bakre handen, riktas mot fiendens bröst och framföres af främre handen med tillhjelp af den bakre, som härvid gifver fart och eftertryck åt rörelsen. Mot fiendens hufvud eller underlif kan stöten genom mindre eller större höjning af kolfven äfven riktas. Vapnet rör

sig härvid kring sin af främre handen understödda tyngdpunkt, hvarvid handens höjd lämpas efter stötens riktning. Då vapnet i gard måste anläggas å inre sidan af kroppen, bröstsidan, så kan det vid stöten icke, såsom värjan, komma fullt i anfallsplanet, men detta hindrar icke att gifva spetsen riktning mot hvilken punkt som helst å fiendens bröst, hufvud eller underlif. Höjdpunkten å brösthvälfningen är här, likasom vid värjstöten, den egentliga anfallspunkten.

164. Äfven *spetsförflyttningarna* under eller öfver det fiendtliga vapnet ske medelst kolfvens höjning eller sänkning, hvarvid främre handen stadigt fasthåller och understöder gevärets tyngdpunkt. Vid *angreppen på vapnet,* hvilka motsvara värjföringens battuter, utföres deremot rörelsen hufvudsakligen af främre handen och armen, hvilken härvid kraftigt men ej fullständigt sträckes.

165. Bajonettgevärets tyngd är ensam tillräcklig att göra utfallets användande vid bajonettstöten svårt och derigenom mindre tjenligt, emedan dervid måste uppkomma en betydlig framvigt, som hvarken af bakre armen, såsom vid värjföringen, eller af någonting annat kan motvägas, och dertill kommer, att det skydd för hufvudet, som vid utfallsstöt med värja, genom parerplåtens framförande på lämplig höjd, med stor säkerhet kan vinnas, här saknas.

166. Detta senare förhållande kan hafva varit en hufvudsaklig anledning till uppkomsten af den i främmande arméer brukliga *kaststöten,* hvarvid man, i stället för att under skydd af sitt vapen tränga fienden så nära in på lifvet, att man, med bibehållande af styrka och säkerhet i dess förande, mot honom kan använda sin bajonettspets, i det närmaste gifver vapnet ur sina händer medelst en så lång och osäker stöt, att man svårligen väl kan bestämma dess riktning, och att man, om fienden kraftigt parerar densamma, med ännu större svårighet kan till eget skydd återhemta sitt tunga vapen.

167. Den stora framvigt, som vid utfallsstöt med bajonettgevär, såsom ofvan blifvit anmärkt, måste uppkomma, gifver redan giltig anledning att söka föra detta tunga vapen mera koncentriskt, det är med starkare samling, än utfallet medgifver; det måste då vara ett stort fel mot de mekaniskt gymnastiska lagarna att, såsom vid utfall med kaststöt inträffar, i möjligaste grad utsträcka rörelsen och sålunda öfverdrifva den felaktiga excentriciteten. Icke utan skäl har derför P. H. Ling, den svenska bajonettfäktningens uppfinnare, vid detta vapens förande bortlemnat utfallsstöten och alldeles icke satt *kaststöten* i fråga. Vapnets tyngd fordrar, så vida man fortfarande skall vara herre öfver detsamma, en någorlunda jemn afvägning med stöd i närheten af tyngdpunkten och derjemte stark samling i ställning, marsch och vändningar. Dock kan det icke nekas, att utfallet äfven vid bajonettfäktning, efter tillräcklig öfning i marscher, kan komma till användning, blott tillräcklig måtta i stegets längd iakttages.

168. Mellan den med främre handens bibehållna fattning om tyngdpunkten verkstälda *vanliga stöten* och den utan tvifvel felaktiga *kaststöten* finnes den förlängda stöten, *långstöten*, hvilken verkställes med framsträckning af båda armarna, hvarvid den främre handen släpper sitt tag om tyngdpunkten och åter fattar geväret strax framför varbygeln med stöd mot denna. Denna stöt har fördelen af att nå så mycket längre fram än den vanliga stöten, att den derigenom ersätter utfallet, men den har olägenheten af att vara mera sväfvande och osäker. Med sorgfällig och tillräcklig inöfning kan den blifva fullt användbar. Hufvudsakligen är härvid att iakttaga, att man icke genom den främre handens osäkra fattning blottställer sig för en afväpning. *Långstöten* går äfven bättre in i *anfallsplanet* än den vanliga stöten.

169. Såsom motsvarande det närmande till fienden, som genom fotflyttningen vid utfallet vinnes. kan man äfven använda halfmarsch framåt, hvarigenom utgångs-

punkten för stöten, den främre axeln, kan närma sig fienden fullt så mycket som genom utfallet. Man kan då, om anfallet icke lyckas, i nästa tempo med halfmarsch tillbaka, under parerande af fiendens *svarstöt*, återgå i gardställning. Denna marsch är dock, då till följd af vapnets tyngd och läge härvid någon vackling lätt inträffar, ganska svår att med säkerhet och fart till full utsträckning verkställa.

170. *Enkelmarschen framåt* med sin starkare samling och större stadga är derför vid angrepp med vanlig stöt att föredraga framför *halfmarschen*, oaktadt den har två fotflyttningar, af hvilka blott den sista kan sammanfalla med stötens fulländande. För återvinnande af vanligt afstånd användes då *enkelmarsch tillbaka*, hvarunder man utan någon af marschen härrörande svårighet kan parera fiendens ripost.

171. Är man vid anfallet på så långt afstånd från fienden, att man icke med enkelmarsch kan nå honom, användes *helmarsch framåt*, hvilken, då man härvid, när stöten fulländas, inträder i gardställning, har ungefärligen samma fördelar som *enkelmarschen*. Vid bajonettanfall, då framträngandet i massa är hufvudsak och något tillbakavikande från det rum, man en gång vunnit, icke bör få ega rum, är utan tvifvel helmarsch med vanlig stöt det rätta anfallssättet. Möter soldaten härvid en fiende, som mot honom använder kaststöt, så bör han vara beredd att kraftigt afböja denna och derefter med häftigt påträngande sätta fienden ur stånd att förnya så vidlyftiga angreppsrörelser. Han bör äfven hafva lärt att mot en fiende, som angriper med utfall, använda tempostöt mot ansigtet.

172. Om det är af vigt, att handen vid värjans förande blifver stadig och ej sväfvar ut åt sidorna, så är detta vid bajonettgevärets förande för den främre handen, bärhanden, ännu vigtigare, emedan derpå möjligheten af detta tunga vapens koncentriska förande, egentligen beror.

173. På förkortadt afstånd, d. v. s. då man kommit fienden för nära, för att kunna använda sitt långa vapens spets, kan man fatta vapnet till förkortning. Vill man härvid bibehålla fördelen af att kunna röra vapnet kring sin tyngdpunkt, hvilket otvifvelaktigt är mekaniskt-gymnastiskt riktigt, så kastas vapnet så mycket tillbaka, att den bakre handen kan gripa om gevärets tyngdpunkt, hvarefter spetsens riktande vid stöten (*kortstöt*) verkställes af den fram emot bajonetthalsen fattande främre handen.

174. Genom förkortning undviker man nödvändigheten att ur det förkortade afståndet gå tillbaka för att kunna bruka sin spets. Har man kommit fienden ännu närmare och så nära, att icke en gång kortstöten kan användas, så återstår, såsom förut är nämndt, om man icke vill eller kan vika tillbaka, att kasta spetsen bakåt, gripa med främre handen om kolfhalsen och använda kolfvens bakplåt till stöt mot ansigte eller bröst (*kolfstöt*). Göres denna stöt från förutgående förkortning, så rör sig äfven här geväret kring sin tyngdpunkt och rörelsen försiggår derigenom med stor lätthet. Vill man efter misslyckad *kolfstöt* gå tillbaka och på samma gång lägga geväret i vanligt gardläge, så sker detta genom gardombyte tillbaka, hvilket då låter verkställa sig utan ändring i händernas fattning och sålunda med full möjlighet att afvärja en fiendtlig svarstöt.

175. Äfven från gardläget kan man i förening med gardombyte framåt eller tillbaka, bakåt eller inåt, öfvergå till förkortning eller kolfstöt, äfvensom genom motsvariga rumförändringar återgå i gard, och allt detta gifver tillfälle till mångfaldig sammansättning af öfningar, hvilka, om de också ej i striden komma till stor användning, likasom hvarje annan gymnastiskt riktig och rätt utförd rörelse, hafva värde såsom disciplinerande och kraftutvecklande militäriskt bildningsmedel.

176. Till förkortning kan geväret fattas, äfven utan att bakre handen släpper sitt tag om kolfhalsen. Det

tillbakaryckes då af denna hand, så långt armens längd medgifver, hvarunder främre handen släpper sitt tag och återfattar geväret närmare mynningen, hvarefter stöten kan verkställas. Från denna fattning kan man på motsvarigt sätt återfatta geväret till vanlig längd, men icke öfvergå till kolfstöt.

Då emellertid striden på förkortadt afstånd alltid är att anse såsom ett undantagsförhållande, i hvilket man icke bör dröja längre, än alldeles nödvändigt är, så är säkerligen detta förkortningssätt i de allra flesta fall fullt ändamålsenligt och för striden tillfyllestgörande.

177. I bajonett- såsom i värjföring kan angreppet *förberedas* genom angrepp på fiendens vapen, äfvensom hvarje enkelt angrepp till *fint* kan begagnas. Finten kan äfven genom föregående rörelser förberedas eller inledas; man bör dock härvid icke glömma, att, huru lockande fintens fördelar än äro, de dock mot en beslutsam fiende fullt uppvägas af det tillfälle man dervid erbjuder honom till motangrepp.

178. Det enkla angreppet blifver alltid det säkraste. Detta gäller i bajonettstriden så mycket mera, som det egna skyddet här är svagare än vid värjföringen, i följd deraf, att den sköld, som värjans parerplåt, rätt använd, kan utgöra, här alldeles saknas. Vid anfallet ligger sålunda här det egna skyddet egentligen deri, att man genom angreppets farlighet tvingar fienden att skydda sig sjelf, hvarför man också mot en dumdristig och besinningslös fiende allt för lätt kan få stöt för stöt. Så mycket mindre har man då, vid det verkliga sammanträffandet, tid att inlåta sig på konstigare inledningar och förberedelser.

179. Så väl mot värjfäktaren som mot svärd- och sabelfäktaren har bajonettfäktaren hela fördelen af det längre vapnet, så länge han kan hålla sin spets mellan sig och fienden, och han kan äfven, sedan denne kommit förbi hans spets, möta honom med kortstöt. blott han väl aktar sig, att fienden icke må gripa om hans gevärspipa,

— hvilket bäst undvikes genom att föra låg spets — och fruktan för kortstöten bör, om fienden känner till densamma, i betydlig mån bidraga att hejda hans häftiga påträngande. Med förkortning blifva dock både stötar och hugg svårare att väl parera.

180. Mot dolkfäktaren äro fördelarna större än mot den, som för värja, svärd eller sabel, emedan bajonettstöten är för stark för att med dolken kunna väl pareras och emedan man ännu med vapnet i förkortning kan hålla fienden på ett afstånd, der han med sitt korta vapen icke kan skada.

181. I den mån en pik är lång och derigenom mindre handterlig, blir han i handgemänget mindre användbar. Han upphör, allt som han förlänges, att kunna begagnas såsom fäktvapen och blir egentligen ett afhållsvapen, hvilket, användt i sluten massa, möjligen kan förhindra mindre beslutsamma fienders framträngande till handgemäng. Blir massan sprängd — och det kan hon af många anledningar blifva — så är den långa piken derefter till mycket hinder och föga gagn. Å andra sidan erbjuder dolken, det kortaste vapnet, så ringa skydd, att den såsom fäktvapen äfven blir underhaltig. Den är egentligen ett mordvapen. Endast svärdet med dess afarter värjan och sabeln, i hvilken senare äfven yxan i mer eller mindre mån ingår, samt den korta piken kunna således anses såsom egentliga fäktvapen. Yxan är i sig sjelf endast anfallsvapen och fordrar såsom skydds-vapen hjelm, sköld och harnesk, d. v. s. fullständig rustning. Den har också med denna såsom vapen kommit ur bruk.

182. Det är i sig sjelf tydligt, att för svärdfäktaren, *Svärdet och sabeln.* så vidt som hans vapen är stötvapen, samma anfallsförhållanden äro gällande som för värjfäktaren, endast med den skilnad, som uppkommer af svärdets större tyngd, hvilken, på samma gång den gör stöten kraftigare, i viss mån försenar både anfalls- och försvarsrörelser. Värjfäktaren bör sålunda väl kunna hinna att afböja svärdfäk-

tarens stötar, om också detta till en viss grad försvåras derigenom, att han då skall möta ett tyngre vapen med ett lättare; men då till svärdet antages höra, att det äfven skall lämpa sig för hugg, så har det häruti en fördel, som hos värjan icke motväges af någonting annat än den grad af större lätthet, hvarmed hon kan föras. Men skall å andra sidan hugget ega tillräcklig kraft att försätta fienden ur stridbart skick, så måste huggvapnet endera ega en någorlunda betydlig tyngd, eller ock dess egg vara så hård och skarp, att den, detta förutan, blifver genomträngande. Endast de dyrbaraste vapen kunna ega denna grad af skärpa; för flertalet af dem, som skola föra vapen, återstår sålunda intet annat, för vinnande af kraftigt hugg, än att öka vapnets tyngd och derigenom äfven förminska dess handterlighet.

183. Den förlust i stridsförmåner, som i förhållande till värjfäktaren härvid uppkommer, ersättes dock i betydlig grad deraf, att denne, då han finner sig angripen med hugg, nödvändigt, så länge ett sådant angrepp räcker, måste gå strängt försvarsvis till väga och detta vanligen äfven med reträtt, emedan huggen, till följd af att spetsen derunder beskrifver vida större kroklinier än vid stötarna, äro svårare att väl iakttaga. För det angrepp, hvars form och riktning man icke klart uppfattar, bör man nämligen gå tillbaka; då detsamma afstannar, har man att åter i sin tur gå angripande fram.

184. Huggen böra hufvudsakligen vara handledsrörelser, verkstälda med största möjliga smidighet och kraft i fullt bestämda riktningar, nedåt och från sidan, men armens bidragande rörelser få ej vara stela. Armbågs- och axelledernas böjningar och sträckningar böra gå med full frihet och lämpas efter det afstånd, hvarpå fienden befinner sig.

185. Bland huggen närma sig de i lodrät riktning gående nedhuggen mest till stötarna, emedan de gå i samma lodplan, och då de äfven gå från ena eller andra sidan öfver fiendens vapen, hafva de närmaste likhet med

spetsöfverstötarna och kunna afböjas med samma parader som dessa. Så väl flera hugg som hugg och stöt kunna i ett anfall förenas. Det är då det sista hugget eller stöten, som utgör det egentliga angreppet. Allt det föregående är inledning dertill.

186. Den jemnvigt mellan angrepp och skydd, som vid värjföring förefinnes och som gör värjan till det egentliga fäktvapnet, saknas redan vid pikföringen, emedan skyddet der, af brist på någonting motsvarande parerplåten, är jemförelsevis försvagadt. I huggstriden eger detta förhållande äfven rum, ty fästet med byglarna kan visserligen vara till skydd för handen, men icke för hufvudet, och då härtill lägges den anmärkta svårigheten för den parerande, att väl iakttaga huggens gång, i synnerhet då flera hugg, under skickligt begagnande af klingans svängkraft, med hvarandra sammanbindas, så synes det att skyddet här är angreppet underlägset, så att den parerande oftast ser sig nödsakad att äfven använda reträtten, för att i sin tur åter gå fram med angrepp. Huggstriden tager derför naturligen karakteren af ett lifligt fram- och tillbakaryckande under omvexlande anfall och försvar; dock får den anfallande vara på sin vakt mot förlöpning, ty den, som i skydd af sitt vapen lyckligen håller stånd, har vid riposten stor fördel mot den, som för våldsamt rusar åstad.

187. I förening med sidohugg äro utfall ur anfallslinien med deraf följande vändningar fullkomligt på sin plats. Utfall i linien äro deremot, i den mån vapnet blifver tyngre, mindre användbara, helst den bakre armen här icke såsom motvigt lämpligen kan användas; half och helmarscher äro i huggstriden, jemte utfallen ur linien, de rätta förflyttningssätten.

188. Vid förening af hugg och stöt i ett angrepp kan så väl hugget föregå stöten, som stöten hugget. Då hugget riktas mot hufvudet, antingen såsom nedhugg eller sidohugg, så bör härigenom bröstet, som är stötens egentliga mål, vid parerandet lätt blifva blottadt. Ett

eller flera hugg kunna såsom inledning och fint begagnas. Att inleda anfallet med en låtsad stöt, är deremot icke så lämpligt, både derför att stöten synes mindre hotande än hugget — och det är fintens uppgift att hota — och derför att man för mycket äfventyrar ett angreppet afbrytande mothugg. Sådant låter mot låtsade hugg mindre lätt verkställa sig.

189. Mot bajonettfäktaren har svärd- och sabelfäktaren samma anfallsförhållanden som värjfäktaren, med tillägg af de stora fördelar, som hugget dessutom erbjuder, men med afdrag af värjans större lättrörlighet. Fördelen af hugget jemte vapnets under alla förhållanden tillräckliga massa och hållbarhet gör svärdet och sabeln jemte bajonettgeväret till de egentliga krigsvapnen. Mot dolken äro svärdets och sabelns fördelar tydligen äfven större än värjans, ty huggen kunna med detta vapen svårligen pareras.

190. Alla nu anförda förhållanden gälla för både svärdet och sabeln. Skilnaden dem emellan är, att det förra till sina egenskaper närmar sig värjan, det vill säga har bättre stöt och större allmän rörlighet, då den senare ligger närmare yxan, d. v. s. eger mera tyngd och starkare hugg, hvarför den också till detta angreppssätt företrädesvis bör användas.

Mot ryttare.

191. Mot ryttare befinner sig den, som strider till fots, naturligen i defensivt förhållande, men detta kan dock icke hindra, att omständigheterna kunna föranleda honom att blifva den anfallande. Att angreppen då, så vidt de afse ryttaren sjelf, måste riktas uppåt, är genast tydligt, men detta förändrar de öfriga förhållandena icke i någon väsentlig grad. Men här framträder den omständigheten, att tillfälle till att rikta en stöt eller ett hugg mot hästen som oftast måste erbjuda sig, och erfarenheten talar starkt för den nästan oöfvervinneliga svårighet, som, om detta lyckas, för ryttaren måste inträda, att förmå den sålunda sårade hästen att åter gå fram

mot den, som sårat honom. Bajonettfäktaren har genom sitt vapens längd i denna strid betydlig fördel i jemförelse med värj-, sabel-, eller svärdfäktaren, och han bör icke blifva den underlägsne, ty ryttaren bör icke kunna ostraffad komma honom så nära, att han kan använda sin sabel eller sitt svärd. Är denne åter beväpnad med lans, så når han härmed visserligen längre än bajonettfäktaren, men lansens långsammare och tyngre rörelser, härrörande deraf att den måste föras med en hand, gifva, om första stöten dermed icke träffar, bajonettfäktaren tillfälle att med häftig marsch tränga in på ryttaren och dervid till angrepp begagna sitt vapen.

Anmärkning. Allt det föregående förutsätter jemn mark; der hinder möta, måste den anfallande öfvervinna äfven dessa.

Fäktlära.

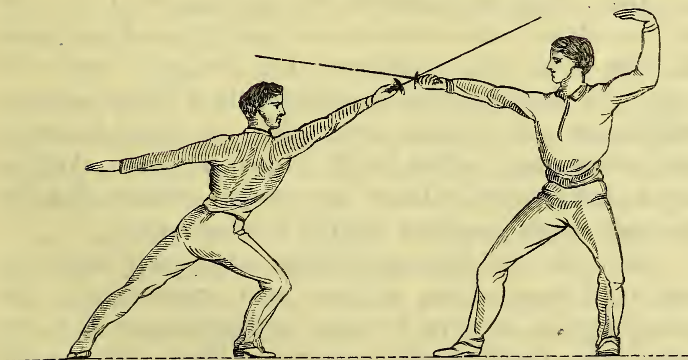
III.

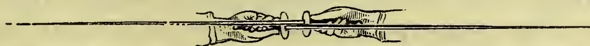
TREDJE AFDELNINGEN.

Femte kapitlet.

Försvaret.

Parera med handen och ripostera med armen.

192. Ehuru afvärjandet, såsom i det föregående blifvit anmärkt, icke är tillräckligt för att försvaret med seger skall kunna utföras, ser sig dock den, som af sin fiende anfalles, nödsakad att för eget skydd afvärja angreppet, för att sedan i sin ordning medelst angrepp afgöra striden till sin fördel. Eget skydd måste nämligen vara stridens närmaste ändamål, fiendens besegrande kommer derefter. Kan detta förenas i en enda handling, ett enda *I allmänhet.*

tempo, så utgör detta försvarets höjdpunkt, det bäst utförda försvaret.

193. Äfven utan att dertill tvingas af det fiendtliga angreppet, kan man frivilligt välja att gå försvarsvis till väga. Anledningar dertill äro: att man anser sig svagare än fienden, ehuru dock icke så mycket, att man behöfver misströsta om segern, ty då är det förtviflade anfallet såsom sista möjlighet vida bättre, än ett svagt försvar; att man känner sig säker i utförandet af försvarsrörelserna, men deremot icke så säker i anfallsrörelserna; eller att man vet fienden vara mycket ifrig, så att han lätt förlöper sig, hvarigenom man med all sannolikhet kan komma i tillfälle att, efter lyckadt afvärjande, med framgång besvara anfallet, ripostera.

194. Egde ej försvaret vid afvärjandet till sin fördel den lättare rörelseformen, så vore det, med antagande af lika kraft och skicklighet hos båda de stridande, i sig sjelf omöjligt, emedan anfallet alltid börjar sammanträffningen och sålunda afvärjandet, om dertill fordrades lika ansträngning, alltid skulle komma för sent. Möjligheten deraf beror således just på den enklare, den lättare och derför hastigare utförda rörelseformen.

195. Af en försvarsställning måste man fordra, att den skall vara sådan, att man med minsta möjliga ansträngning, d. v. s. på kortaste möjliga väg, skall kunna möta och afvärja fiendens angrepp. Detta blifver gardställning. Men då på afvärjandet, för segerns vinnande, måste följa angrepp, så måste man af gardställningen äfven fordra, att den skall vara sådan, att öfvergången från afvärjande till angrepp deri kan ske med största möjliga lätthet. För huru detta kan vinnas är i kapitlet om gardställningen närmare redogjordt.

196. Försvaret består af *afvärjandet* och *svaret,* hvilket senare alltid måste vara ett angrepp, ehuru det utföres i gardställning. I försvaret ingår sålunda äfven *angreppet,* hvilket i anfallet är helt och hållet herskande. I försvaret är angreppet fullt så väsentligt som afvärjan-

det, emedan endast derigenom segern, hvilken är stridens ändamål, kan vinnas.

197. Om det för den anfallande under vissa förhållanden kan vara ändamålsenligt att utan intagande af gardställning genast öfvergå till angrepp, så är det deremot för den, som går försvarsvis till väga, alltid gagneligt att intaga den egentliga försvarsställningen. Dermed skall dock icke vara sagdt, att han, redan då fienden är på afstånd, skall intaga fullständig gardställning. Det är nog, om han intager en sådan ställning, att han vid sammanträffningsögonblicket i ett tempo kan vara i gardställning och på samma gång parera den stöt eller det hugg, som fienden mot honom då riktar. Detta vinnes, om han står med den väpnade sidan vänd mot fienden, fötterna på sina platser för gardställningen och vapnets spets sänkt framför sig.

198. Håller man sig vid betraktandet af försvaret, likasom förut vid betraktandet af anfallet, först vid stötstriden såsom det farligaste och derigenom äfven egentligaste stridssättet, och tänker man sig denna af båda de stridande utförd med värja, det egentliga fäktvapnet, så finner man att, med antagande af den raka hjertstöten såsom den egentliga anfallsformen, man vid försvaret i första rummet måste vara betänkt på afvärjandet af denna. Inväntar man således fienden i den ofvannämnda, garden förberedande ställningen och angriper han genast, utan all inledning, antingen under utfall eller under påträngande frammarsch, med rak stöt mot hjertat, så måste man, under intagande af gardställning, med tillräcklig hastighet föra upp sitt vapen, icke allenast i gardläget, utan så mycket förbi den fiendtliga stötlinien, att man, uppfångande fiendens klinga, för dess spets förbi åt sidan, d. ä. parerar. Detta kan göras så väl åt yttre som inre sidan, och denna ställning medför således den fördelen att man kan välja hvilkendera sidan man vill, hvilket för fienden måste förorsaka en viss tvekan om, huru stri-

den, i händelse det första angreppet pareras, derefter kan komma att fullföljas.

Anmärkning. Genom att icke intaga någon bestämd ställning, men dock vara beredd att vid sammanträffningsögonblicket med parad ingå i gardställning, kan man möjligen förleda fienden till öfverskattande af egen stridsförmåga och en deraf föranledd vårdslöshet i anfallet, hvaraf man då kan draga fördel, men detta förfaringssätt fordrar den största uppmärksamhet och bör icke användas, utan att man har särskild anledning dertill.

199. Var fiendens angrepp endast låtsadt och återgår han från den låtsade stöten i gardläge, så kan man endera bibehålla det paradläge åt inre eller yttre sidan, som man vid den låtsade stötens afböjande intagit, blott man gör detta med full bestämdhet och är beredd att härifrån öfvergå till en parad, som betäcker den blotta, man sålunda gifver, eller ock kan man ingå i egentligt gardläge med bibehållen känning af fiendens vapen.

200. Går fienden i gard på längre afstånd än utfallsafstånd, och närmar han sig småningom, sökande känning af vapnet, så går man äfvenledes i gard, gifvande denna känning med större eller mindre styrka, allt efter den afsigt man dermed kan hafva. Vill man förmå fienden att angripa med stöt på den sida af vapnet, der hans klinga redan ligger, så bör denna känning vara ganska svag, så att han kan hafva full anledning att tro en sådan stöt kunna lyckas, ja, man kan i denna afsigt till och med undandraga sig denna känning, men man kommer då icke att intaga egentligt gardläge, utan blifver med vapnet liggande på sidan om anfallsplanet, hvilket är ett ganska svagt läge. Vill man åter stänga denna väg, bör känningen vara stark, närmande sig till tryckning, ty detta angifver, att han här icke kan komma fram, utan att göra angrepp på vapnet.

201. Lyckas man genom det svaga svar, man i gardläget gifver på fiendens känning, att förmå honom till direkt angrepp på den sida hans vapen ligger, så har man beredt sig all den fördel, stridens inledande försvarsvis kan erbjuda. Man bör då med full säkerhet kunna parera denna stöt och derefter genast ripostera. *Mot enkla angrepp.*

202. Vid *paraden*, som blifver en sidorörelse med vapnet ur anfallsplanet, är det af stor fördel att icke mer, än nödvändigt är, föra handen ur detta plan, ty derigenom vinnes för det första, att, om fiendens stöt endast är låtsad och han efter paraden fullföljer angreppet med spetsförflyttning till andra sidan, man ligger så nära till den parad, som då bör följa, som möjligt är; och för det andra, att man, för att öfvergå från parad till ripost, endast behöfver rikta spetsen och gifva honom tillbörlig fart, utan att dervid nödgas göra en för stötens säkerhet ofördelaktig sidorörelse med handen. Det är i anfallsplanet, som både skyddet och angreppet ligga, ty klingans bredd är i förening med parerplåten i det närmaste tillräcklig till afvisande af den fiendtliga spetsen, då denna riktas mot *anfallspunkten*, och både svarstöten och anfallsstöten böra gå i detta plan. *Paraden.*

203. Kommer stöten öfver fästet på inre sidan, så kan den afböjas medelst en obetydlig spetsföring inåt, utan att handleden härvid lemnar sin plats; detta blifver *hög afböjning inåt* (qvart-parad). Rörelsen sker genom en liten böjning i handleden, och spetsen kommer härvid ur anfallsplanet. Denna parad är ganska stark och stänger, sedan den uppfångat den fiendtliga klingan, fullkomligt vägen för fiendens raka stöt mot bröstet på denna sida om vapnet. *Hög afböjning inåt (qvart-parad).*

Anmärkning. Mot detta sätt att parera kan anmärkas, att, då spetsen härvid går ur anfallsplanet, den offensiv, som ligger i dess bibehållande deri,

onödigtvis uppgifves. Härpå kan svaras, att paraden, skyddet, hvarom här egentligen är fråga, blifver vida säkrare på detta sätt, än om spetsen bibehålles i anfallsplanet och handen föres derutur, ty mot en sådan parad går en något forcerad stöt lätt nog in, i synnerhet om den parerande handens höjd ej noga motsvarar den höjd, på hvilken stöten kommer. För den påföljande svarsstöten är det äfven af större värde, att handen ligger i anfallsplanet, än att spetsen gör detta. Det är nämligen handen som riktar och spetsen som riktas, icke handen som följer spetsen.

Härmed skall dock icke vara sagdt, att det icke låter sig göra att vid paraden bibehålla spetsen mot fiendens öga och, om han icke betäcker sig, äfven träffa detta. Men detta bör man alldeles icke eftersträfva förr, än man förut blifvit fullt säker i skyddet, och det vinnes dessutom äfven då mycket riktigare och bättre genom sträckning, d. v. s. genom att förvandla den lyckade paraden till defensiv tempostöt. Detta är att handla med full bestämdhet och vittnar om, att man vet hvad man vill och äfven hvad man gör, ty att på en gång gifva skydd och med spetsen träffa fienden, är just den defensiva tempostötens särskilda bestämmelse. Paraden med handen ur anfallsplanet och spetsen mot ögat blifver en svagare parad och en osäkrare stöt. Den är således i båda dessa hänseenden en halfåtgärd.

204. Efter afböjningen bör genast följa en öfverstöt, antingen mot ansigtet eller mot bröstet. För att denna stöt skall kunna blifva tillräckligt kraftig, måste någon böjning före sträckningen deri ingå, och härvid kommer det väl till pass, att handen redan ligger i anfallsplanet. Armbågen går vid böjningen nedåt i detta plan, hvilken formbestämdhet i hög grad bidrager till svarstötens säkra riktning.

205. Angriper fienden med rak stöt mot bröstet öfver fästet på yttre sidan, så afböjes denna genom handens omvändning och spetsens förande något utåt, utan att handen särskildt behöfver föras åt sidan; detta blifver *hög afböjning utåt* (terz-parad). Spetsen förblifver på samma höjd som i gardläget. Genom denna handvändning flyttas hela klingan tillräckligt åt sidan, för stötens afböjande, och man svarar i nästa tempo med stöt mot ansigtet eller bröstet. Härvid uppvändes handen under armens böjning och spetsens riktning. *Hög afböjning utåt (terz-parad).*

Anmärkning. Svarstöt kan visserligen här äfven verkställas med bibehållen nedvändning af handen, men då armbågen härvid kommer att böjas utåt i ganska obestämd riktning, blifver denna rörelse något ogymnastisk, och man hinner dessutom under armböjningen mycket väl äfven göra handvändningen, hvarför här den renare och bestämdare rörelseformen bör föredragas. Handvändningen medför härvid äfven den fördelen, att fienden tappar känning af klingan och mycket lätt kan komma att taga hela rörelsen endast för ett återgående i gardläget; i sådan händelse bör han icke hinna parera stöten.

206. Det är tydligt, att, om fienden angriper med utfall, svarstöten egentligen bör riktas mot ansigtet, ty hufvudet ligger då närmare till än bröstet, och efter den lyckade paraden är fiendens ansigte fullkomligt blottadt. Detta öfverensstämmer äfven med spetsens hållande mot ögat i gardläget. Svarstöten kan dock, om händerna vid paraden förblifvit något låga, äfven riktas mot bröstet. Vill man med säkerhet kunna svara med en stöt mot bröstet, så bör man i paraden lyfta fiendens hand och vapen så högt, att vägen dit blifver öppen under handen, och derefter svara med en understöt.

Anmärkning. Å yttre sidan erbjuder sig då möjligheten att, med bibehållande af handens nedvändning, svara med så kallad sekund- eller lågstöt; men

denna form för stöten är icke behöflig, ty här, likasom vid svarstöten öfver handen, hinner man under armböjningen äfven göra handvändningen och stöta med uppvänd hand. Genom bortläggande af lågstöten, som är en ganska tung och svår rörelse, vinner man, att stöten alltid får samma form, hvilket väl i betydlig grad måste bidraga att gifva den större säkerhet.

207. Anfaller fienden med frammarsch i stället för utfall, så bör svarstöten efter lyckad parad riktas mot hans bröst, och den egentliga *anfallspunkten* ligger då närmast till.

208. I den mån fienden gjort angreppet med ifver och ansträngning, bör svarstöten sannolikt lyckas, ty i samma mån behöfver han tid att åter hemta sig. Svarstöten bör följa, innan han hinner detta. Endast på detta sätt gör man sig försvarets fördel af lättare rörelseform fullständigt till godo. Utfallsställningen är efter misslyckad stöt särskildt ofördelaktig, hvarför fienden under sådant förhållande vanligen i skydd af parad återgår i gard; det gäller då att härvid vara snabbare med stöten, än han kan vara med paraden.

Mot spetsunderflyttning (degagement).

209. Har man, medelst starkt svar på den känning fienden med sin klinga gifver, för honom stängt vägen på den sida hans klinga ligger, så måste han, för att verkställa sitt angrepp, endera öfvergå till andra sidan, eller ock med angrepp på vapnet förbereda sin stöt. Väljer han det första af dessa angreppssätt, så är det för honom ändamålsenligt att uppdrifva känningen ända till tryckning, för att få denna besvarad med motsvarande tryckning. I ju högre grad detta kan lyckas honom, desto större sannolikhet vinner han för att stöten å andra sidan skall gå in, ty desto svårare blifver det då för den parerande att, när motståndet af den fiendtliga klingan upphör, genast kunna öfvergå till parad åt motsatt sida. Har den ömsesidiga tryckningen varit stark, såsom det

mellan råa fäktare ofta inträffar, så förlöper sig vanligen vid dess upphörande den, som skulle parera, så långt åt sidan, att han icke i rätt tid medhinner paraden. Den anfallande är nämligen den, som bestämmer när denna tryckning upphör, derigenom att han släpper sin motståndares klinga och genast med spetsförflyttning och derpå följande stöt öfvergår till motsatta sidan. Det är således för den, som vill parera, af högsta vigt att icke låta locka sig till sådan uppdrifven mottryckning; han bör endast hålla vägen säkert stängd.

210. Är fiendens tryckning så stark, att han dermed tyckes vilja tvinga den försvarandes klinga ur anfallsplanet (en början de forçade), så har man, om angreppet på detta sätt fullföljes, anledning att vika undan och med en spetsförflyttning under hans vapen uppfånga och afböja detta åt den andra sidan (contre-qvart, contre-terz). Härvid underlättas paraden genom den förlöpning åt sidan, som fienden med sin klinga då knappast kan undgå att verkställa.

Anmärkning. Genom sådan stark tryckning gifver fienden äfven anledning till offensiv tempostöt genom spetsunderflyttning med utfall. Sannolikheten att detta anfall lyckas är då så mycket större, ju mera fienden gjort sig säker på att få vara den anfallande. Härvid uppgifver man då att gå försvarsvis till väga.

211. Genom att föra låg hand försvårar man något fiendens spetsunderflyttning, men i samma mån blifver det för honom lättare att göra sitt angrepp med spetsöfverflyttning (coupé). Under sådant förhållande måste man vara beredd att afvärja detta angrepp. Går fienden med sin klinga öfver min spets och fäller han sin spets kraftigt mot mitt bröst eller hufvud, så bör i paraden handen höjas, för att kunna använda egen klingas fulla *styrka*; ty träffar man hans klinga med *svagan* af sin egen, så kan paraden lätt blifva för svag. Svarstöten gö-

Mot spetsöfverflyttning (coupé).

res härefter med understöt, ty händerna blifva härvid vanligen så höga, att öfverstöten icke passar.

Anmärkning. I detta läge kan fienden, genom att höja handen och använda *styrkan* af sitt vapen mot min klingas *svaga*, äfven försöka att tvinga in sin stöt på den sida han ligger. Vid parerandet häraf måste man då endera höja handen och möta styrka med styrka, eller ock falla undan med spetsunderflyttning och parad åt andra sidan.

Mot stöt emot ansigtet. 212. Riktar fienden sin stöt mot ansigtet, hvartill han kan hafva anledning, om man i gardläget håller handen på den höjd, att han med öfverstöt icke kan angripa bröstet, så måste man vid parerandet häraf höja handen så mycket, som är behöfligt, för att med egen *styrka* kunna uppfånga och afböja den fiendtliga stöten. Svarstöten blifver härefter understöt.

Anmärkning. Ansigtet ligger visserligen i gardställning något mer tillbakadraget än bröstet, men på lagom utfallsafstånd kan det äfven med spetsen nås, och om denna träffar ögat, hvilket här blifver den egentliga anfallspunkten, så blifver stötens verkan fullkomligt tillräcklig. Äfven om man icke sjelf vill begagna detta anfallssätt, måste man dock, då man går försvarsvis till väga, vara beredd derpå, helst det till användande såsom fint särskildt är lämpligt.

Mot understöt. 213. Har man, af omtanke för ansigtets skydd eller af någon annan anledning, kommit att i gardläget höja både hand och spets så mycket, att fienden vid utfallet genast kommer med sitt hufvud under klingan, så bör man använda låg parad hellre än försöka att med handen åter komma under hans klinga och sålunda till hög parad uppfånga densamma. Genom att med bibehållen höjd och i öfrigt orubbadt läge endast kraftigt sänka spetsen så mycket som behöfves för att uppfånga den

fiendtliga klingan, stänger man med lätthet och säkerhet vägen för fiendens angrepp. Spetsen måste härvid föras så mycket åt sidan, som det säkra skyddet verkligen fordrar, men handens läge kan blifva oförändradt, så framt ej fienden riktar sin stöt lågt, i hvilken händelse handen äfven måste sänkas, för vinnande af kraftig parad; ty handens höjd måste alltid lämpas efter den höjd, på hvilken den fiendtliga stöten kommer.

Anmärkning. Spetsens sänkning i halfcirkelformig rörelse är såsom blott handledsrörelse vida enklare än parad med handens nedföring, vid hvilken, utom handleden, både axelleden och äfven i viss mån armbågsleden måste deltaga. Denna senare rörelse blifver dessutom mycket större, och då handen härvid föres ur anfallsplanet, för att åter deri införas, får rörelsen lätteligen en tyngd och en vidlyftighet, som illa öfverensstämmer med vapnets lätthet och koncentriska lynne och som derför äfven allt för lätt misslyckas.

Afvisande och mötande parader.

214. Då stöten riktas under handen, kan man afböja densamma åt hvilkendera sidan man vill, men då fiendens vapen kommer från yttre sidan, är den inre paraden bättre än den yttre, emedan den såsom *afvisande* hjelper honom att förlöpa sig på den väg han sjelf valt, då deremot den yttre är *mötande* och derför blifver gröfre och erfordrande större kraftansträngning. Kommer vapnet från inre sidan, blifver förhållandet omvändt.

Låga afböjningar inåt och utåt (qvint- och sekund-parader).

215. Den *låga afböjningen inåt* (qvint-parad) göres med bibehållen uppvändning af handen och består af en halfcirkelformig handledsrörelse; den *låga afböjningen utåt* (sekund-parad) göres på samma sätt, men i förening med nedvändning af handen, i likhet med den höga afböjningen utåt.

216. Har man vid användande af den låga paraden bibehållit handen på betydlig höjd, hvilket måste hafva berott deraf, att fienden stött någorlunda högt, så kan man svara med stöt mot hans bröst under hans hand. Denna stöt ligger efter låg afböjning inåt särdeles nära till hands och är så omärklig, att fienden, om han icke på förhand är beredd derpå, svårligen hinner parera densamma. Från låg afböjning utåt sker denna understöt med uppvändning af handen.

Anmärkning. Man bör vid parerandet och riposterandet så litet som möjligt släppa fiendens klinga, utan, så vidt denna söker anfallsplanet, beständigt hafva känning af densamma. Man skall tränga fienden utur detta plan för att sjelf få agera deruti. Värjföringen fordrar detta i motsats till huggningen, der klingorna vid huggets början skiljas från hvarandra, för att vid paraden åter mötas.

217. Har man under den låga paraden äfven sänkt handen, hvartill den fiendtliga stötens låga riktning kan gifva anledning, så bör svarstöten göras öfver fiendens hand, antingen mot ansigtet eller mot bröstet, och då från *låg afböjning utåt* äfven med handens uppvändning. Vill man af någon anledning sjelf helst göra svarstöten öfver fiendens hand, så kan man, sedan man i paraden fångat den fiendtliga klingan, medelst handens sänkning trycka den nedåt och sålunda bereda sig den blotta, man för svaret vill begagna.

Anmärkning. Oaktadt genom spetsens för höga läge egentligt gardläge upphör — ty det för gardläget karakteriserande ligger deruti, att fienden för spetsens skull icke kan komma mig in på lifvet — kan man dock, för att få använda de låga paraderna, med afsigt intaga ett sådant förhöjdt läge och derigenom gifva fienden anledning till stöt under handen. Härvid finnes äfven den möjligheten, att man genast vid början af fiendens utfall kan sänka spetsen mot hans ansigte och sålunda strax afbryta anfallet, men

man löper härvid den faran, att hans stöt, om man häruti misslyckas, utan allt hinder träffar och går in.

218. Vill fienden, oaktadt man genom säkert svar på hans känning gifvit till känna, att vägen på den sida hans vapen ligger är stängd, på denna sida angripa, så måste han bana sig väg genom undanförande af vapnet. Göres detta med *glidning* (coulé), så pareras det enklast med mötande parad å den sida klingan ligger. Göres det åter med *tryckning* (forçade), så pareras det, såsom förut är sagdt, riktigast genom att vika undan med spetsen, så att fienden genom sin egen starka tryckning förlöper sig, och genom spetsunderflyttning genast komma upp på andra sidan om hans klinga och medelst fulländad parad understödja denna förlöpning. Går denna rörelse inifrån utåt (contre-terz), så förenas dermed handens omvändning såsom till den yttre höga paraden; går den utifrån inåt (contre-qvart), bibehåller handen sin uppvändning.

219. Så väl *glidning* som *tryckning* gå i ett tempo, hvilket dock får 2 ganska märkbara afdelningar, nämligen vapnets undanförande och stöten, mellan hvilka likväl ingen bestämd tidsskilnad kan göras. Rörelsen börjar något långsamt, men öfvergår derefter till största möjliga fart. Detta gifver den försvarande, om han är uppmärksam, tid till stötens afvärjande. Märker han åter icke i rätt tid hvad som tillämnas, så uteblifver eller misslyckas lätteligen hans parad. Efter lyckad parad följer svarstöten efter händernas lägen.

220. Fäller man i gardställning spetsen mot fiendens bröst, hvarvid armen naturligen blifver sträckt, så innebär detta visserligen äfven ett gardläge, nämligen *sträckt gard*, ty spetsen hindrar fiendens påträngande, men då fienden, så framt han vill angripa, måste föra undan spetsen, hvilket här icke såsom vid vanlig gard låter sig göra genom handens tillräckliga höjning i stöten, så får man här vara beredd på, att han angriper med *omkringgång* (flanconnade).

Denna rörelse är en *glidning* (coulé) och har sålunda sina 2:ne märkbara afdelningar, hvilka dock ej med någon säker tidsbestämning kunna skiljas. För den försvarande är det nu af vigt att i tid iakttaga fiendens afsigt, men att ej för tidigt afbryta rörelsen, så framt han vill med säkerhet kunna använda sin parad. Denna kan vara mötande eller afvisande. I förra fallet användes mot *omkringgång* från inre sidan *låg afböjning utåt* (sekund-parad) och mot *omkringgång* från yttre sidan *låg afböjning inåt* (qvint-parad), båda med efterföljande öfverstöt såsom svar; i senare fallet pareras *omkringgång* från inre sidan med handens sänkning och den fiendtliga klingans uppfångande till *hög afböjning inåt* (qvart-parad) och *omkringgång* från yttre sidan på motsvarigt sätt med handens sänkning och omvändning samt klingans uppfångande till *hög afböjning utåt* (terz-parad). Detta kan icke ske förr än i anfallsrörelsens sista moment, men låter sig då ganska väl verkställa, emedan fienden knappast kan undgå att sjelf trycka åt den sida, till hvilken han då genom paraden blifver afvisad. Svaret blifver öfverstöt.

Mot sammansatta angrepp.

Mot förberedt angrepp.

221. Sker fiendens angrepp på vapnet våldsamt med *strykning* (battut), så kan det icke blifva obemärkt, och den försvarande har då endast att, sedan våldet upphört, genast följa den fiendtliga klingan in i anfallsplanet och med parad föra henne derutur. För att kunna detta, måste han hafva vapnet väl i handen, och då angreppet sker på inre sidan, kan han detta utan svårighet; sker det åter på yttre sidan, så kan till och med en afväpning lätt deraf följa, om man icke är tillräckligt uppmärksam eller icke förstår att mot rätt våldsam påtryckning bibehålla vapnet qvar i handen. Detta vinnes, då våldet är stort, icke genom att stelt hålla emot, ty då brytas fingrarna upp och vapnet faller ur handen, utan det vinnes derigenom, att man, med bibehållen stark omfattning af kafveln, gifver efter i handleden och låter klingan föras

undan, hvarefter man i nästa tempo åter har spetsen uppe och kan följa den fiendtliga klingan in i anfallsplanet och föra henne derur.

222. Detta eftergifvande i handleden måste man använda vid hvarje våldsamt angrepp på vapnet, och på detta sätt kan handleden, oaktadt den våldsamma påkänningen, bibehålla sig temligen orubbad i anfallsplanet. Förslår icke ett sådant eftergifvande i handleden, så får armbågsleden och slutligen äfven axelleden gifva efter, under det att fingrarna hålla sitt tag; man får då visserligen lång väg in i anfallsplanet, men man är dock icke afväpnad, och fienden kan efter så våldsamt angrepp på vapnet icke heller så hastigt återkomma till stöt.

223. Vill fienden mot den sträckta garden använda starkt angrepp på vapnet med derpå följande stöt, så måste detta angrepp, likasom det mot den vanliga garden, ske i 2:ne tempo. Det göres då med *utbrytning* (brisé) från inre eller yttre sidan, och då härvid många punkter af klingan med stigande kraft beröras, kan detta angrepp blifva särdeles eftertryckligt, hvarför man får vara väl beredd att härvid fasthålla vapnet med styrka i fingrarna och smidighet i handleden. Och då det för den härpå följande paradens skull är angeläget att, under det man sålunda gifver efter för den starka påtryckningen, icke låta föra sig längre än i ett någorlunda bestämdt läge, så bör man, då fienden använder *utbrytning från inre sidan* (sekund-brisé) söka stanna med handen i *låg afböjning inåt* (qvintläge) och då han använder *utbrytning från yttre sidan* (qvint-brisé) i *låg afböjning utåt* (sekundläge), om också spetsen härvid skulle föras temligen långt åt sidan. Från *låg afböjning inåt* (qvintläge) pareras mötande med *hög afböjning utåt* (terz-parad) eller, om handen qvarblifvit någorlunda i anfallsplanet, äfven afvisande med *hög afböjning inåt* (qvart-parad). Från *låg afböjning utåt* (sekund-läge) pareras på motsvarigt sätt mötande med *hög afböjning inåt*, eller afvisande med

hög afböjning utåt. Svarstöten följer efter händernas inbördes läge.

224. Märker man att fienden bereder sig till våldsamt angrepp på vapnet, så kan man, när detta verkställes, fälla sin spets undan och låta honom använda sin styrka i luften. Det händer då lätt nog, att han af ohejdadt våld afväpnar sig sjelf, och man bör, om man sålunda lyckas undandraga sig hans tillämnade angrepp på vapnet, genast begagna det för honom förlorade tempot till offensiv tempostöt. Detta erfordrar stor uppmärksamhet och stark samling, så att ej det lyckliga ögonblicket går förloradt. Här synes tydligt, att försvaret icke egentligen ligger i paraden, utan i det angrepp, hvarmed man besvarar fiendens anfall.

Mot dubbelangrepp (redoublement, reprise).

225. Anfaller fienden med *dubbelangrepp*, hvilket föranledes deraf, att den försvarande icke genast svarar, riposterar, utan nöjer sig med blotta afvärjandet — hvilket visserligen är ett fel, men dock ett fel, som ganska lätt kan inträffa, och på hvars närmaste följder man derför bör vara beredd — så måste man vara färdig att afvärja äfven det andra angreppet, *efterstöten*, hvilken då vanligen kommer med ökad kraft och fart. Man kan mot en stark och skicklig fiende blifva tvungen till denna andra parad derigenom, att man icke hinner ripostera, innan *efterstöten* kommer, och i allmänhet kan det sägas, att, så länge ett anfall fortgår med stigande kraft och fart, det för den försvarande blifver nödigt att afvärja detsamma, och att först då det stannar eller aftager, tiden för besvarande deraf egentligen är inne. Häraf följer dock icke, att ej den försvarande, så snart tillfälle yppas, skall söka afbryta anfallet, utan blott att man ej för angreppet skall uppoffra skyddet.

226. Vill fienden använda utfall med öfverstöt på inre sidan såsom inledning till en efterstöt, så vinner han klar blotta för denna visserligen lättast genom att rikta stöten högt och derigenom locka den parerande handen

upp i höjden, hvarefter understöt blifver möjlig, men då blottar han sitt ansigte fullkomligt vid uppvinklingen af armen till efterstöten, och den försvarande kan då möjligen hinna att, före efterstötens verkställande, mot ansigtet ripostera. Följer deremot efterstöten ögonblickligt, så är det säkrast att parera med *låg afböjning inåt* och derefter svara. Härvid användes således den mötande paraden, och det blifver allmän regel att på detta sätt parera efterstötar, emedan man, då fienden är inpå lifvet, icke kan använda de afvisande paraderna, utan att i högsta grad äfventyra att sjelf understödja den fiendtliga spetsens farliga verkan. Denna måste nämligen, då den pareras afvisande, föras förbi min egen kropp och kan lätt fastna deri på vägen, hvarefter paradens verkan blifver att upprifva såret. Genom den mötande paraden stänger man deremot helt och hållet vägen, och den fiendtliga spetsen blifver på den sida han är. Efter den låga inåtböjningen bör stöt genast följa.

227. Efter utfall med stöt på yttre sidan följer naturligen understöt eller sekundstöt såsom efterstöt. Paraden blifver låg utåtböjning, ty denna hindrar såsom mötande den fiendtliga spetsens framträngande mot lifvet. Riposten följer.

228. Ehvad fienden angripit med direkt stöt på den sida hans klinga ligger, eller han med spetsförflyttning under eller öfver mitt vapen verkstält sitt angrepp, blifva dessa förhållanden desamma. Har han deremot, med anledning af för högt gardläge, riktat sitt angrepp under min hand och jag för afvärjande af stöten användt den inre eller yttre låga paraden, så blifver, om min hand härunder sänkt sig, hans efterstöt naturligen en öfverstöt. Häremot bör då från låg inåtböjning (qvint-parad) hög inåtböjning (qvart-parad) och från låg utåtböjning (sekund-parad) hög utåtböjning (terz-parad), d. v. s. de mötande paraderna, af förut anförda skäl användas.

229. Hafva åter händerna å ömse sidor under det inledande utfallsangreppet, oaktadt stöten går under han-

den, bibehållit sig höga, så kan efter låg inåtböjning (qvint-parad) efterstöten, med spetsföring öfver och omkring min hand, äfven komma under handen och bör då mötande pareras med låg utåtböjning (sekund-parad); efter låg utåtböjning bör under motsvarigt förhållande den låga inåtböjningen mot efterstöten användas. Svaret följer efter händernas lägen.

Anmärkning. Här kan visserligen mot efterstöten användas dubblering af den redan verkstälda paraden, men denna är dock såsom afvisande här mindre säker än den mötande; i förening med halfmarsch tillbaka låter den dock mycket väl använda sig, men deraf försenas alltid i viss mån den efterföljande riposten.

230. Efter angrepp med *omkringgång* (flanconnade) följer naturligtvis efterstöten allt efter det läge den försvarande genom sin parad bjuder och pareras alltid med mötande parad, hvarefter svar följer.

231. Har den försvarande vid hög inåtböjning (qvart-parad) eller hög utåtböjning (terz-parad) fört låg hand, så blifver *spetsöfverflyttning* (coupé) med stöt såsom efterstöt möjlig. Den pareras med hög afböjning på den sida han kommer, och svaret följer efter handläget.

232. *Dubbelangrepp* (réprise) har alltid för den anfallande den faran med sig, att det af en *svarstöt* (ripost) lätteligen kan afbrytas, och den anfallande kommer då i ganska ofördelaktigt förhållande. Han är nämligen alltid i så hög grad blottad, att detta anfallssätt endast i kännedomen om motståndarens långsamhet eller obenägenhet att ripostera kan finna sin giltiga anledning. Antagandet att fienden skall dröja med riposten är för den anfallande dock alltid ganska ovisst, och då han kan undvika den våda, som deraf kan uppkomma, derigenom att han icke fullföljer det inledande angreppet ända till utfall och verklig stöt, utan blott gör deraf så mycket, att den försvarande föranledes att afvärja det, så uppkommer

på detta sätt *finten*, det låtsade angreppet, såsom inledning till det verkliga.

233. Mot angreppet med fint är det för den försvarande af väsentlig vigt att i paraden icke förlöpa sig, ty derpå är då anfallsplanen egentligen beräknad. Göres finten svagt, så att man ej behöfver taga honom för ett början de verkligt angrepp, hvilket är händelsen, då fienden dervid icke sträcker sin arm, utan blott pekar med spetsen, så kan man ligga stilla i oförändradt läge och lugnt afvakta det verkliga angreppet. Finten är då såsom sådan misslyckad, ehvad angrepp, som derefter må följa. Endast då man är oviss, om angreppet ej blifver verkligt, d. v. s., då det ser verkligen hotande ut, eger man fullt skäl att parera detsamma. Man bör då inskränka sin parad till det nödvändigaste, för att, om så behöfves, genast kunna möta på annat håll. Detta vinnes derigenom, att handen så litet som möjligt föres ur anfallsplanet; att parera med spetsföring och icke med handföring åt sidan, är således här ändamålsenligt, och då man aldrig med full säkerhet från början kan veta, huruvida ett angrepp är låtsadt eller verkligt, så ligger häruti ett tydligt skäl för att i paraden, så mycket möjligt är, inskränka rörelsen till handledsrörelse, ty så snart hela handens sidorörelse med tillhjelp af axelleden inträder, blifver rörelsen större och mera sväfvande, än han borde vara.

Mot angrepp med fint.

234. Den fint, som mot det egentliga gardläget närmast erbjuder sig, är sträckning på den sida klingan ligger. Denna föranledes naturligen af någorlunda säker känning, hvilken tydligen angifver benägenhet att på denna sida med parad stänga vägen, eller ock deraf, att fienden med afsigt synes lemna vägen öppen, för att derigenom locka till direkt angrepp, beredd att då genast parera. Förenas med sträckningen en lätt apell, såsom på det närmaste motsvarande den lätta stampning, som vid utfallet naturligen uppkommer, så pareras den säkerligen i de flesta fall såsom en verkligen tillämnad stöt.

och häruti ligger ingenting oriktigt, ty en fäktare bör i allmänhet med motrörelser följa sin fiendes rörelser och derefter lämpa både försvar och anfall. Det väsentliga härvid är att icke göra större rörelser, än nödigt är. Detta gäller i synnerhet för den försvarande, ty endast med iakttagande häraf kan han vara fullt färdig att efter ett låtsadt angrepp genast möta och afvärja det verkliga. Koncentration, samling, små rörelser med full kraft äro vid försvaret det för vapenföring i allmänhet och för värjföring i synnerhet karakteriserande.

235. Har man sålunda på yttre eller inre sidan med hög afböjning parerat den låtsade stöten, så är vägen på andra sidan nödvändigt öppen, och man måste således vara beredd att äfven här genast möta med hög afböjning, så framt man ej i den första paraden så mycket höjt handen, att låg afböjning derefter blifver användbar, i hvilken händelse denna, som då bör göras afvisande, alltid är bättre än att åter sänka handen, för att gå under fiendens klinga. *Rörlig spets, men stadig hand*, blifver genomgående regel. Svaret följer med öfver- eller understöt på yttre eller inre sidan, allt efter händernas lägen.

236. Göres finten svagt och obestämdt, så att man tydligen märker, att den icke är allvarsamt menad, så kan man, såsom sagdt är, med skäl låta honom blifva oparerad. I den matta och något långsamma finten ligger äfven för den försvarande en anledning att afbryta fiendens anfall medelst angrepp på hans vapen, hvarvid han lätteligen kan blifva afväpnad, om han derpå är oberedd. Angreppet på vapnet bör fullföljas med ett verkligt anfall och försvarsförhållandet sålunda uppgifvas. Halfgjorda finter, såsom spetsförflyttningar utan derpå följande sträckning, gifva anledning till offensiv tempostöt, hvarigenom man då äfven öfvergår från försvar till anfall.

237. Genom att mot finten använda annan parad, än den allra närmast liggande, hvilken i allmänhet kan

antagas vara af fienden väntad och beräknad, afbrytes sannolikt hans anfallsplan. Äfven om han har nog besinning och tänker nog snabbt att genast ändra densamma och fullfölja angreppet i den oväntade blottan, måste dock härigenom ett visst, för den försvarande gynsamt uppehåll deraf uppkomma. Så opraktiskt det i sjelfva verket är att mot det enkla angreppet använda någon annan än den närmast liggande paraden och derigenom försena sin rörelse och möjligen sjelf parera in stöten, så ändamålsenligt är det åter att mot en fintande och demonstrerande fiende använda konstigare och derför mera oväntade parader, blott man icke dervid förvillar sig sjelf, derigenom att man tager för en fint, hvad som är ett verkligt angrepp, och sålunda för den konstiga paradens skull förfelar dettas afvärjande. Genom för konstiga beräkningar narrar man lätt sig sjelf.

238. Mot sträckning öfver fästet på inre sidan såsom fint kan sålunda utom *hög inåtböjning* (qvart-parad) äfven spetsunderflyttning med *hög utåtböjning* (contre-terz) och *låg utåtböjning* (sekund-parad) användas, vid hvilken senare parad den fiendtliga klingan föres från det inre läget både nedåt och utåt. Efter *hög utåtböjning* är man naturligtvis blottad på inre sidan och kan, om anfallet fullföljes, använda *hög inåtböjning* med derpå följande svarstöt; efter *låg utåtböjning* kan *hög inåtböjning* lämpligen mot den verkliga stöten användas, men äfven *hög utåtböjning* är såsom mötande parad användbar. Svaret följer efter händernas lägen.

239. Mot sträckning öfver fästet på yttre sidan såsom fint erbjuder sig på motsvarigt sätt *hög utåtböjning* såsom närmast liggande parad, samt *spetsunderflyttning* med *hög inåtböjning* (contre-qvart) och *låg inåtböjning* (qvint-parad) såsom omvexlingsparader. Efter *hög inåtböjning* följer naturligen hög *utåtböjning* såsom afvärjande det verkliga angreppet; efter *låg inåtböjning* följer *hög utåtböjning* eller *hög inåtböjning*.

240. Göres finten genom *spetsunderflyttning* (degagement) eller *spetsöfverflyttning* (coupé) och sträckning, så blifva förhållandena för parerandet härigenom icke förändrade, ty sträckningen, som skall pareras, blifver dock alltid densamma, antingen på inre eller yttre sidan. Följer på parad med *spetsunderflyttning* (contre-qvart eller contre-terz), använd mot fint med *spetsunderflyttning*, det verkliga angreppet med förnyad *spetsunderflyttning* (doublé), så kan man äfven i paraden dubblera *spetsunderflyttningen*.

241. Har man vid hög afböjning af finten fått handen så högt, att vägen mot bröstet under handen blifver öppen, hvilket i synnerhet på yttre sidan och mot fint med *spetsöfverflyttning* lätt kan inträffa, så pareras det verkliga angreppet, såsom redan blifvit sagdt, afvisande med *låg afböjning*. På *hög utåtböjning* (terz-parad) följer då *låg inåtböjning* (qvint-parad), och på *hög inåtböjning* (qvart-parad) följer *låg utåtböjning* (sekund-parad). Svaret följer med öfver- eller understöt, allt efter händernas inbördes lägen.

242. För man hög hand och klingorna ligga emot hvarandra på inre sidan, så kan angreppet väntas under handen. Göres detta med fint, så pareras denna lämpligast med *låg utåtböjning* (sekund-parad), och det derpå följande verkliga angreppet kan derefter, om handen härunder sänkt sig, pareras med hög afböjning så väl inåt som utåt. Har man åter vid fintens parerande bibehållit hög hand, så kan det verkliga angreppet äfven pareras med *låg utåtböjning* (sekund-parad), hvilken parad sålunda här blifver dubblerad. Detta verkställes då med kraftig handrörelse, hvarvid spetsen beskrifver hel cirkel. Svarstöten följer efter händernas lägen, dock helst under fiendens hand.

243. Med hög hand och klingorna berörande hvarandra på yttre sidan blifva förhållandena omvända. *Låg inåtböjning* (qvint-parad) är den rätta paraden i första tempot, och denna dubbleras i det andra, om handen bi-

behållit sig hög; har han deremot sänkt sig, följer *hög inåt-* eller *utåtböjning*. Svaret efter handläget.

Anmärkning. Alla dubblerade parader förutsätta, att fienden stöter med någorlunda säkerhet, så att han rör sig i eller nära intill anfallsplanet. Skall man vid den dubblerade paraden hemta den fiendtliga klingan något längre från sidan, så kan man härvid sjelf lätt komma att parera in stöten, ty detta blifver en tung rörelse i samma mån som stöten sålunda i sig sjelf är förfelad. Mot grofva och osäkra fäktare är dubblerandet derför icke användbart. De enklaste afböjningarna, särdeles de afvisande paraderna, äro det så mycket mer.

244. Använder fienden mot den sträckta garden *omkringgång* (flanconnade) med sträckning såsom fint, så pareras denna bäst med den låga mötande paraden inåt eller utåt, hvarefter det verkliga angreppet afvärjes och *svarstöten* följer efter handläget, såsom förut är sagdt.

245. Går fienden, sedan finten blifvit parerad, tillbaka i gard, i stället för att fullfölja angreppet, så kan derunder ligga den afsigten att locka den försvarande ur paradläget in i gardläget och att, så snart denna undangående rörelse börjar, genast med rak utfallsstöt begagna ögonblicket. Känner man icke detta anfallssätt och sålunda icke är beredd att genast förnya paraden, så kan man lätt nog derpå, för dess enkelhets skull, blifva narrad. I allmänhet måste man iakttaga att icke tro sig allt för säker på den sida, der man parerat, ty detta kan föranleda för svagt eller för sent motstånd, i fall fienden, trots paradläget, der med forçade ånyo angriper.

246. Förbereder fienden sin fint med angrepp på vapnet, så försvåras härigenom försvaret på det sätt, att man vid fintens parerande allt för lätt kan komma att förlöpa sig och göra en för stor parad och derigenom helt och hållet förfela afvärjandet af det verkliga angreppet. Det förefinnes nämligen hos hvar och en stor benägenhet *Mot angrepp med förberedd fint.*

att svara med lika mot lika, och i den mån angreppet på vapnet varit våldsamt, är man derför benägen att lägga en motsvarande styrka i paraden, och detta så mycket mera, som afvärjandet af verkligt angrepp, följande omedelbart på det starka angreppet på vapnet, erfordrar en ganska kraftig rörelse. Här gäller det sålunda för den försvarande att, detta oaktadt, icke förlöpa sig, utan i den första paraden stanna så tidigt, att den andra utan svårighet kan följa. Vid sådant angreppssätt har å andra sidan den försvarande den fördelen att så väl vid angreppet på vapnet som vid finten kunna afbryta fiendens anfall, antingen genom att undvika det första och genast öfvergå till motanfall, eller genom att mot den andra, nämligen finten, använda angrepp på vapnet och derefter sjelf anfalla. Det verkliga angreppet föregås nämligen här af 2:ne förberedande och inledande tempo, hvilka sålunda stå den försvarande till buds.

Anmärkning. Inleder fienden sitt angrepp med en eller flere rörelser före finten eller det förberedande angreppet på vapnet, så vinner den försvarande härigenom fördelen att under hvarje af dessa kunna afbryta anfallet med motanfall. Mot en inledande *spetsunderflyttning* erbjuder sig den raka *offensiva tempostöten* i det läge som dervid uppkommer; mot *spetsöfverflyttningen* blifver samma förhållande. Vill den försvarande icke häraf begagna sig, utan ändock afvakta och afvärja det verkliga angreppet, så bör han med lämpliga men väl begränsade motrörelser följa fiendens demonstrationer och derunder ständigt vara beredd på det verkliga angreppets afvärjande, eller ock, om fienden på sådana rörelser är allt för begifven, helt lugnt i säkert gardläge afvakta slutet häraf. Genom detta förfarande vinnes med all sannolikhet, att fienden afstår ifrån dessa öfverflödiga spetsfundigheter och öfvergår till verkligt angrepp.

247. Har fienden förgäfves försökt att på något af de nu afhandlade anfallssätten, nämligen *enkelt angrepp, förberedt angrepp, dubbelangrepp, angrepp med fint* och *angrepp med förberedd fint*, träffa sin motståndare, och har ej heller någon ripost eller något motangrepp från den försvarandes sida lyckats, så finnes för den anfallande möjligheten att begagna ett första anfall såsom fint. Verkställes detta med utfall, så göres angreppet så starkt, att det får utseende af att vara allvarsamt menadt; sedan detta blifvit pareradt, afvaktas riposten, hvilken pareras med återgång i gardställning, hvarefter det andra utfallet med full fart följer i den blotta, som genom paraden blifvit beredd. Denna plan måste hvila derpå, att fienden iakttagit, att hans motståndare väl svarar med stöt efter lyckad parad, men att han derefter icke förföljer med eget anfall, utan likasom anser striden dermed för ögonblicket vara slutad. Inskränker den försvarande sig sålunda till parad och ripost på stället, så bör han vara väl beredd på att genast derefter parera en kraftig utfallsstöt. Särskild anledning dertill har han, då han märker, att fienden gör ett utfall utan egentlig kraftansträngning, ty ett sådant innebär, om det göres så med full beräkning och ej blott af svaghet och osäkerhet, hvilket ju äfven kan inträffa, antingen ett *forskningsangrepp*, rekognosering, eller ett början *dubbelanfall*. *Mot dubbelanfall.*

248. Gör fienden sitt inledande anfall med frammarsch i stället för utfall, så kan riposten af den försvarande göras med *reträttutfall*, hvilket då afbryter hela anfallsplanen.

249. *Dubbelanfallet* kan mot den, som riposterar något långsamt, göras med frammarsch i första anfallet och *reträttutfall* i det andra utan afvaktan af riposten. Den försvarande måste då vara väl beredd att med mötande parad afvärja detta senare, ganska farliga anfall.

250. Försöker fienden en frammarsch med undanförande af den försvarandes klinga genom en *tryckning* derå (forçade), för att derefter stöta på stället, eller med

reträttutfall, så får den försvarande deraf anledning till *offensiv tempostöt* med *reträttutfall*, hvarvid han undviker *trycktningen* af fiendens klinga och begagnar den blotta, som derigenom måste uppkomma, till motanfall.

Mot anfall ur linien. 251. Mot utfall *ur linien* med stöt inåt användes den inre höga eller låga paraden, allt efter handläget, i förening med halfvändning inåt. Göres denna vändning på främre foten och fienden vid parerandet af riposten öfvergår i gard på nya linien med vändning på främre foten, så befinna sig de stridande härefter på förkortadt afstånd. Vill man undvika detta, så kan man vid paraden göra vändning på bakre foten och dermed förena en *halfmarsch* tillbaka. Vill man ej antaga den nya anfallslinie, som fienden genom utfallet *ur linien* söker göra gällande, så kan man undandraga sig detta, genom att under parerande gå med en *halfmarsch* rakt tillbaka; föranledes fienden häraf att återgå på gamla *linien*, så kan man med *halfmarsch* framåt återtaga sin förra ställning.

252. Mot utfall ur linien med stöt utåt användes på motsvarigt sätt yttre parad med *halfvändning* utåt, antingen på främre foten, eller på den bakre i förening med *halfmarsch* tillbaka. Med *halfmarsch* rakt tillbaka i paraden kan man äfven här undandraga sig antagandet af den nya anfallslinien.

Svarstöt (ripost) ur linien. 253. Ehuru det karakteriserande för värjföringen, i motsats till sabelföringen och huggstriden, just ligger deruti, att angreppet bör ske i anfallsplanet och mot en på anfallstaflan centralt belägen punkt och ej från sidan och mot dess omkrets — hvarför också värjföringen i sig innebär konsten *att gå raka vägen på sitt mål*, och detta i den bestämdaste form, — kan dock skäl äfven här förekomma till frontförändring. Dessa skäl äro dock endast att finna i fiendens kända eller förmodade oskicklighet i sidorörelser.

254. Visserligen tyckes det, såsom skulle äfven från försvarets och afvärjandets synpunkt sedt, en vändning

undan fiendens stöt i skydd af parad innebära så stor säkerhet mot hans anfall, att ensamt deruti kunde ligga full anledning till ett sådant försvarssätt, men då man betänker, att fiendens stöt kan vara låtsad och att man då, genom att på detta sätt parera en fint, löper fara att med bred anfallstafla kasta sig den verkliga stöten till mötes, så finner man, att detta försvarssätt endast med stor varsamhet bör begagnas. Dess egentliga fördel ligger deruti, att man genom vändningen kan närma sig fienden från sidan och derigenom, komma i tillfälle att få ripostera på hans utfall med stöt på nära håll, riktad mot bred och derför ej lätt betäckt anfallstafla. Mot en fiende, som gör sitt *utfall* våldsamt och utan tillräcklig sammanhållning, och derför endast med svårighet kan återkomma i gard, är detta försvarssätt särskildt användbart.

255. Vill man på sådant sätt med den inre höga paraden förena vändning ur anfallslinien och derefter ripostera mot fiendens inre sida, så göres vändningen inåt på främre foten och af högst $^1/_8$ cirkels storlek, och i förening dermed föres bakre foten utåt såsom vid sidomarsch. Härigenom närmar man sig fienden tillräckligt för att i nästa tempo, utgående från denna fot, med den andra kunna intaga gardställning under verkställande af *öfver-* eller *understöt* på förkortadt afstånd.

Vill man, efter det riposten blifvit parerad, återgå på gamla anfallslinien, så sker detta bäst på motsvarigt sätt genom att återflytta den främre foten på sin förra plats och derefter med vändning på denna fot återgå i gardställning på gamla linien. Blifver man härunder angripen, så bör man använda en yttre parad, emedan man derigenom kommer att vända undan för stöten, hvilket icke blifver händelsen, om man begagnar en inre parad.

Har fienden vid parerandet af riposten ur linien gjort motsvarande vändning, så finnes ingen anledning att återgå på gamla *anfallslinien;* man bör då fullfölja striden i den nya riktningen. Har han deremot

parerat under marsch tillbaka på gamla linien, så kan man antingen återgå på denna linie eller med *sidomarsch* i *avancerande* — hvarvid bakre foten flyttas icke blott utåt, utan äfven framåt — söka tillfälle att angripa hans inre sida.

256. Har man gjort *utfall*, och har fienden parerat detta på ifrågavarande eller motsvarigt sätt med inre parad och vändning ur linien, så bör man parera hans ripost med den inre paraden och dervid göra *halfmarsch* tillbaka med eller utan $^1/_8$ cirkels vändning på bakre foten. Att härvid göra vändning är att antaga den nya anfallslinie, som fienden genom sin rörelse erbjuder, och härmed förenas då fördelen af att i paraden vända undan stöten. Men detta är icke nödvändigt, ty äfven med en väl påpassad *halfmarsch* tillbaka i den hittills gällande anfallslinien kan man lyckas att i skydd af den inre paraden undandraga sig den fiendtliga riposten. Härigenom kan man föranleda fienden att återgå på gamla linien.

257. Vill man med yttre paraden förena vändning och ripost på förkortadt afstånd mot fiendens yttre sida, så sker vändningen utåt på främre foten och af högst $^1/_8$ cirkels storlek; härvid föres den bakre foten äfven inåt såsom till *sidomarsch*. I andra tempot sättes den främre foten i *gardställning* till denna under verkställande af *öfver-* eller *understöt* efter händernas lägen.

Vill man, i händelse stöten blifvit parerad, återgå på gamla linien, bör detta ske medelst motsvarande fotflyttningar, hvarvid den främre foten först intager sin förra plats och derefter den bakre, under vändning på denna, återflyttas i *gardställning* på gamla linien. Härunder bör, om fienden angriper, den inre paraden begagnas, så att man dervid vänder undan för stöten.

258. Har fienden parerat riposten med motsvarig vändning, så befinna sig härefter båda de stridande på den nya *anfallslinien;* har han deremot parerat med tillbakagående på gamla linien, så kan man med fortsatt

sidomarsch i avancerande söka tillfälle att angripa hans yttre sida.

259. Gör man sjelf *utfall* och får detta besvaradt med *sidomarsch* och stöt mot yttre sidan, så pareras denna bäst med yttre paraden under *halfmarsch* tillbaka, antingen på gamla linien, eller ock med dermed förenad *halfvändning* utåt. Genom bibehållande af gamla linien kan fienden föranledas att återgå på denna.

260. Då man ej klart uppfattar formen för fiendens angrepp, eller då man af någon annan anledning icke är säker på sin parad, kan man hjelpa sig med den tillfälliga *reträtten* utan uppgifvande af den plats man innehar. Detta verkställes derigenom, att man med paraden förenar *halfmarsch* tillbaka, för att sedan i riposten genast med *halfmarsch* framåt återkomma i *gardställning*. Att riposten härigenom försenas, är tydligt, men man har undvikit att träffas af den stöt man icke var säker på att kunna parera, och man har icke dess mindre i sjelfva verket hållit stånd på den plats man innehade. *Reträtt.*

261. Gör fienden sitt anfall med större ifver än säkerhet i angreppet, så gifver detta anledning att förmoda, det han äfven är benägen till häftig förföljning. Den försvarande kan då försöka att genom fullständigt tillbakagående med *enkelmarsch* eller till och med *helmarsch* locka honom att vid förföljning förlöpa sig. Lyckas detta, så har den försvarande, då han bibehåller lugn och uppmärksamhet, ganska god tid att afvärja en så långt ifrån kommande stöt, och hans *svarstöt* blifver derefter, i den mån fienden härunder förlorat samling och jemnvigt, för denne svårare att parera.

262. Känner man sig fienden gifvet underlägsen i styrka, och tror man honom benägen till ifrig förföljning, så kan man genom fortfarande tillbakagående i skydd af sitt vapen, d. v. s. under parerande, söka förleda honom att i förnyade fruktlösa anfall uttömma sin styrka, till dess man anser sig med honom nog jemnstark för att

hålla stånd och försöka ett motangrepp. Detta kan då göras defensivt med på paraden följande ripost, eller ock offensivt genom direkt anfall.

Det fortsatta tillbakavikandet under skydd af vapnet är försvarets yttersta tillgång, men står på gränsen till flykt, hvarför det endast i yttersta nödfall bör användas. Ju förr man med framgång kan angripa, desto hastigare och säkrare vinner man seger.

Sammansatta parader.

263. Genom sammansättningar af parader kan man föra den fiendtliga klingan i annat läge, än fienden vid angreppet med sannolikhet kan beräkna, och derigenom bereda sig en af honom oväntad blotta för svarstöten. Från *hög inåtböjning* (qvart-parad) kan man i fortsatt rörelse föra den fiendtliga klingan till *låg utåtböjning* (sekund-parad) och sedan derifrån ripostera. Från *hög utåtböjning* (terz-parad) går man likaledes till *låg inåtböjning* (qvint-parad). Äfven från de låga paraderna är det möjligt att på motsvarigt sätt öfvergå till de höga, hvarvid man dock alltid, likasom vid öfvergång från höga till låga parader, kommer att vexla sida. Samtliga dessa parader äro dock ganska vådliga, emedan man dervid alltid kommer att sjelf föra den fiendtliga spetsen förbi lifvet, hvilket allt för lätt kan misslyckas, och emedan rörelsen är mer än dubbelt så stor, som den behöfde vara för angreppets afvärjande. De böra derför knappast användas på annat sätt än i förening med halfmarsch tillbaka och endast af den, som vet sig i parerandet vara öfverlägsen. De äro öfverflödsrörelser och tillhöra såsom sådana mera fäktmästeriet än den egentliga stridskonsten. Mot finter kunna de dock särskildt vara användbara, emedan de afbryta den tillämnade angreppsplanens fullföljande.

264. Bättre än dessa sammansättningar, ehuru icke heller behöflig, är den af somliga skolor använda så kallade »prim-paraden». Den användes mot öfverstöt på yttre sidan, i stället för *hög utåtböjning*, och verkställes

på det sätt, att klingan fälles undan inåt för den fiendtliga klingans påtryckning, handen omvändes och höjes härvid så, att fästet kommer öfver den fiendtliga klingan, hvarunder en uppvinkling till sekund-stöt verkställes, hvilken stöt sedan såsom svarstöt fullföljes. Genom handens höjda läge beherskas härunder den fiendtliga klingan, och dess spets föres vid uppvinklingen tillräckligt åt inre sidan för att förfela sitt mål. Liknande rörelse kan verkställas efter *låg inåtböjning* (qvint-parad); den kallas vanligen »septima». Parader verkställas äfven rätt uppåt och nedåt med spetsen riktad rakt åt inre sidan, hvarvid den fiendtliga spetsen antingen lyftes öfver hufvudet eller nedtryckes förbi främre knäet. Dessa äro allt för vidlyftiga rörelser, hvarvid spetsen alldeles aflägsnar sig ur *anfallsplanet.* De rätta paraderna uppåt och nedåt innefattas i de *defensiva tempostötarna.*

265. Hvarje parad, hög eller låg, kan öfvergå till *defensiv tempostöt,* hvilken kan betraktas såsom en sammanslagning af parad och ripost och hvilken sålunda i sig förenar försvarets båda momenter. Den utgör sålunda höjden af försvarskonsten. *Defensiv tempostöt, sträckstöt.*

266. På inre sidan verkställes denna stöt genom att genast, så snart den fiendtliga klingan blifvit uppfångad, sträcka armen och rikta spetsen mot fiendens ansigte eller bröst, öfver eller under hans hand, allt efter som hög eller låg parad användes. På yttre sidan verkställes den på samma sätt, och är härvid att märka, att man ej för skyddets skull behöfver eller bör vända handen, emedan detta skulle försena rörelsen och göra den svårare, än den behöfver vara. Klingans bredd är, då handen i stöten framföres, lika tillräcklig till den fiendtliga spetsens afförande på denna, som på den inre sidan, helst paraden i båda fallen, vid närmare betraktande, visar sig egentligen vara höjdparad och icke sidoparad. I den höga *sträckstöten*, hvilken går öfver fiendens hand, tvingas nämligen den fiendtliga spetsen, i händelse fienden lika

strängt som den försvarande söker hålla sig i anfallsplanet, upp öfver den försvarandes hufvud; i den låga *sträckstöten*, den som på inre eller yttre sidan går under fiendens hand, tvingas den fiendtliga spetsen, om den försvarandes klinga strängt bibehåller sig i anfallsplanet, nedåt och på sidan om den försvarandes främre knä. Allt beror här på handens rätta höjd, så att vid den höga *tempostöten* en höjning af handen i förening med någon sänkning af spetsen, och i den låga *tempostöten* tvärt om en sänkning af handen med höjning af spetsen, äro vida fördelaktigare än de motsatta rörelserna.

Anmärkning. Den *defensiva tempostöten, sträckstöten,* är en mycket enkel rörelse, ty den består endast i att medelst armens sträckning sänka spetsen och föra densamma kortaste vägen fram mot den påstörtande fiendens hufvud eller bröst. Men den är icke så lätt, som den är enkel, ty till att träffa denna raka väg och att, under det man sjelf deri fullföljer sin rörelse, tränga den fiendtliga klingan derur, erfordras så säker känsla af fiendens rörelse och så stor stadga i handens och vapnets förande, att detta endast genom mycken öfning kan vinnas. *Sträckstöten* måste, så framt man icke skall äfventyra stöt för stöt, i första rummet innehålla parad, d. v. s. både binda den fiendtliga klingan och tvinga henne tillräckligt uppåt eller nedåt, äfvensom något åt sidan, hvarför man ovilkorligen måste använda en härtill tillräcklig styrka. Fiendens stöt måste, om den också är svag och osäker, nödvändigt afvärjas, och man kommer, då man härvid möter ringa motstånd, allt för lätt att sjelf löpa utur anfallsplanet. Härvid förfelas visserligen icke paraden, men väl den stöt, som i samma rörelse skulle ingå, och den egentliga riposten kan härefter följa. *Sträckstöten* förutsätter alltså, att äfven fienden söker att framgå med sitt vapen i *anfallsplanet;* då först blifver det möjligt att med lagom tryckning försöka att få honom derutur, under

det att man sjelf bibehåller sig deri. Mot en något kringsväfvande fiendtlig klinga äro *sträckstötarna* icke rätt användbara, emedan man vid dem aldrig bör uppoffra skyddet för angreppet och sålunda tvingas att till en viss grad följa fiendens osäkra rörelser. Vill man icke dess mindre använda *sträckstöt*, så får man uppgifva att parera med vapnet och anförtro paraden åt bakre handen, under det att man, utan hinder af fiendens osäkra rörelser, riktar sin stöt mot hans hufvud eller bröst. *Handparaden*, hvilken verkställes medelst bakre handens fällande förbi ansigtet och bröstet, för uppfångande och undanförande af den fiendtliga spetsen, hvarefter handen kan återgå i sitt förra läge, bör dock med största sparsamhet användas och endast betraktas såsom en sista nödfallsutväg, ty vid dess begagnande släpper man den fiendtliga spetsen för nära in på sig, innan den afvärjes; denna parad misslyckas derför ganska lätt och strider dessutom helt och hållet mot den moderna fäktningens grundkarakter, som ligger deruti, att man skyddar sig med samma vapen, hvarmed man angriper. Härmed sammanhänger angelägenheten af att vid afvärjandet så tidigt som möjligt med eget vapen möta det fiendtliga.

267. Den *defensiva tempostöten* kan användas mot hvarje *enkelt angrepp*, dock lämpar den sig minst mot angrepp med *omkringgång* (flanconnade), emedan den då, så vida det tydliga framträdandet af fiendens afsigt skall afvaktas, icke blifver verkställbar utan en deri ingående sidorörelse, för att återkomma i anfallsplanet, och emedan den då kommer att börja för sent.

268. Mot det *förberedda angreppet* är tempostöten icke användbar, emedan den försvarandes klinga härvid är kastad åt sidan och svårligen kan på en gång återföras i anfallsplanet, uppfånga den fiendtliga klingan och fullända en stöt. Den kraftigt mötande paraden med derpå följande svarstöt är väl här det egentliga försvarssättet.

269. Mot *dubbelangrepp* kan *tempostöten* med fördel användas i första tempot, d. ä. mot den inledande utfallsstöten, och kommer då med all sannolikhet att afbryta hela anfallet; dock kan detta, om tempostöten icke träffar, utan hinder deraf fullföljas. I andra tempot är tempostöten icke användbar, så framt man icke har en så långsam fiende emot sig, att man hinner träffa honom, under det han uppvinklar sin stöt. *Tempostöten* sammanfaller då med den lyckade riposten, men härvid kan stöt för stöt lätt uppkomma.

270. Mot *finten* är sträckstöten mycket användbar, ty derpå är denna vanligen alls icke beräknad. Den afbryter hela anfallet, ty detta kan derefter icke fortsättas utan föregående angrepp på vapnet, starkt eller lindrigt, och derpå är fienden vanligen under sådant förhållande alldeles icke beredd, och fintens ändamål, en fördelaktig blotta, förfelas sålunda. Härvid är dock att märka, att, om fienden framgår blindt utan att sjelf iakttaga fintens förfelade verkan, stöt för stöt lätteligen kan uppkomma. Härvid kan handparaden komma till hjelp. Mot det på finten följande verkliga angreppet är *tempostöten* alltid användbar.

271. Mot den *förberedda finten* är sträckstöten lika användbar som mot den vanliga, men då man alls icke kan veta, huruvida efter angreppet på vapnet följer en låtsad eller en verklig stöt, så bör man här, likasom mot det *förberedda angreppet*, använda vanlig parad. Mot slutangreppet är *tempostöten* äfven här fullt användbar.

272. Mot *dubbelanfallet* är *tempostöten* fullt användbar både vid det inledande anfallet och det verkligt menade. Sparas den till detta sista, så kan den komma mycket oväntadt och derigenom väl lyckas.

273. Med rörelse *ur linien* kan den *defensiva tempostöten* mycket väl förenas. Man kastar sig då med en förflyttning ur linien undan fiendens anfall och söker härvid att träffa honom med sin stöt. Skyddet ligger här icke i någon parad, utan i undvikandet af den fiendtliga

spetsen. Mot detta angrepp kan fienden, som redan är i full anfallsrörelse framåt, svårligen skydda sig på annat sätt än genom att i rörelsens sista moment förvandla sin stöt till passande parad med handens förande åt sidan. Dock ser denna *tempostöt* farligare ut vid inöfvandet, än han blifver vid den fria kontrafäktningen och i verkligheten, ty stöten rakt ut mot ett mål, som försvinner åt sidan, fullföljes då icke, och huru snabb förflyttningen ur linien än må blifva, har den dock två fotflyttningar, hvilka icke så lätt sammangå till en hastig rörelse.

274. Mot en förföljande och helst mot en i förföljningen sig förlöpande fiende är den *defensiva tempostöten* allra bäst på sin plats. Den passar särskildt för hejdandet af denna ifver.

275. Mot bajonettgeväret såsom stötvapen gälla vid försvaret samma grundförhållanden som mot värjan. Vid parerandet blifver den egentliga skilnaden, att man, för att ersätta det egna vapnets ringa massa, måste lägga stor styrka i rörelsen, hvilket åter föranleder, att rörelsens omfång blifver större och hela rörelsen gröfre. Så oriktigt och derför äfven vådligt detta vid värja mot värja än är, medför det dock här, så vidt det ej öfverdrifves, ingen egentlig olägenhet, emedan det endast motsvarar det fiendtliga vapnets äfvenledes något grofva rörelser. Dock bör värjfäktarens rörelser i denna strid alltid blifva de nogast begränsade; i annan händelse blifver han allt för lätt besegrad genom eftertrycket i det fiendtliga vapnets bättre bestämda och derigenom lätt nog äfven hastigare rörelse. *Värja mot bajonett.*

276. Vid svarstöten har värjfäktaren hela fördelen af den lättare och hastigare vapenrörelsen, men denna uppväges, så framt ej fienden inträngt på förkortadt afstånd, af nödvändigheten att härunder göra en förflyttning framåt, hvaraf angreppet alltid i viss mån måste försenas.

277. Sträckstötarna äro i denna slags strid icke användbara på annat sätt än i förening med förflyttning ur linien. Mot den vanliga bajonettstöten i linien når sträckstöten alldeles icke fram, och den känslighet, som utgör vilkoret för möjligheten att i ett tempo förena skyddet och angreppet, är dessutom mot ett så groft och tungt vapen, som bajonettgeväret är, icke möjlig.

Värja mot svärd eller sabel. 278. Mot svärdfäktaren och sabelfäktaren är värjfäktaren, hvad stötens afvärjande och den derpå följande svarstöten vidkommer, tydligen i fördel, men då fienden i denna strid kan använda stötar och hugg omvexlande och i förening med hvarandra, så uppkommer härigenom för värjfäktaren icke ringa svårighet att väl afpassa sina parader, helst paraden mot hugg, om deruti skall ligga tillräcklig styrka, stundom måste göras med handens tillbakadragande och armens starkare böjning, hvarigenom handens stadiga läge i *anfallsplanet*, hvilket just gör värjfäktningens egentliga styrka, alldeles omöjliggöres, så att värjan här i sjelfva verket icke blifver annat än ett lätt svärd, med hvilket man visserligen kan gifva hastiga stötar och äfven, så framt det har någorlunda massa, afvärja både stötar och hugg, men med hvilket dock inga kraftiga hugg kunna verkställas.

Dessa förhållanden jemte värjans svaghet, så väl mot den tunga och våldsamma bajonettstöten som mot rytteriets starka hugg, göra henne till ett föga tjenligt krigsvapen. Hon är deremot det egentliga fäkt- och studievapnet.

279. Mot svärd och sabel låta *sträckstötarna*, när tempot rätt påpassas, visserligen använda sig både i linie och med förflyttning ur densamma, men mot hugg innebära de ej något direkt skydd; här hjelper ej heller *handparaden*, hvarför hugg för stöt härvid högeligen är att befara.

280. Mot dolkfäktaren är, så länge han ej kommit förbi värjspetsen, sträckstöten det rätta försvarssättet, och det är i denna strid fördelaktigt att föra vapnet något lågt, så att han ej med lätthet kan gripa fast om detsamma; kommer han förbi spetsen och tränger han så häftigt på, att värjfäktaren icke hinner undan, eller är reträtten under sådant förhållande af en eller annan anledning overkställbar, så återstår att med den fria handen gripa om den arm, med hvilken han för dolken, under det att man med vändning på bakre foten, såsom vid *gardombyte* tillbaka, drager den beväpnade sidan undan, för att derigenom vinna rum för det längre vapnets användande till stöt förbi eget lif mot fiendens bröst. Saknas äfven till denna rörelse nödigt utrymme, så finnes ännu möjligheten att kasta spetsen bakåt eller uppåt och använda knappen på fästet mot fiendens ansigte eller hjessa, hvilken rörelse, fullkomligt motsvarande bajonettgevärets *kolfstöt*, i värsta fall alltid kan användas mot en ända inpå lifvet framträngande fiende. *Värja mot dolk.*

281. För bajonettgeväret såsom stötvapen gälla vid försvaret väsentligen samma förhållanden som för värjan, endast med de förändringar, som härleda sig från vapnets tyngd och dess förande med båda händer. Sålunda finnas här hög och låg parad på den inre sidan, hvilken här är den vida starkare, emedan vapnet måste ligga på denna sida; på yttre sidan är den höga paraden vida osäkrare och den låga knappast användbar. De båda inre paraderna låta äfven ganska väl dubblera sig. *Den defensiva tempostöten*, *sträckstöten*, är på den inre sidan visserligen verkställbar, men den främre handen är, då geväret icke eger någonting motsvarande parerplåten, härvid mycket blottstäld. Vill man hjelpa detta medelst denna hands tillbakadragande emot varbygeln, såsom vid *långstöt*, hvilket låter sig göra, så blifver den mottryckning, som i *sträckstöten* skall ingå, lätt nog för svag, om fiendens stöt kommer med full styrka. På yttre sidan *Bajonetten.*

kan *sträckstöten* lyckas endast derigenom, att fienden stöter så långsamt, att man hinner träffa honom innan hans stöt är fullbordad, och detta oaktadt han, såsom angripande, har initiativet, eller ock derigenom att han stöter fel. Inträffar ej någotdera af dessa två fall, så uppkommer stöt för stöt, ty något skydd af vapnet är här icke att påräkna. Samma förhållande uppkommer vid *sträckstöt* mot *understöt* eller mot stöt med *spetsunder-* eller *spetsöfverflyttning*. Häraf är tydligt, att den *defensiva tempostöten* i linien med bajonettgeväret är föga användbar, den bör derför i de flesta fall verkställas i förening med förflyttning ur linien, hvarigenom fiendens stöt kan undvikas, under det att egen stöt träffar.

Anmärkning. Göres *tempostöten* innan fienden verkställer sin stöt, under det att han bereder sig dertill, så förlorar den sin defensiva karakter och blifver *offensiv tempostöt.*

282. Mot en fiende, som angriper med *utfall*, blifver försvarssättet detsamma som mot den, hvilken angriper med frammarsch. Härvid erhåller man dock särskildt 3:ne fördelar. Den första, att fiendens stöt, för rörelsens utsträcknings skull, blifver något osäkrare och derigenom lättare att afböja; den andra, att han af samma anledning får något svårare att parera riposten, under det han återgår i gard; den tredje, att man, då hufvudet vid utfallet framföres utan skydd, mot detta kan rikta en *tempostöt.*

283. Mot en fiende, som angriper med *kaststöt*, uppkommer, då man dervid är ovan, någon svårighet att väl afpassa tempot för paraden, så att man ej dermed kommer för bittida och än mindre för sent. Deremot har man den betydande fördelen att, om man med paraden förenar ett angrepp på vapnet, hvilket mycket väl låter sig göra, man, åtminstone för det påföljande tempot, kan afväpna eller så godt som afväpna fienden och härunder med frammarsch ripostera. Fördelen häraf motväges dock

i viss grad af det längre afstånd, som med frammarschen härvid skall vinnas.

284. Mot värjan har bajonettgeväret vid försvaret fördelen af den starkare paraden, äfvensom af *svarstötens* svårt parerade tryckning, men olägenheten af tyngre rörelser. Stor hjelp har man dock vid försvaret deraf, att bajonettgeväret är ett längre vapen än värjan, ty detta är mera en defensiv än en offensiv fördel. Det håller fienden på afstånd. Den *defensiva tempostöten* är här på sin plats.

285. Mot svärd och sabel är, hvad stötstriden beträffar, försvarsförhållandena för bajonettgeväret desamma som mot värjan, med den skilnad, som uppkommer genom det fiendtliga vapnets större tyngd, nämligen dess mindre hastighet i angreppsrörelserna, men större motstånd i paraden. Beträffande huggstriden, så kunna både sidohugg och nedhugg med geväret pareras medelst de höga afböjningarna, hvarvid dock nedhuggen särskildt måste till tempot väl påpassas, så att man ej parerar för bittida och får in hugget på andra sidan om geväret och ej heller för sent, så att tempot försummas. I detta slags strid är särskildt att märka den främre handens och armens blottade läge, ty intet skydd finnes för dessa. Äfven mot svärd och sabel ligger bajonettgevärets förnämsta försvarsstyrka i dess längd, och det är derför af vigt, att det föres så, att fienden hvarken kan komma förbi spetsen eller med den fria handen gripa om vapnet. Detta vinnes genom att föra låg och rörlig spets. *Tempostöten* är det, som skall hindra fiendens framträngande. Är denna förfelad och man icke kan, får eller vill vika, så kan kortstöten komma till användning, men då äro fördelarna öfvervägande på enhandsvapnets sida, för den större frihets och handterlighets skull, hvarmed detta kan föras. Äfven dolkfäktaren blifver farlig, då han lyckas komma in på lifvet.

värdet och sabeln. 286. För man svärd mot svärd, så blifva förhållandena lika dem vid värja mot värja, med den skilnad, som uppkommer genom vapnens förökade tyngd, bestående förnämligast deruti, att rörelserna blifva svårare att med hastighet utföra och att klingornas känning mot hvarandra under så väl parad som stöt blifver gröfre, hvarför också de finare och de mera sammansatta bland värjrörelserna här icke äro rätt användbara. I deras ställe erbjuda sig då, särskildt för den anfallande, sammansättningar af stötar och hugg i ett anfall, hvilka icke äro lätta att afvärja. Att afbryta ett anfall med *tempohugg* i stället för *tempostöt*, kan visserligen låta sig göra, då angreppet ej sker med full fart och säkerhet, men är, då hugget ej innebär något direkt skydd, oftast ganska vådligt, emedan man derigenom äfventyrar att få hugg för hugg. Äfven *tempostöten* är här vådlig, emedan den ej skyddar för hugg. Det är endast vid stöt mot stöt, som den försvarandes klinga med någon säkerhet kan binda den anfallandes. I förening med rörelse ur linien kunna både *tempostötar* och *tempohugg* med svärdet och sabeln verkställas.

287. För man svärd mot sabel, så blifva förhållandena desamma, med den skilnad, som uppkommer deraf, att fiendens vapen mera lämpar sig för hugg än för stöt, hvarför den försvarande här måste vara ännu mera beredd på huggens afvärjande, hvaremot han har fördelen af lättare och säkrare stöt vid riposterandet. Med sabel mot svärd blifva dessa förhållanden omvända, hvarför den försvarande då företrädesvis bör vara beredd på att parera stötar, men att ripostera med hugg. Samma förhållande eger rum med sabel mot värja eller bajonett.

Dolken. 288. För den försvarande dolk, så kan han dermed, om han är uppmärksam, ganska väl parera värjstötar och derpå genast med pårusning ripostera med stöt. Förhållandet får likhet med det, som uppstår mellan värjfäktaren och bajonettfäktaren. Bajonettstötar och hugg kunna

deremot med dolken svårligen pareras. Här kan endast den yttersta påpasslighet för undvikande af det fiendtliga angreppet, i förening med den största rörlighet och djerfhet, hjelpa. Härvid är att märka, att dolkfäktaren i strid mot dem, som föra de längre vapnen, alltid från början måste gå försvarsvis till väga, ty så väl värjfäktaren som svärdfäktaren och sabelfäktaren måste mot dolkfäktaren föra sitt vapen anfallsvis, ehuru detta, om striden ej med det första anfallet blifver afgjord, lätt förvandlar sig till angrepp under retirerande, d. ä. *defensiva tempostötar* eller *hugg*. Härpå måste dolkfäktaren vara väl beredd och derför bemöda sig att med den häftiga fart, hvarmed han skall söka att efter lyckad parad uppnå sin fiende, förena nödig varsamhet.

Anmärkning. Försummar fienden att begagna sitt längre vapen till anfall, så kan dolkfäktaren försöka att med dolken eller ock med den obeväpnade handen föra undan den fiendtliga spetsen och gå anfallsvis till väga.

289. I strid mot flere fiender måste man vända sig mot en i sänder och derunder söka undandraga sig de andres anfall. Den allmänna regeln blifver då, att man skall röra sig så, att motståndarne komma i vägen för hvarandra. Har man blott med två att göra och för öfrigt fritt fält för sig, låter detta genom rörlighet och klok beräkning oftast ganska väl verkställa sig; har man flere fiender att på en gång bekämpa, blifver saken betydligt svårare. Mot den närmaste måste man vända sig, så framt man dervid blifver så aflägsnad från de andre, att man med någon sannolikhet hinner afgöra saken med denne, innan någon annan hinner angripa, och dervid med största beslutsamhet, fart och eftertryck utföra striden, hvarvid man efter omständigheterna kan gå försvars- eller anfallsvis till väga. Att härvid parera och kraftigt ripostera, eller ock använda *defensiv tempostöt*, kan, om fienden är ifrig, blifva fördelaktigt. *Mot flere fiender.*

290. Har man två eller flere fiender så nära in på sig, att man icke med någon sannolikhet kan hinna afgöra striden med någondera, innan en annan anfaller, så återstår, om man har fältet för sig, att använda låtsad flykt för att förleda fienderna till att under förföljande skilja sig längre ifrån hvarandra, hvarefter man, då detta lyckats, vänder om, angriper den närmaste och gör honom oskadlig, fortsättande härefter med de öfrige på samma sätt. Denna flykt kan dock lätt från låtsad blifva verklig och bör derför, om möjligt är, undvikas.

291. Deltager man i ett anfall i massa, då fiendens fördrifvande är ändamål och hufvudsak, så ligger skyddet i det gemensamma framträngandet och får ej sökas i någonting annat. Framför allt måste man här icke vika tillbaka, utan hålla stånd och gå framåt nedergörande och fördrifvande hvarje motståndare, ty för sådan beslutsamhet viker fienden, och man skyddar på detta sätt bäst både sig sjelf och sina kamrater. Man måste här känna sig endast såsom en del af det hela och helt och hållet uppgifva tanken på sin egen säkerhet.

Mot ryttare. 292. I strid mot ryttare har den, som är till fots, fördelen af mycket större vändighet och allsidig rörlighet, så att, om han förstår sin sak, ryttaren icke allenast icke bör komma i tillfälle att rida ned honom, utan bör han äfven, om ryttaren ej eger mer än vanlig skicklighet, lätt nog kunna komma åt att närma sig dennes svaga sida — hos den sabel- eller svärdbeväpnade den sidan, hvars hand för tyglarna, hos den lansbeväpnade tvärt om — och der med fördel besvara hans anfall. Äfven på den andra sidan kan den till fots fäktande ganska väl både skydda sig och besvara angreppet, och bajonettfäktaren kan härvid med fördel använda *långstöten.* Till och med *kaststöten* kunde här vara användbar, emedan ryttaren svårligen, sedan denna blifvit parerad, så hastigt kan tränga på, att man ej hinner återhemta geväret. Både stötar och parader komma härvid att göras något uppåt, men detta

förändrar icke i någon väsentlig mån förhållandena. Här blifver dock värjan, såsom förut är nämndt, till följd af sin finhet lätteligen till parad för svag; svärdet, sabeln och bajonettgeväret äro deremot fullt användbara.

293. En särskild fördel har den till fots stridande äfven mot ryttaren deruti, att han i de allra flesta fall kan skrämma hästen, så att den ej mer lyder ryttaren. Ett slag eller ett hugg mot hästens hufvud, hvartill lätteligen tillfälle erbjuder sig, är vanligen tillräckligt för att för ryttaren göra det omöjligt att få hästen att åter gå fram, helst de fleste hästar af naturen äro skygga för vapen, i synnerhet för bajonettgeväret. Det icke ovanliga förhållandet, att infanteristen är lika rädd för hästen som denne för honom, väger åter till fördel för ryttaren.

294. Anfalles några infanterister tillsammans af lika många ryttare, så vänder sig fördelarna till dessa senare. Infanteristerna råka härvid i trängsel mellan hästarna och kunna ej göra sig till godo sina fördelar i den enskilda striden; ej heller kunna de hinna undan och försvara sig mot en i sänder. Redan nu blifver det fördelaktigast att vända ryggarna tillsammans och spetsarna ut, och denna formering genomgår sedan, vare sig i krets eller fyrkant, striden på nära håll mellan dessa tvenne vapenslag. Allt detta modifieras dock i betydlig mån af terrängförhållandena, som vanligast äro till infanteriets fördel, samt af eldvapnens verkan, hvilken äfven är till fördel för den, som strider till fots. Ohejdadt framstörtande i massa, är och blifver dock kavaleriet oemotståndligt.

Fäktlära.

IV.

FJERDE AFDELNINGEN.

Sjette kapitlet.

Tempot.

Striden är en täflan i tid.

295. Då angreppets framgång — hvilket, då striden icke kan afgöras blott med afvärjandet, är liktydig med segern — väsentligen måste bero på det tidsmoment, i hvilket det utföres, så förtjena tydligen de i striden uppkommande tidsförhållandena att tagas i närmare betraktande. *I allmänhet.*

296. För att kunna föra striden med största möjliga säkerhet och bestämdhet, så att de farliga ögonblicken ej blifva förderfliga och de gynsamma ej gå obegagnade eller illa begagnade förbi, är det af nöden, att alla stridens rumförhållanden, både hvad afstånd, ställning och vapenläge beträffar, uppfattas med den klarhet, att man ej om någonting väsentligt behöfver tveka, och att alla behöfliga rörelseformer stå den fäktande med den lätthet till buds, att de i hvad ögonblick som helst på viljans första vink låta sig med full bestämdhet verkställa. Är detta genom ändamålsenliga öfningar vunnet, så har man i sjelfva striden egentligen ej annat att tänka på, än att uppfatta och begagna de rätta ögonblicken. Striden blifver då en täflan i tid. Derhän bör fäktkonsten kunna bringa saken, och deruti blifver den då äfven en förebild för sjelfva krigföringen, hvad omfång denna än må taga.

Enkla angrepp.

297. Anfallets framgång beror, då krafterna å ömse sidor äro någorlunda lika, så hufvudsakligen af att det verkställes i ett ögonblick, då det icke är väntadt, att man väl kan kalla öfverraskningen för själen i anfallet. Häraf följer, att den anfallande, så vidt möjligt är, måste söka ett sådant ögonblick. Den första möjligheten, som härvid erbjuder sig, är att göra sitt anfall, innan fienden ännu hunnit komma rätt i ordning till dess afvärjande, innan han intagit egentlig försvarsställning. Så oberättigadt ett sådant anfall än efter duellens konventionela lagar måste vara, så berättigadt är det på slagfältet och i allt verkligt krig, äfvensom vid nödvärn. Man bör således under dessa förhållanden deraf begagna sig.

298. Men blifver sålunda anfallets första regel öfverraskning, så måste å andra sidan försvarets första bud blifva att icke låta öfverraska sig, utan alltid i fiendens närhet vara beredd på att när som helst blifva anfallen. Härtill fordras, såsom redan i det föregående blifvit sagdt, icke att på förhand intaga försvarsställning, utan blott att vara fullt färdig att vid sammandrabbningen deruti inträda. Tvärt om kan det för den försvarande vara fördelaktigt att visa sig mera oberedd på att skydda sig, än han verkligen är, så framt han derigenom hos fienden kan väcka öfvermod och sålunda föranleda mindre vårdad anfallsrörelse, blott han icke försummar sjelfva sammanträffningsögonblicket, utan då med full säkerhet gör sitt afvärjande och derefter genast svarar med full kraft och bestämdhet. Detta andra tempo är nämligen hans angreppstempo efter lyckad parad. Det bör begagnas med den snabbhet, att den anfallande ej, efter den alltid mera ansträngande anfallsrörelsen, hinner samla sig till eget skydd, än mindre till förnyadt angrepp.

299. Anfaller man, oaktadt man ser fienden fullt beredd, så eger man ej mera öfverraskningens fördel, och denna måste då, så mycket möjligt är, ersättas genom yttersta hastighet eller stor kraft i rörelsen, så att den försvarande, trots den mindre rörelse han har att utföra,

ej medhinner denna, eller, om han hinner den, dock blifver för svag för angreppets afvärjande. Att detta lyckas för den anfallande, är ingalunda ovanligt, men förhållandet är dock på långt när ej så fördelaktigt som vid öfverraskningen.

Anmärkning. Den forcerade stöten blifver långsammare än den icke forcerade, emedan en starkare, rörelsen uppehållande friktion mellan vapnen uppkommer. Den lyckas således genom sin kraft, icke genom sin hastighet och misslyckas alltid genom förlöpning, om fienden viker undan i stället för att hålla emot. I den forcerade stöten kan man, såsom redan är sagdt, oaktadt den har ett tempo, ganska tydligt urskilja 2:ne tidsmomenter, hvilka dock utan bestämd begränsning med hvarandra sammanlöpa. Den kraft, som särskildt inlägges i forçaden, verkar i sidoriktning; den måste således väl afpassas efter motståndet, om stöten skall träffa. Ett mellanting mellan det öfverraskande angreppet och det som sker med vapnets undantryckande, forçaden, är det som sker med *glidning*, coulé; början af detta angrepp bör för fienden vara så omärklig som möjligt och får sålunda ej ske med någon häftighet. Man söker smyga in spetsen i stötriktningen och öfvergår härefter med yttersta fart till stötens fulländande.

300. För den försvarande är det förhållandet, att han är beredd på anfallet, det rätta och normala, i synnerhet om han från början valt att gå defensivt till väga och icke dertill af ett förekommande anfall blifvit tvungen. Om möjligt är, bör han då lyckas i paraden, hvarefter fördelen af att få ripostera tillkommer honom. Misslyckas under sådant förhållande paraden, så måste detta bero, endera af att man för lågt uppskattat den fart och kraft, hvarmed fiendens angrepp kan komma, och till följd deraf rört sig för långsamt och användt för liten motståndskraft, eller ock deraf, att man oaktadt allt bemödande icke förmår att i tid följa och med tillräcklig

kraft afvärja hans angrepp, i hvilket fall endast reträttparaden kan lyckas.

301. Använder man den *afvisande* paraden, så behöfver man knappast deruti inlägga mera styrka, än som är nödvändig för rörelsens tillräckligt hastiga verkställande; i den *mötande* paraden ingår derutöfver den kraft, som behöfves för att upphäfva den tryckning, fienden i stöten kan inlägga. Denna kan blifva ganska stark och är på förhand icke med någon säkerhet att beräkna. Häraf synes den *afvisande* paradens stora företräde framför den *mötande*, då man kan välja dem emellan, d. v. s. så länge fienden är på utfallsafstånd. På det kortare afståndet måste, af skäl, som i det föregående blifvit anförda, den *mötande* paraden för säkerhetens skull användas.

302. Tror den anfallande, att den försvarande är fullt beredd att parera hans angrepp och att han verkligen förmår detta, så har han ingen giltig anledning att, detta oaktadt, på slump angripa; ty detta vore att ändamålslöst och på farligt sätt slösa med sina krafter. Då första öfverraskningens ögonblick är förbi, bör han för sitt angrepp afvakta eller sjelf söka framkalla ett ögonblick, i hvilket han kan komma oväntadt.

303. Väljer han det förra, och sålunda endast med spänd uppmärksamhet följer fiendens företagande, så uppgifver han i sjelfva verket det initiativ han från början såsom anfallande skulle söka tillegna sig. Han måste då äfven vara beredd på att möjligen sjelf blifva anfallen, innan han kommer till angrepp, och båda de stridande befinna sig nu egentligen tills vidare i ett defensivt förhållande, under hvilket tanken på anfall naturligen måste hos dem båda under alldeles obestämbara momenter uppkomma. Denna spända afvaktan, under hvilken full samling är nödvändig, kan blifva ganska tröttande, och då uppmärksamheten dock icke hos båda kan i hvarje ögonblick vara lika stor, utan tvärt om ganska mycket måste komma att skifta, så gäller det här, hvem som kan af-

vinna den andra ett obevakadt ögonblick och använda detta till sin fördel.

304. Medel finnas naturligtvis att under denna afvaktan söka missleda sin motståndare, och det vanligaste blifver appellen, hvilken lätt kan oroa, hvarvid ett ögonblick af störd uppfattning inträffar, hvarunder försvaret sannolikt blifver svagt. Ett annat medel är att med blick, minspel och åtbörder framkalla en sådan oro och deraf begagna sig. På sådant sätt bibehåller man, om fienden deraf låter störa sig, äfven anfallsinitiativet. Mot ett sådant förfarande bör den, som vill gå försvarsvis till väga, iakttaga att rikta sin uppmärksamhet endast på den punkt af motståndarens fäste, der klingan utgår derutur, ty der synes allra först hvad som verkligen kommer att ske. Vill åter den försvarande öfvergå till anfall, så är rätta tempot dertill ögonblicket efter en sådan demonstration, så framt ej derpå genast följer angrepp. Under ett sådant demonstrerande döljer sig nämligen icke sällan obeslutsamhet i högre eller lägre grad.

305. Bättre än detta afvaktande, hvarunder man uppgifver anfallsinitiativet, är det att sjelf, genom bestämd och ändamålsenlig handling, framkalla det svaga ögonblick, man för anfallet vill begagna. Detta sker allra enklast genom så våldsamt angrepp på fiendens vapen, att en afväpning möjligen kan inträffa, ty följden deraf bör blifva, att fienden i nästa ögonblick icke bör kunna med full styrka och bestämdhet använda sitt vapen. Stöten bör då följa så fort som möjligt efter angreppet på vapnet och i sammanhang med detta. Här uppkomma då 2:ne tempo, som med full bestämdhet kunna åtskiljas, af hvilka det första, i hvilket rörelsen bör vara våldsam, får accenten, och det andra blifver så kort och så omärkligt som möjligt, så att det är verkstäldt, innan fienden hunnit hemta sig från det förras verkan. Sålunda får man då fördelen af att träffa fienden oberedd eller åtminstone illa beredd. *Sammansatta angrepp.*

306. För den försvarande gäller det här att väl bibehålla vapnet i handen och trots våldet genast vara färdig med paraden och riposten. Är han rätt skicklig och uppmärksam, så kan han, såsom förut är sagdt, genom att i rätt tid vika undan för den våldsamma påtryckningen på vapnet, begagna detta första, gerna något utdragna tempo till offensiv tempostöt, hvilken då bör göras med yttersta hastighet, så att fienden — hvilken härunder till och med kan afväpna sig sjelf — ej må hinna tillbaka och parera. Detta anfall blifver då med all sannolikhet oväntadt.

Dubbel-angrepp. 307. Genom utfall med efterstöt, *dubbelangrepp*, hvilket endast mot en långsamt eller alls icke riposterande fiende kan användas, bereder man sig äfven ett obevakadt ögonblick för angreppet. För att detta må lyckas, bör man göra tidsskilnaden i dessa båda tempo betydlig. Härmed vinnes i första tempot, hvilket dock bör göras med den hastighet, att någon grad af ansträngning i paraden måste uppkomma, genom den mindre hastigheten, kraftbesparing för det följande tempot, i hvilket rörelsen bör följa utan uppehåll och med största möjliga fart. Båda tempo böra sålunda med hvarandra på det närmaste sammanhänga, men det senare vara af vida större hastighet än det förra. Sannolikheten för, att stöten då träffar, är ganska stor, emedan fienden, som först lyckats med en långsammare parad, ej gerna kan vara beredd att då genast använda stor hastighet. Det finnes nämligen i det vanliga menniskolynnet en stor benägenhet att sätta lika mot lika och att icke vänta allt för tvära afbrott i hvad som redan kommit i gång. I afvexlande hastighet ligger derför stor möjlighet för anfallets framgång.

308. För den, som låter ripostens rätta ögonblick gå obegagnadt förbi, hvilket är en mycket dålig fäktarevana, är det sålunda högst angeläget att med full kraft och hastighet låta den ena paraden följa på den andra och att icke låta sig missledas af den ringa ansträngning,

som i utfallstempot af fienden möjligen kan inläggas. På den andra paraden bör riposten utan dröjsmål följa.

309. Den egentliga *finten*, i hvilken man, likasom vid det *förberedda angreppet*, uppgifver all möjlighet att i första tempot träffa sin fiende, har den likheten med dubbelangreppet, att första tempot icke är allvarsamt menadt, utan blott afser att framkalla en bestämd parad, för att sedan till angrepp begagna den blotta, som dervid uppkommer. Häraf följer, att man i detta första tempo å ena sidan skall bespara sin kraft för det derpå följande verkliga angreppet och å den andra göra detsamma så hotande som möjligt, på det att fienden må föranledas att icke allenast parera denna låtsade stöt, utan äfven att göra detta med någorlunda stor och ansträngd parad. Detta vinnes genom att göra denna första rörelse temligen stor och synbar, men icke med mycket stor hastighet, utan spara denna till det andra omedelbart följande tempot, i hvilket det verkliga angreppet kommer. Detta bör åter till formen vara så omärkbart som möjligt, d. v. s. gå den möjligast korta vägen. För att gifva finten fullt eftertryck begagnas appellen, men denna kan hafva olägenheten af att i någon mån fördröja det derpå följande utfallet. *Angrepp med fint.*

310. Vid försvaret mot finten blifver det af högsta vigt, icke allenast att inskränka måttet af den första paraden till möjligaste minimum, för att genast kunna möta på annat håll, utan äfven att göra densamma med besparad kraft, för att i andra tempot kunna inlägga all den kraft och hastighet, som kan behöfvas. Paradens tempo måste rätta sig efter angreppets, men vilkoret derför är rörelsernas noggranna begränsning.

311. Vid en genom spetsöfverflyttning eller på annat sätt inledd fint gäller det alltid att förleda den försvarande antingen till för stor ifver och deraf följande häftiga rörelser och förlöpningar, genom hvilka kraften för det afgörande tempot blir förminskad, eller ock att

genom svaghet och någon långsamhet i rörelserna insöfva honom i en falsk säkerhet, för att derefter plötsligen öfvergå till stark fint och derpå följande verkligt anfall med största möjliga hastighet.

312. Inlåter sig den försvarande på ett sådant spel, så måste han vara i högsta grad uppmärksam och med stor sjelfbeherskning i väl begränsade rörelser följa den anfallandes démonstrationer. Vida bättre är det dock att, så snart man märker detta vara fiendens sätt att gå till väga, med *offensiv tempostöt* beröfva honom det sålunda förspilda initiativet. Detta anfall bör då göras i den enklaste form och med den yttersta hastighet. Den demonstrerande skall då vara mycket uppmärksam, om han skall hinna att skydda sig.

Angrepp med förberedd fint.

313. Vid den *förberedda finten,* hvilken, då den låtsade stöten här föregås af angrepp på vapnet, får 3 tempo, faller accenten på det mellersta tempot. Det första bör, då man här hvarken afser afväpning eller direkt blotta, göras med lätthet, utan egentligt våld och blifva ganska kort; det andra, i hvilket man vill framkalla förlöpning i paraden, bör vara något mera utdraget, så att fienden får full tid dertill, och det tredje så kort och omärkligt som möjligt.

314. Omvändt följer häraf, att den försvarande, trots angreppet på vapnet, icke får låta förleda sig att i andra tempot göra större rörelse, än som är alldeles nödvändig för att parera stöten, i fall han blefve verklig och icke blott låtsad, hvarom den försvarande naturligtvis icke kan hafva någon säker kunskap, samt att sluttempot bör väl och med tillräcklig hastighet påpassas.

Dubbelanfall.

315. Vid *dubbelanfall* måste, likasom vid *dubbelangrepp*, det första tempot göras med besparad kraft och ej med för stor hastighet; det andra, som är ett försvarstempo, blifver beroende af farten i fiendens ripost — dock rör detta förnämligast handrörelsen, paraden — hvarefter

det tredje, det egentliga angreppstempot, måste följa med stor hastighet. Farten kommer i ett sålunda sammansatt anfall att gå i stigande, och sluttempot kan icke blifva för hastigt.

316. Vid försvaret, som, då man känner detta anfallssätt, icke har någon egentlig svårighet med sig, gäller det hufvudsakligen att spara sig till sluttempot, så att man då ej brister i kraft och hastighet. Riposten bör derefter, till följd af sannolik förlöpning å fiendens sida, lätteligen kunna lyckas.

317. För anfall ur linien gälla samma tempobestämningar, som för dem, hvilka gå i linien. Hafva de mer än ett tempo, måste alltid sluttempot ega största möjliga hastighet. Härefter måste äfven försvaret rätta sig. *Anfall ur linien.*

318. Mot den fiende, som i paraden viker undan, för att genast i riposten återkomma, måste angreppet, såsom redan är sagdt, ske med yttersta hastighet, så att han ej hinner undan, men dock utan förlöpning, så att man, om stöten ej träffar, är färdig att parera riposten. Går fienden undan med fullständig *reträtt*, så bör han, om man tror detta ske af fruktan och osäkerhet, med den yttersta fart och hastighet förföljas. Har man deremot den ringaste anledning att tro, det häruti ligger någon lockelse och någon snara, så bör man helt lugnt och utan synnerlig hastighet följa efter. Använder man i försvaret *reträtt* såsom lockelse till häftig förföljning, så är man naturligtvis beredd på att, då man åter uppnås, med kraft och hastighet parera, eller ock att använda en hejdande *sträckstöt,* hvarvid tempot måste särdeles väl påpassas. *Förföljning.*

319. Den offensiva tempostöten, som åter igen är ett öfverraskningsangrepp, bör ske med yttersta möjliga hastighet, så snart tempot dertill är inne. Mot detta angrepp kan den försvarande icke vara nog uppmärksam och påpasslig. *Offensiv tempostöt.*

Särskilda anmärkningar. 320. Betraktar man närmare tidsbestämningarna för de af handen och armen utförda rörelserna i förening med benens rörelser, så finner man, att vid stöt med frammarsch benens rörelser snarare böra föregå armens än tvärt om, emedan man ju bör vara framme på lämpligt afstånd, innan vapnet kan verka; men ju hastigare dessa rörelser blifva, desto bestämdare sammanfalla de i gemensamma tidsmått, och så väl i marschen som i stöten bör det första tempot blifva så kort som möjligt, så att det likasom uppgår i det andra. Endast så får rörelsen helhet och enhet. Detta gäller äfven om *helmarschen*, hvars 2:ne *halfmarscher*, då de sammangå till *helmarsch*, endast äro att anse såsom marschens 2:ne fotflyttningar i likhet med hvad som förekommer vid *enkelmarsch*. De förlora sålunda då den karakter af särskilda rörelser, de eljest såsom *halfmarscher* kunna ega. Häraf blir en följd, att man icke på *helmarschens* första tempo kan lägga ett verkligt angrepp, utan på sin höjd en fint eller, vid *reträtt*, en parad. Iakttager man icke detta, så får man en rörelse med 2 halfmarscher, icke en helmarsch. Äfven *enkelmarschen* kan såsom *helmarschen* delas i 2:ne delar med en vapenrörelse på hvardera fotflyttningen. Med *reträttutfallet* är detta icke förhållandet, här måste båda förflyttningarna följa omedelbart på hvarandra. Vid vändningar med dermed förenade marscher är förhållandet öfverensstämmande med rörelserna i linien, så att till anfall förflyttningen i någon mån föregår stöten eller hugget och vid försvar paraden betäcker förflyttningen.

321. Vid *utfallet*, som blott har en fotflyttning, blifver förhållandet annorlunda. Här är det icke egentligen armen, som gör stöten, utan snarare det bakre benet genom sin starka knästräckning. Egentligen göres den genom att, så mycket möjligt är, kasta kroppstyngden in i spetsens riktning, och häraf synes att spetsens riktande först måste försiggå. Det är derför ett misstag att betrakta utfallet blott såsom en art af frammarsch, hvarunder man framgår med böjd arm och först i slutmomen-

tet gör stöten genom dennas sträckning. Huru oriktigt detta är, visar sig äfven derutaf, att, om man sålunda framgår med *utfall*, man härunder är fullkomligt blottad för fiendens *sträckstöt* mot det obetäckta ansigtet. Vid *utfallet* skall alltså armens sträckning och spetsens riktning föregå kroppens och benens rörelser, fastän denna skilnad försvinner, ju hastigare hela rörelsen sker. Härigenom vinnes skydd för ansigtet och säker riktning på spetsen.

Anmärkning. Vid huggning är deremot *utfallet* att betrakta endast såsom en marsch och bör följaktligen i viss mån föregå hugget.

322. Då man efter misslyckad *utfallsstöt* återgår i gard och derunder har att parera fiendens ripost, är det af vigt att äfven här börja med handens rörelse, så att man kommer att återgå i skydd af sitt vapen. Går man tillbaka först och parerar sedan man hunnit undan, så är paraden öfverflödig. Förföljer fienden med utfallsstöt eller stöt under frammarsch, så måste naturligtvis detta angrepp i sin ordning pareras.

323. Vid den *defensiva tempostöten*, som alltid bör lyckas mot den, som gör *utfall* utan tidig sträckning af armen, är det att iakttaga att icke göra sträckningen förr, än man känner fiendens klinga beröra egen klingas försvarsdel, men att då göra den väl riktade rörelsen med yttersta hastighet. Är fienden aldrig så litet för långsam eller för svag i sin sträckning, eller förstår han icke att gifva sin hand lämplig höjd, så bör stöten träffa.

324. I strid med hugg blifva tidsbestämningarna väsentligen desamma som i stötstriden. Särskildt är här att märka, att vid sammansättningar af flere på hvarandra följande hugg hela rörelsen bör ske med tilltagande fart och kraft ända till sluttempot, ty ett hejdande skulle här blifva ett afbrott, samt att vid begagnandet af *tempohugg* man bör vika ur linien eller hafva säker anledning att tro sig kunna förekomma sin fiende, så att icke hugg för hugg må inträffa. Paraden måste naturligtvis, hvad tem-

pot beträffar, rätta sig efter huggen, men då skyddet här tydligen är angreppet underlägset, måste man vid parerandet hjelpa sig med tillbakagående, för att sedan i sin tur gå fram och angripa. Detta göres säkrast, då fiendens anfall afstannar eller åtminstone saktar sig.

325. Mellan stötvapnet och huggvapnet är sålunda med afseende på tidsbestämningen den betydande skilnad, att då huggvapnet väl till angrepp kommit i gång, måste det utan afsaktning löpa ut hela angreppsrörelsen, då man deremot med stötvapnet vida mera har tempot i sin makt. Med andra ord, stötvapnet kan stanna ännu på näst sista tempot, den egentliga *finten*, hvilket med huggvapnet i ett sammansatt angrepp ej gerna låter göra sig. Förhållandet är ungefär det samma, som mellan infanteriets och kavaleriets anfall på fältet. Denna motsvarighet skönjes äfven deruti, att stötvapnet, likasom infanteriet, är starkt till försvar på stående fot, då åter huggvapnet, likasom kavaleriet, i defensiven behöfver anlita reträtten.

Stridens gång. 326. Då anfallet icke lyckas och då den försvarandes motangrepp ej heller har framgång, inträffar, så framt ej anfallet genast förnyas eller den försvarande i sin tur öfvergår till anfall, af sig sjelft ett uppehåll i striden. Detta blifver då längre eller kortare, allt efter den tid, som åtgår, innan anfall från någondera sidan åter inträder. Dessa stridens pauser äro för dess gång af stor betydenhet, och det förtjenar att tagas i betraktande, hvad man om dem möjligen med någon bestämdhet kan säga.

327. Äro båda de stridande från början mycket ifriga, så att de utan uppehåll angripa, så uppstår naturligtvis ingen sådan paus. Striden går då blindt, utan sans och än mindre med beräkning, och dess utgång beror, så vida krafterna å ömse sidor någorlunda motsvara hvarandra, så godt som uteslutande på slumpen, stridslyckan, eller hvilken annan ledande makt man vill erkänna. Detta är dock ett moraliskt febertillstånd, beroende endera af otyglad vrede eller af ett med fruktan

nära beslägtadt förtviflans mod. Det är, närmare betraktadt, i båda händelserna ovärdigt tänkande och verkligt modiga män.

328. Under sådant förhållande inträffar lätteligen, att båda komma att anfalla på en gång, d. ä. i samma tempo, och verkan af detta våldsamma sammanstötande är då ganska svår att beräkna. Mötas härvid båda vapnen till stöt, så inträffar lätt nog en afväpning, ofta i förening med en handledsvrickning å den ena eller andra sidan; sammanträffa åter vapnen icke, så uppkommer stöt för stöt, så vida båda spetsarna äro så riktade, att de kunna träffa. Hugg för hugg inträffar under sådant förhållande ännu lättare, emedan huggen vida mindre än stötarna upphäfva hvarandra.

329. För undvikande af detta blinda hazardspel, med lifvet till insats, låter den lugnaste, hvilken oftast äfven är den modigaste, hellre anfalla sig, helst det ifrigaste angreppet icke derför alltid är det farligaste. Han tager saken defensivt och gifver sin fiende första tempot, för att så mycket bättre till sin fördel få begagna det andra mot den genom förifring och förlöpning lätteligen då ur samling och jemnvigt komne motståndaren. Härigenom uppkommer då, åtminstone från ena sidan, ett ordnadt stridsförhållande, i hvilket tanken får beherska handlingen.

330. Har nu åter fienden å sin sida nog sjelfbeherskning att kunna afvärja eller undgå riposten och nog samling och ifver att åter genast anfalla, så förnyas samma förhållande, och striden kan sålunda fortgå å ena sidan offensivt och å den andra defensivt, till dess den afslutas, antingen genom ett lyckadt anfall eller genom en lyckad ripost, eller ock genom en å någondera sidan inträffad afväpning, eller möjligen derigenom att man af en eller annan anledning afstår från dess fullföljande.

331. Återkommer deremot den anfallande, efter afvärjd ripost, icke genast till förnyadt angrepp, så erbjuder sig för den försvarande ett tempo för förföljnings-

angrepp, hvilket då tager fullständig anfallsform. Afvärjes nu å andra sidan äfven detta och besvaras det genast med stående ripost, så går han i sin tur, under afvärjande deraf, tillbaka, och striden kan då från den ena eller andra sidan med nytt anfall, utan dröjsmål, genast börjas om igen.

332. Så länge striden på sådant sätt utan egentligt uppehåll fortgår, kan ej gerna den ena öfverraska, d. ä. komma alldeles oväntadt för den andra, och framgången af ett angrepp kommer här derför att bero på öfverlägsen kraft eller hastighet, hvarför man också under sådant förhållande icke så sällan ser båda motståndarne i fruktlösa anfall uttömma sin styrka.

333. För undvikande häraf kan den försvarande från början besluta sig för att så länge föra striden defensivt med parad och stående ripost eller omvexlande med dessa sammanslagna till *defensiv tempostöt*, som fienden visar någon lust att anfalla. Härpå vinnes stor kraftbesparing, men allt beror dock på, att man lyckas, åtminstone i paraden. Lyckas man till slut äfven i riposten, så är segern vunnen för godt pris. Detta stridssätt innebär stor moralisk soliditet, men förutsätter afgjord skicklighet i att parera; dock kan den *tillfälliga*, den på fiendens förlöpning beräknade *reträtten* här tagas till hjelp.

334. Lyckas fortfarande afvärjandet, men icke riposterandet, så inträffar förr eller senare, att fienden afstår från sina förnyade anfall, och då är tiden inne för den försvarande att med besparade krafter öfvergå till anfall mot den af sina anfallsrörelser alltid tröttade och af deras fruktlöshet sannolikt något nedstämde fienden. Han bör då genom öfverlägsen kraft och fart kunna lyckas.

335. Redan innan fiendens anfallsrörelser helt och hållet upphöra, inträffar vanligen, att de något afsaktas och att det egentliga angreppet allt mera föregås af förberedande rörelser, hvarunder fiendens hela tanke är riktad på framgången af det å nyo tillämnade anfallet. Dessa förberedelser erbjuda för den försvarande gynsamma tempo

för öfvergående till motanfall, hvilket då med stor sannolikhet kan komma oväntadt och hvarvid han sålunda kan göra sig till godo öfverraskningens stora fördel.

336. Vilja båda de stridande från början göra sig försvarets fördelar af kraftbesparing och mindre rörelser till godo, så kan naturligtvis intet sammanträffande uppkomma. Detta är rena motsatsen till antagandet, att båda med ifver vilja anfalla; de andra förhållandena ligga emellan dem och äro de vanligare. Skall nu någon strid blifva af, så måste den ene eller andre af de båda motståndarne förr eller senare besluta sig för anfall. Under den tid, som förlöper från det att man nalkats hvarandra på anfallsafstånd, till dess att ett anfall från någondera sidan inträder, måste, då angreppstempot med hvarje ögonblick kommer närmare, en stigande uppmärksamhet å båda sidor påkallas, och denna kan, då den ej något ögonblick får hvila, till sist blifva så ansträngande och besvärlig, att man föredrager anfallets svårigheter framför denna overksamma spänning. Under sådant förhållande inträffar vanligen, att anfallet förberedes genom en eller flere föregående vapenrörelser; men dessa förberedande tempo äro, såsom redan blifvit anmärkt, farliga, emedan en klok fiende kan begagna dem till motanfall. Det är således här bättre att göra sitt angrepp utan förberedelser och så plötsligt som möjligt. Till att aflocka fienden ett anfall äro deremot af detta skäl dessa förberedelser fullt ändamålsenliga, så snart man har anledning att tro fienden härtill kunna hafva någon benägenhet. De göras då i defensivt syfte.

337. Skulle åter, hvilket ofta är händelsen, under en sådan afbidan af fiendens anfall uppmärksamheten slappas — och detta inträffar i synnerhet i de ögonblick, då man är tveksam, om man icke sjelf bör öfvergå till anfall — så kan fienden, om han har nog skarp blick att iakttaga detta, med fördel begagna ett sådant tempo till oväntadt anfall. Det naturliga och vanliga förhållandet är här, att graden af uppmärksamhet och återhållen handlingskraft

fortgående vexlar, stiger och sjunker, och att det till sist beror på en mer eller mindre lycklig ingifvelse, när angreppstempot från någondera sidan inträffar. För att undvika all denna oroande osäkerhet, bör man derför antingen med full beslutsamhet och utan dröjsmål anfalla och fullfölja anfallet med reda och eftertryck, så länge man dertill eger full kraft, och derefter, om man ej lyckats, gå försvarsvis till väga, eller ock bör man med orubblig köld afvakta det fiendtliga anfallet, så länge någon sannolikhet för ett sådant förefinnes. I allmänhet kan sägas, att ju oftare man öfvergår från det ena stridssättet till det andra, desto osäkrare föres striden, emedan just dessa öfvergångar så lätt föranleda obevakade ögonblick. Härvid är dock att märka, att en efter parerad ripost inträdande förföljning riktigt och naturligt förbinder sig med försvaret, ehuru den måste taga anfallets form. Lyckas man ej att derigenom nå och träffa fienden, går man, då man vill förfara defensivt, tillbaka i gard och afvaktar nytt anfall.

Anmärkning. För huggstriden — likasom för kavaleristriden —, der allt är mera sväfvande, är till följd häraf en fortgående vexling af anfall och försvar vida mera passande än för stötstriden.

338. På frågan: när skall man anfalla? kan i allmänhet svaras: då man är färdig dertill, d. v. s. då man är så väl beredd derpå, som man kan blifva, och från början beslutit sig för att gå anfallsvis till väga. Man bör då ej längre tveka, utan taga fienden sådan han är och lämpa sitt angrepp efter för handen varande förhållanden. Anser man sig åter företrädesvis stark i det defensiva stridssättet, så kan man mot en något trög men eljest modig fiende begagna första möjlighet till anfall, för att få honom i gång, och derefter gå försvarsvis till väga. Detta första anfall bör då göras utan synnerlig ansträngning.

Sjunde kapitlet.

Fäktöfningar.

Fäktning är en öfning för män,
icke en lek för stora gossar.

339. Vid fäktöfningar, såsom vid all annan öfning, måste man gå från det lättare till det svårare, från det enklare till det mera sammansatta. Detta bör å ena sidan ske med största möjliga noggrannhet och å den andra med den fortgång, som är nödvändig för att öfningen ej skall blifva för enformig och derigenom nedstämmande, ty den hufvudsakliga uppgiften är här ingalunda att innöta en viss exercis-slentrian, utan den är att väcka lif och kraft och framför allt lefvande praktisk tanke. Man bör alltså å ena sidan akta sig för allt fusk och å den andra sidan icke begära mera, än som för tillfället af eleven kan gifvas, förvissad om att sålunda efter hand kunna framkalla hvad anlagen innehålla. Derutöfver kan ingen komma. *I allmänhet.*

340. Detta är den sant gymnastiska vägen, i motsats till framtvingandet af några vissa rörelseformer, hvilka, då de icke framgå ur en genomgående utbildning, sakna allt verkligt stöd i den allmänna rörelseförmågan och derför, då öfningen upphör, förloras nästan lika fort, som de vunnits. Man skall först hufvudsakligen fästa sig vid rörelsens form och aldrig uppoffra denna för hastigheten, tempot. Men man får dock icke — särdeles i början — vara allt för noga, ty då binder man i stället för att frigöra, och häraf får man allt större olägenhet, ju längre man går framåt. Man skall hålla strängt på formen i stort sedd, så kommer detaljsäkerheten af sig sjelf

genom öfningen. Formalism och petitesser äro lika litet som slarf och vårdslöshet här ändamålsenliga. Båda dessa riktningar äro afvägar, mellan hvilka den sant praktiska vägen så rakt som möjligt leder till målet.

341. Den, som något känner till de rent gymnastiska rörelseformerna, kan icke gerna undgå att finna, att dessa tydligen ligga till grund för fäktkonstens rörelseformer, och huru skulle det annorlunda kunna vara, då gymnastiken ju icke är annat än sann rörelsekonst? Häraf följer nu åter, att fäktkonsten, från gymnastikens ståndpunkt sedd, blifver dennas tillämpning på den enskilda striden. Men är detta en sanning, så följer deraf, att någon grad af gymnastisk utbildning bör föregå fäktöfningarna. Detta blifver tydligt äfven deraf, att de rent gymnastiska öfningarna kunna och böra taga sin början redan vid tidigare år, d. v. s. långt förr än ynglingen är vapenför. Blifver nu gossens gymnastiska uppfostran rätt ledd till jemn och redig utbildning, så falla sig vapenöfningarna, då de vid öfvergången till ynglingaåldern inträda, ganska lätta, och de motsvara då äfven på det mest passande sätt den kraftigare vilja, det allvarligare mod och den högre känslostämning, som då i ynglingasjälen naturligen börjar vakna, så framt de ej motarbetas och förqväfvas af veklighet och flärd eller af för mycket innesittande med intellektuel öfveransträngning.

342. Utgår man vid gymnastikundervisningen, såsom man bör göra, då det här är fråga om rörelseform, från de enklaste formbestämningarna, så får man en följd af utgångsställningar, i hvilka man då blir hemmastadd, och af hvilka några vid fäktöfningarna — oberäknadt den derigenom vunna allmänna säkerheten i ställning och rörelse — af sig sjelfva återkomma och såsom ändamålsenliga erbjuda sig. Man finner sig då genast till rätta och märker med tillfredsställelse, att man redan på förhand har åtskilligt undangjordt. På detta skall man sålunda från början taga vara och göra sig det till godo för rask och säker fortkomst.

343. Är åter den gymnastiska uppfostran försummad eller illa vårdad, så beror fäktöfningarnas framgång väsentligen på mer eller mindre lyckliga anlag; dock bör någorlunda färdighet i de gröfre vapnens förande alltid kunna vinnas, så framt ej krafterna äro allt för otillräckliga. Man bör då börja med enkla rent gymnastiska öfningar, för att, om möjligt, reda ut och något hjelpa efter hvad som sålunda blifvit försummadt. Sådana öfningar, riktade hufvudsakligen på god och upprät ställning och på lemmarnas frigörande från den grad af bundenhet, hvari de då vanligen befinna sig, böra derefter fortgå jemte fäktöfningarna, och detta både för den allmänna gymnastiska vinsten häraf och för den hjelp fäktöfningarna derigenom erhålla. Sedan någon säkerhet i utgångsställningarna — åtminstone i några af dem — och någon frihet i lemmarnas rörelser blifvit vunna, kunna fäktöfningarna lämpligen begynna. För dem, som skola erhålla en fullständigare gymnastisk uppfostran — såsom elever vid krigsskolan — bör värjföringen blifva hufvudsak och de gröfre vapnens förande lämpas härefter. Skola blott de gröfre vapnen föras, bör bajonettföringen, stötfäktningen, först företagas, för vinnande af fasthet och stadga, och sabelföringen först senare inträda.

344. Infanterirekryten bör naturligtvis öfva bajonettfäktning, men icke förr än gymnastiska öfningar någon tid föregått. Sabelföring bör vid detta vapen förekomma i underbefälsskolan. Skulle infanteriet, såsom icke otroligt är, framdeles blifva beväpnadt med sabelbajonetter, så bör då äfven i rekrytskolan någon sabelföring förekomma. Kavaleriet och artilleriet äro beväpnade med sablar; de böra således öfvas i detta vapens förande. Kavaleriet skall fäkta företrädesvis till häst, men bör alldeles icke vara okunnigt i sabelfäktning till fot, ty kavaleristen blir allt för lätt reducerad till sina egna ben och får då alldeles icke vara afsigkommen i sina vapens bruk. Äfven sjövapnets manskap bör öfvas i sabel- och bajonettföring.

Öfningarnas gång.

345. Betraktar man striden närmare, för att söka upptäcka de hufvudfaktorer, på hvilka dess utgång beror, så finner man — den må föras med hvad vapen som helst — genomgående dessa tre: *samling*, *riktning*, *fart*. Man skall hafva hela sin kraft användbar; detta vinnes genom samling. Man skall ej misstaga sig om den riktning, hvari anfalls- eller försvarsrörelsen bör ske. Man skall vinna tiden, d. ä. man skall röra sig med tillräcklig fart och med den kraftansträngning, som derför är nödvändig. Har striden misslyckats, så har man endera varit för svag, eller ock har man rört sig i falsk riktning eller kommit för sent på den afgörande punkten.

346. Full samling är också hvad man vid fäktöfningar i främsta rummet skall söka vinna, ty endast derigenom kan man, då det behöfves, göra hela sin kraft gällande. Detta vinnes genom en god gardställning och starka marschöfningar. Ställningen bestämmer marschens form, och marschen återverkar på ställningens fasthet och bestämdhet. Man bör hafva vunnit temlig fasthet i ställningen och någorlunda säkerhet i de enklaste förflyttningssätten, innan man söker vinna någon färdighet i vapenrörelserna.

347. Sedan man genom *gardombytena* vunnit någon säkerhet i ställningen, bör man öfva *enkelmarschen*, den mindre och allmännast förekommande förflyttningen, för att derigenom förnämligast vinna samling. Härefter öfvergår man genom *halfmarschen* till *helmarschen*, genom hvilken kraft och fart i marschen jemte stadga och bestämdhet i ställningen allt mera vinnas. Härvid kommer det till nytta att halfmarschen genom gardombytena redan blifvit inlärd.

348. Först sedan marschen blifvit någorlunda säker, bör man dermed förena vapenrörelser och derigenom söka vinna full helhet och bestämdhet i fäktrörelserna. De enklaste vapenrörelserna, såsom sträckningar samt enkla stötar, hugg och parader, böra öfvas först i gardställning och derefter i förening med marsch; först sedermera böra utfallen följa.

349. För att vinna riktighet och säkerhet i rörelserna, är det angeläget och ändamålsenligt att först öfva dem fritt utan motståndare, blott såsom rent gymnastiska rörelser och dervid tillse, att all den formbestämdhet, som i förening med rörelsens ledighet och frihet kan vinnas, må blifva iakttagen. Icke förr än rörelsen på detta sätt blifvit riktig och någorlunda säker, bör man sätta 2:ne motståndare mot hvarandra och lära dem tillämpningen deraf.

Anmärkning. I det gamla fäktmästeriet är ett helt annat förhållande än vid den tillämpning i massa, som för ett allmänt gymnastiskt uppfostringsmedel måste vara gällande. Der kunde läraren taga fram till sig en i sänder och sjelf på bästa sätt bearbeta honom; detta skulle här erfordra allt för många lärare. Läraren bör dock, så mycket tiden möjligen medgifver, jemte den allmännare öfningen, taga lärjungarne fram till enskild undervisning, hvar och en i sin ordning, och sålunda närmare rätta och hjelpa. Härvid bör han sjelf genomgå samma öfning som lärjungen, ty endast så kan han i längden hålla sig kroppsligen uppe på den grad af färdighet han besitter. Genom att sålunda beständigt sjelf studera, lär han sig äfven så mycket han kan lära.

350. Af fäktöfningar får man sålunda egentligen två slag, nämligen *fria öfningar* och *kontra-öfningar*, hvilka båda, ehuru innehållande samma rörelser, dock hafva den bestämda skilnaden i sin syftning, att man med de förra, de *fria öfningarna*, afser rörelsens riktighet till form och tempo och med de senare, *kontra-öfningarna*, dess tillämpning på striden. Dessa öfningar utföras alla på lärarens kommando.

351. Allt efter som någon större säkerhet vinnes i *kontraöfningarna* efter kommando, kan man öfvergå till den *fria kontrafäktningen*, hvilken blir en bild af striden. Detta bör dock ske småningom och gradvis, så att klar tanke fortfarande kommer att beherska förhållan-

dena. Det är med hufvudet man fäktar, armar och ben äro, likasom vapnet, endast de medel man dertill begagnar.

352. Men då nu ingen rörelse göres så väl, att den icke kunde göras bättre, utan tvärt om de flesta rörelser, äfven af skickliga fäktare, verkställas så, att de ganska väl tåla att kritiseras, och då genom den *fria kontrafäktningen*, till följd af förhållandenas ganska stora obestämbarhet, en viss oklarhet lätteligen uppkommer, så följer häraf, att man ej skall försmå de enklare öfningarna, derför att man kunnat öfvergå till deras tillämpning. Man bör beständigt öfva både *fria rörelser* och *kontrarörelser* efter kommando, ty endast sålunda kan man öfvervinna felen och bibehålla hvad man en gång vunnit.

353. Detta sätt att gå till väga medför äfven den fördelen, att man, så snart man kunnat börja med *kontrarörelserna* — och detta kan man ganska snart, då man fortgående, genom de *fria rörelserna* efter kommando, beständigt rättar och förbättrar — befinner sig för hvarje dag just jemt på den grad af verklig stridsförmåga, som krafter, anlag och öfningstid möjligen medgifva. Metoden kan derför anses för verkligt praktisk, och man hinner så långt öfningstiden tillåter, hvarken mer eller mindre.

Anmärkning. Utan tvifvel kan man äfven, med beräknande af en viss öfningstid, anordna öfningarna på annat sätt och sålunda hinna sitt föresatta mål, men ett förfaringssätt af större allmän giltighet än detta är måhända ej så lätt att finna.

Fria fäktrörelser.

354. Ser man närmare på de *fria fäktrörelserna* efter kommando och hvad med dem kan vinnas, så är detta, såsom redan är sagdt, riktighet i form och hastighet i tempo. Främst måste man dock se på ställningens riktiga form och på samling i rörelsen. Noggrannhet och full bestämdhet i vapenrörelserna kunna här egentligen

endast förberedas. De framträda fullständigt först när klingorna mötas och anfallspunkten är gifven.

355. Vid intagande af *gardställning* är det af vigt att samling från början väl iakttages, hvilket sker genom knänas böjning. Det stela knäet gifver svaghet och osäkerhet i förflyttningen. Dermed skall dock icke vara sagdt, att man beständigt vid *gardställning* bör och skall iakttaga högsta grad af *samling*. Då man blott afser att parera och ripostera på stället, kan man, åtminstone tills angreppet kommer, gifva sig den lättnad, som ligger i en något mindre stark *samling*. Vid öfvergång till anfall och vid all förflyttning bör deremot full *samling* iakttagas.

356. Strax före marschen och särskildt före utfallet bör en stark inandning göras, så att rörelsen börjar med fulla lungor. Detta gifver lif och fart i dess utförande. I allmänhet måste uppmärksamhet fästas derpå, att andedrägten skall hafva sin fria gång, och att man icke af oro må hejda och binda lungornas och hjertats verksamhet, ty oron uttömmer på det sättet krafterna vida mera än muskelansträngningen, det egentliga arbetet.

357. Af de tre faktorerna, *samling*, *riktning* och *fart*, är det således *samling*, som, jemte rörelsens allmänna formriktighet och stigande hastighet, med de fria fäktrörelserna kan vinnas. Lärjungarne äro härvid efter utrymmet uppstälda på en eller flere linier å det afstånd från hvarandra, som rörelserna erfordra, och dessa verkställas af alla på en gång efter lärarens kommando. Härvid är det väsentligt att efter hand uppdrifva rörelsehastigheten, ty denna kan i det för striden afgörande ögonblicket — det segrande angreppets tempo — icke blifva för stor. Men å andra sidan får man *aldrig* uppoffra formen för tempot, ty en illa riktad stöt blir icke bättre derför, att den verkställes med yttersta hastighet, den förfelar icke dess mindre fullkomligt sitt mål.

358. Man måste således vid dessa öfningar medla emellan formen och tempot, och detta sker derigenom,

att man börjar med att göra rörelsen långsamt, så att säga beqvämt, och derefter försöker att göra den hastigt, i den mån säkerhet i formen vinnes. Uppehållen mellan rörelserna blifva äfven efter hand kortare, flere tempo följa omedelbart på hvarandra, rytmerna inom dessa sammansättningar få mera omvexling, och allt syftar på att äfven i de svåraste rörelsekombinationer kunna förena den största möjliga formriktighet med den största säkerhet och snabbhet i tempot. Så snart formen går sönder, återgår man till långsammare rörelser och längre uppehåll mellan dem.

359. Man tycker icke sällan, att det med fötternas riktning och kroppens rörelser icke behöfver vara så noga, blott stöten eller hugget träffar, och att i sjelfva verket härmed bedrifves ett onödigt pedanteri. Men, oafsedt de rena och noggranna rörelseformernas sant gymnastiska värde för den kroppsliga utbildningen samt att säkerhet i vapnets rörelser i allmänhet är beroende af herraväldet öfver kroppen och dess rörelser, finner man snart genom erfarenheten, att de fel, som vid långsammare rörelser för jemnvigtens bibehållande och förflyttningens säkerhet icke äro synnerligen menliga, vid ökad hastighet äro tillräckliga att åstadkomma jemnvigtens förlorande. I synnerhet blir detta händelsen vid värjföring, der *utfallsstöten* är anfallets hufvudform och der det sålunda kommer an på att med den yttersta hastighet, utan hejdande och förryckande sidorörelser, kunna kasta kroppstyngden in i spetsens riktning rakt på anfallspunkten.

360. Med någon större hastighet låter derför utfallet icke verkställa sig, utan att den främre foten framgår i *anfallslinien*, under det att armen med klingan och dess spets går fram i den inom samma lodräta plan liggande *stötlinien*, och ju mer man hel och hållen utan tvång kan komma in i detta *anfallsplan*, d. v. s. ju jemnare man kan fördela hela kroppen på båda sidor derom, med desto större säkerhet, lätthet och frihet gå både marscher, stötar och hugg. Af största vigt vid utfallsrörelserna är

det till följd häraf, att den bakre hälen har fast stöd mot marken, ty denna punkt är hela rörelsens fasta utgångspunkt, och sväfvar den, så sväfvar alltsammans — fotbladet är nämligen härvid en mycket osäker stödjepunkt — och detta är, i synnerhet för återgåendet i gardställning, högst ofördelaktigt.

Anmärkning. De gröfre vapen, vid hvilkas förande särskildt *utfallet* icke har den betydenhet, som vid värjföringen, kunna nöja sig med något mindre bestämdhet i marschrörelserna och något gröfre vapenrörelser. En följd häraf är, att, då de öfvas samtidigt med värjföringen, denna för dem verkar vida fördelaktigare än de för värjföringen.

361. Såsom vid de *fria fäktrörelserna* vinnandet af *samling* är hufvudsak, så är vid *kontra-rörelserna riktning* den stridens hufvudfaktor, som företrädesvis bör eftersträfvas. Vapenrörelserna blifva här hufvudfrågan, och någon säkerhet i kroppens rörelser måste alltså före dessa öfningars början vara vunnen. *Kontra-rörelser.*

362. *Kontra-rörelserna* äro tillämpning af hvad som genom de fria rörelserna blifvit vunnet och inledt, och det är på stridsförhållandenas rätta uppfattning och de sig erbjudande angreppstillfällenas bevakande och rätta begagnande, som lärjungens uppmärksamhet och bemödande här öfvervägande skall riktas. Då inträffar också lätt, att någon obestämdhet i kroppens rörelse, hvarpå något mindre uppmärksamhet härvid kan användas, ofrivilligt inträder, och detta kan, för öfningarnas framgång i det hela, blifva skadligt, om man icke iakttager, att alltid omvexlande med hvarandra öfva *fria rörelser* och *kontra-rörelser*, så att man vid de *fria rörelserna* rättar de fel, som vid *kontra-rörelserna* lätteligen uppkomma.

363. Vid *kontra-rörelserna*, som verkställas på lärarens kommando och i de tidsmått, som derigenom angifvas, måste i första rummet iakttagas, att man gör samman-

sättningarna af anfalls- och försvarsrörelser så praktiska, d. v. s. så enkla och hvarandra motsvariga som möjligt. Man skall härvid fasthålla den stora och vigtiga tanken att icke använda en konstigare och mera sammansatt rörelse, der en enklare gör till fyllest, utan att man tvärt om är tvungen till en konstigare rörelse, endast derför att den enklare icke förslår. Detta är den praktiska vägen. Att göra det konstiga för konstighetens skull, är deremot — huru lockande det än må vara — i sjelfva verket alldeles opraktiskt. Det är fåfänga, och man narrar dermed sig sjelf.

364. Deremot är öfningen af det konstigare, då det i riktig ordning och på giltiga skäl inträder, det mest praktiska sätt att lära det enklare. Återgår man nämligen från en sammansatt rörelse, sedan någon grad af säkerhet deruti vunnits, till de enklare, hvaraf den är sammansatt, så verkställas dessa med vida större både lätthet och säkerhet, än om man oupphörligt hade öfvat blott dem. Ingen är skicklig i en sak, då han icke kan mera deraf än det nödtorftigaste och ständigt förekommande.

365. Då *kontra-rörelsernas* ändamål är att lära eleven *träffa* motståndaren med sitt vapen, — hvarförutan ju alltsammans såsom fäktning endast är tomhet och flärd — så följer deraf, att rörelsen icke får göras hastigare, än att detta med säkerhet kan lyckas. Men å andra sidan skall rörelsehastigheten uppdrifvas till det högsta möjliga, emedan just härpå angreppets framgång egentligen beror. För att vinna båda dessa ändamål, måste man, såsom redan är sagdt, börja med att göra rörelsen tillräckligt långsam och derefter öka hastigheten, så länge träffsäkerheten härvid bibehålles. Försvarsrörelserna måste naturligtvis både till form och tempo rätta sig efter anfallsrörelserna.

Anmärkning. Det är genom vexlingen af långsam och hastig verkställighet, som säkerhet i förening med fart i rörelsen vinnes. Den riktigt lång-

samma och den mycket hastiga verkställigheten äro vid dessa öfningar af större värde än de mellanliggande hastighetsgraderna.

366. Vid *kontra-rörelserna* äro lärjungarne uppstälda parvis emot hvarandra, och de betäckningar, som äro nödvändiga, begagnas. Härvid är att märka, att ju mindre betäckningar man begagnar, desto mera praktiskt förfar man, alldenstund man dock på allvar kommer att strida utan dessa betäckningar. Att för öfnings skull förderfva hvarandra, är å andra sidan alldeles orimligt, och särskildt för öfningar med verkliga huggvapen äro betäckningar nödvändiga. En stor och vilseledande olägenhet hafva betäckningar lätteligen med sig, men detta egentligen först vid den *fria kontrafäktningen*, den nämligen, att man förledes att icke parera, utan blott stöta eller hugga, öfverlemnande skyddet åt den säkra rustningen. Härigenom inträder man åter i den antika fäktningen och öfvergifver den moderna, hvars karakteristik just ligger deruti, att man äfven skyddar sig med angreppsvapnet.

Anmärkning. Vid dessa öfningar bör ingen angreppsrörelse pareras förr, än den visat sig kunna träffa, eljest blir alltsammans allt för lätt en tom lek, ett slags vapendans, icke verklig fäktning.

367. Såsom vid de *fria fäktöfningarna samling* och vid *kontra-rörelserna riktning* hufvudsakligen bör kunna vinnas, så skall vid den *fria kontra-fäktningen farten*, hastigheten, tempot, vara den stridens hufvudfaktor, som egentligen gör sig gällande. *Samling* och *riktning* skola här gifva sig sjelfva; formen för rörelsen skall man finna omedelbart utan allt sökande, och hela spelet skall här egentligen bestå i bemödandet att öfverträffa hvarandra i begagnandet af tiden. *Fri kontra-fäktning.*

368. Nu inträder efter hand, allt som klarhet och reda i tanken vinnes, den djerfva säkerhet och den säkra

djerfhet, som utmärka den fulländade fäktaren, och som sedan, då allt är rätt, återfinnas under vidgade stridsförhållanden i stegrad grad hos hvarje befälhafvare, från korporalen till fältherren. Vid den fria kontrafäktningen är nu tillfälle att med klar tanke gifva sitt hjerta luft och att med hela sin personlighet täfla om segern, det enda, som egentligen är värdt att täfla om.

369. Men segern ligger icke alltid i framgången. Det händer någon gång, att den besegrade prisas högre än segraren, och den största och egentligaste segern ligger i att hafva kämpat väl. Man skall sålunda icke låta störa sig af någon egoistisk oro öfver stridens utgång, utan göra sitt bästa med det glada mod, som är det sanna och högsta.

370. Detta glada mod är vid den *fria kontrafäktningen*, hvarom här nu egentligen är fråga, i sig sjelft en lätt sak. Men så stor är föreställningens makt i menniskosjälen, att redan nu, oaktadt bollen på vapnets spets och oaktadt de tillräckliga betäckningar man påtagit, mycken oro och i förening dermed mycken onödig våldsamhet vanligen, och i synnerhet i början af dessa öfningar, uppkomma och störande inverka, till dess man slutligen börjar le åt sig sjelf, hvarefter frimodigheten inträder och det rätta stridslynnet vaknar.

371. För att motverka denna oro och öfvervinna den, är det ändamålsenligt att icke genast gifva de fäktande full frihet, utan låta dem iakttaga vissa bestämningar, vid hvilka de sålunda till att börja med kunna stödja sig. En sådan bestämning är, att den ene skall gå anfallsvis och den andre endast försvarsvis till väga. Då härmed omvexlas mellan båda de stridande, så vinnes härmed efter hand både säkerhet i försvaret och djerfhet i anfallet. En derpå följande bestämning är, att den ene beständigt skall göra det första angreppet, hvarefter striden går, till dess en stöt eller ett hugg väl träffat. Man kan äfven bestämma, att blott den ene får begagna sig af *reträtten* vid försvarsrörelserna, den andre

tvingas då att bemöda sig om säkra parader. Man kan äfven bestämma de rörelser, med hvilka striden skall börja, men lemna fullföljandet deraf fullkomligt fritt o. s. v.

372. En öfvergång från *kontra-öfningarna* efter kommando till den *fria kontrafäktningen* åstadkommes äfven derigenom, att man, sedan en *kontra-öfning* blifvit till någon grad af säkerhet inlärd, låter de fäktande verkställa denna utan kommando, blott med angifvande af hvem af dem som skall begynna. Härmed kan börjas ganska tidigt, och man väcker derigenom så fort som möjligt den sjelfverksamhet, som i all strid är så hufvudsaklig.

373. Sedan man genom iakttagande af sådana förberedelser, som nu här blifvit anförda, vunnit lugn och reda, öfvergår man till full frihet, hvarvid läraren, så länge en sammanträffning pågår, icke bör blanda sig deri, så framt ej striden hotar att öfvergå till blind våldsamhet, hvilken här icke kan vara på sin plats. Sedan träffningen slutat, derigenom att en stöt eller ett hugg väl träffat, eller genom en afväpning, eller af hvad anledning detta för öfrigt kan inträffa, bör läraren deröfver meddela sina anmärkningar, hvilka dock icke få vara störande och nedstämmande, utan blott rådande och anvisande.

Anmärkning. Vid den fria kontrafäktningen framträda vanligen vissa anfalls- och försvarssätt, som i striden hos samma individer nästan beständigt återkomma, och det visar sig, ju längre öfningen drifves, att ett visst sätt att i striden gå till väga särskildt öfverensstämmer med hvarje fäktandes egna lynne, karakter och praktiska fallenhet. Hvad som sålunda lättast och naturligast erbjuder sig, bör man också, utan att förfalla till allt för mycken ensidighet, söka till högsta möjliga färdighet uppdrifva, så att man, om möjligt, just i detta sitt egendomliga stridssätt måtte blifva öfverlägsen. En och annan

omvexlingsform måste man dock äfven vara stark uti, ty eljest blifver man allt för snart genomskådad.

374. För att efter hand vinna allt hvad anlagen medgifva, skall man, äfven sedan man hunnit till den *fria kontrafäktningen,* beständigt återgå till de föregående tvenne slagen af öfningar, de *fria fäktrörelserna* och *kontra-öfningarna* efter kommando. Endast sålunda får man efter hand fram allt hvad som kan fås, ty det ena rättar och hjelper det andra. Genom att endast öfva *fri kontrafäktning* förlorar man ganska snart i formsäkerhet.

375. Vid fäktöfning mot flere fiender skall man anordna striden så, att de, som äro gemensamma motståndare mot samme fäktare, blifva så långt åtskilda, att det för honom finnes någon möjlighet att besegra den ene, innan den andre eller de andre hinna fram, samt att han är dem hvar för sig snarare öfverlägsen än underlägsen. Endast så kan denna öfning blifva ändamålsenlig.

Slutsats. 376. Ser man närmare på fäktkonsten, sådan den till sina grunddrag här blifvit framständ, så skall man finna, att intet annat studium och öfningsämne så helt och så gripande tager mannens både naturliga och andliga krafter i anspråk, från muskelkraften och respirationen till känslan, tanken och viljan, och att den sålunda, rätt förstådd och med omsorg tillämpad, innebär en uppfostringskraft, som af intet annat i den manliga uppfostran kan ersättas, på samma gång som den är och blifver krigskonstens grundval och derigenom den rätta kärnpunkten i hela krigsbildningen.

Bihang.

Efterföljande öfningar, ehuru mera tillhörande en instruktion i värjföring än en allmän fäktlära, i hvilken detaljöfningarna med de särskilda vapnen icke kunna finna rum, torde dock kunna tjena dels till närmare förklaring — genom tillämpning af fäktlärans satser — dels till någon nytta för gymnastiklärare och militärinstruktörer vid anordnandet af fäktöfningar.

ÖFNINGAR I VÄRJFÖRING.

I.

Utan vapen.

Halfvändning till gardställning.

Kom.-ord: 1. Till gardställning halft venster-om! 2. Halft höger-om!

Fotflyttning framåt från föregående.

Kom.-ord 1. Höger fot framåt-ställ! 2. Höger fot tillbaka-ställ!

Knäböjning från föregående.

Kom.-ord: 1. Knäna-böj! 2. Uppåt-sträck!

Intagande af gardställning från halfvändning.

Kom.-ord: 1. I gard! 2. Räta-upp!

Gardombyte på stället.

Kom.-ord: 1. Byt om-ett! (tu!).

Gardombyte tillbaka.

Kom.-ord: 1. Tillbaka byt om-ett! (tu!).

Gardombyte framåt.

Kom.-ord: Framåt byt om-ett! (tu!).

Armsträckning utåt från halfvändning.

Kom.-ord: 1. Armar utåt-sträck! 2. Armar nedåt-sträck!

II.

Utan vapen.

Repetition.

Appell i gardställning.

Kom.-ord: Appell-ett!
Enkelmarsch tillbaka.
Kom.-ord: Tillbaka-ett! (tu!).
Enkelmarsch framåt.
Kom.-ord: 1. Framåt-ett! (tu!).
Halfmarsch tillbaka.
Kom.-ord: 1. Halft tillbaka-ett! 2. Halft framåt-tu!
Halfmarsch framåt.
Kom.-ord: 1. Halft framåt-ett! 2. Halft tillbaka-tu!
Helmarsch tillbaka.
Kom.-ord: 1. Helt tillbaka-ett! (tu!).
Helmarsch framåt.
Kom.-ord: 1. Helt framåt-ett! (tu!).
Sidomarsch inåt.
Kom.-ord: 1. Inåt-ett! (tu!).
Sidomarsch utåt.
Kom.-ord: Utåt-ett! (tu!).

III.

Fria fäktrörelser.

Repetition.
Intagande af gard.
Kom.-ord: 1. I-gard! 2. Räta-upp!
Sträckning.
Kom.-ord: 1. Sträck-ett! 2. Gard!
Stöt från föregående.
Kom.-ord: 1. Stöt-ett! (tu!).
Sträckning med appell.
Kom.-ord: 1. Med appell sträck-ett! 2. Gard!
Hög (låg) afböjning inåt.
Kom.-ord: 1. Högt (lågt) böj inåt-ett! 2. Gard!
Hög (låg) afböjning utåt.
Kom.-ord: Högt (lågt) böj utåt-ett! 2. Gard!
Gardombyte på stället.
Gardombyte tillbaka.

Gardombyte framåt.
Gardombyte bakåt.
Kom.-ord: Helt om byt om-ett!
Halfvändning inåt.
Kom.-ord: Halft venster (höger) om-ett!
Halfvändning utåt.
Kom.-ord: Halft höger (venster) om-ett!

IV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Halfmarsch tillbaka med hög (låg) afböjning inåt (utåt) och halfmarsch framåt med stöt.

Kom.-ord: 1. Halft tillbaka, högt (lågt) böj inåt (utåt)-ett! 2. Halft framåt stöt-tu! 3. Gard!

Enkelmarsch tillbaka med hög (låg) afböjning inåt (utåt) och enkelmarsch framåt med stöt.

Kom.-ord: 1. Tillbaka, högt (lågt) böj inåt (utåt)-ett; 2. Framåt, stöt-tu! 3. Gard!

Helmarsch tillbaka med hög (låg) afböjning inåt (utåt) och helmarsch framåt med stöt.

Kom.-ord: 1. Helt tillbaka, högt (lågt) böj inåt (utåt) -ett! 2. Helt framåt, stöt-tu! 3. Gard!

Sträckning med utfall.

Kom.-ord: 1. Sträck och fall ut-ett! 2. Gard!

V.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Halfmarsch tillbaka med hög afböjning inåt (utåt), halfmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Halft tillbaka, högt böj inåt (utåt)-ett! 2. Halft framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Enkelt angrepp.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut; Andra! Högt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tu! 3. Gard!

VI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Halfmarsch tillbaka med låg afböjning inåt (utåt), halfmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Halft tillbaka, lågt böj inåt (utåt)-ett! 2. Halft framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut; Andra! Högt böj utåt-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-tu! 3. Gard.

VII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Enkelmarsch tillbaka med hög afböjning inåt (utåt), enkelmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Tillbaka, högt böj inåt (utåt)-ett! 2. Framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Utfall med stöt mot ansigtet, afböjd högt inåt och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck högt och fall ut; Andra! Högt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tu! 3. Gard!

VIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Enkelmarsch tillbaka med låg afböjning inåt (utåt), enkelmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Tillbaka, lågt böj inåt (utåt)-ett! 2. Framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Utfall med stöt mot ansigtet, afböjd högt utåt och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck högt och fall ut; Andra! Högt böj utåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tu! 3. Gard.

IX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser,

Inre garden och höga händer.

Utfall med understöt, afböjd lågt utåt och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj utåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tu! 3. Gard!

X.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Utfall med understöt, afböjd lågt inåt och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tu! 3. Gard!

XI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Helmarsch tillbaka med hög afböjning inåt (utåt), helmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Helt tillbaka, högt böj inåt (utåt)-ett! 2. Helt framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden och höga händer.

Utfall med understöt, afböjd lågt utåt med sänkt hand och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj utåt och sänk-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-tu! 3. Gard.

XII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Helmarsch tillbaka med låg afböjning inåt (utåt), helmarsch framåt med stöt och utfall.

Kom.-ord: 1. Helt tillbaka, lågt böj inåt (utåt)-ett! 2. Helt framåt, stöt-tu! 3. Fall ut-tre! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Utfall med understöt, afböjd lågt inåt med sänkt hand och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj inåt och sänk-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tu! 3. Gard!

XIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Spetsunderflyttning.

Kom.-ord: 1. Första! (Andra!) Spets under-ett. 2. Andra! (Första!) Spets under-tu!

Spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: Första! Spets under sträck och fall ut; Andra! Högt böj utåt-ett! Andra! Stöt öfver; Första I gard högt böj utåt-tu!

XIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Spetsunderflyttning.

Kom.-ord: 1. Första (Andra!) Spets under-ett! 2. Andra! (Första!) Spets under-tu!

Spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under, sträck och fall ut; Andra! Högt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tu! 3. Gard!

XV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Inre garden och låga händer.

Spetsöfverflyttning.

Kom.-ord: 1. Första! (Andra!) spets öfver-ett! 2. Andra! (Första!) spets öfver-tu!

Spetsöfverflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt med höjd hand och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets öfver, sträck och fall ut; Andra! Högt böj utåt och höj-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tu! 3. Gard!

XVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden och låga händer.

Spetsöfverflyttning.

Kom.-ord: 1. Första! (Andra!) Spets öfver-ett! 2. Andra! (Första!) Spets öfver-tu!

Spetsöfverflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt med höjd hand och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets öfver, sträck och fall ut; Andra! Högt böj inåt och höj-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tu! 3. Gard!

XVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Hög och låg afböjning inåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Högt och lågt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Omkringgång med utfall och understöt, afböjd lågt utåt och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring, sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj utåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tu! 3. Gard!

XVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Hög och låg afböjning utåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Högt och lågt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Omkringgång med utfall och understöt, afböjd lågt inåt och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring, sträck under och fall ut; Andra! Lågt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tu! 3. Gard!

XIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Omkringgång med utfall och understöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring, sträck under och fall ut; Andra! Högt böj inåt-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tu! 3. Gard!

XX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Omkringgång med utfall och understöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring, sträck under och fall ut; Andra! Högt böj utåt-ett! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-tu! 3. Gard!

XXI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Enkelmarsch framåt med sträckning och utfall.

Kom.-ord: 1. Framåt, sträck och fall ut-ett! tu! 2. Gard!

Kontra-rörelser.

Förberedt angrepp.

Inre garden.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk inåt, sträck och fall ut; Andra! Högt böj inåt-ett*)! tu! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tre! 3. Gard!

XXII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk utåt, sträck och fall ut; Andra! Högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-tre! 3. Gard!

XXIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låg och hög afböjning inåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Lågt och högt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt med höjd hand och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

---

*) Afböjningarna böra äfven öfvas med halfmarsch tillbaka, då svarstöten följer med halfmarsch framåt. Särskildt är detta passande mot det förberedda angreppet, emedan man här lätteligen kommer att hafva vapnet mindre väl i handen.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt utåt, sträck och fall ut; Andra! Högt böj utåt och höj-ett! tu! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tre!

XXIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låg och hög afböjning utåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Lågt och högt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt med hög hand och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt inåt, sträck och fall ut; Andra! Böj inåt och höj-ett! tu! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tre!

XXV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Dubbel-angrepp.

Inre garden.

Utfall med stöt mot ansigtet och understöt, afböjda högt och lågt inåt och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck högt och fall ut, och stöt under; Andra! Högt och lågt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-tre! 3. Gard!

XXVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Höga afböjningar inåt och utåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Högt böj inåt och utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Utfall med stöt mot ansigtet och understöt, afböjda högt och lågt utåt och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck högt och fall ut, och stöt under; Andra! Högt och lågt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-tre! 3. Gard!

XXVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Höga afböjningar utåt och inåt och stöt.

Kom.-ord: 1. Högt böj utåt och inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden och höga händer.

Utfall med understöt och öfverstöt, afböjda lågt och högt utåt och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut, och stöt öfver; Andra! Lågt och högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-tre! 3. Gard!

XXVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Utfall med understöt och öfverstöt, afböjda lågt och högt inåt och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck under och fall ut, och stöt öfver; Andra! Lågt och högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-tre! 3. Gard!

XXIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låga afböjningar inåt och utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Lågt böj inåt och utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut! 4. Gard!

Enkelmarsch tillbaka med sträckning och bakåt-utfall.

Kom.-ord: 1. Tillbaka, sträck och bakåt fall ut-ett! tu! 2. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard. *Angrepp med fint.*

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Högt böj inåt och utåt-ett! tu! 2.

Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första; I gard högt böj utåt och inåt-tre! Fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XXX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låga afböjningar utåt och inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Lågt böj utåt och inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Högt böj utåt och inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard högt böj inåt och utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XXXI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Hög afböjning inåt, låg afböjning utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Högt böj inåt och lågt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad spetsunderstöt och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under sträck och spets under fall ut; Andra! Högt böj utåt och inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut! Första! I gard högt böj inåt och utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XXXII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Hög afböjning utåt, låg afböjning inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Högt böj utåt och lågt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad spetsunderstöt och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under sträck och spets under fall ut; Andra! Högt böj inåt och utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut! Första! I

gard, högt böj utåt och inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XXXIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låg afböjning utåt, hög afböjning inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Lågt böj utåt och högt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad spetsöfverstöt med appell och utfall med understöt, afböjda högt utåt och lågt inåt och besvarade med understöt samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt och högt inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell spets öfver sträck högt och fall ut under; Andra! Högt böj utåt och lågt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard lågt och högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XXXIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Låg afböjning inåt och hög afböjning utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Lågt böj inåt och högt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad spetsöfverstöt med appell och utfall med understöt, afböjda högt inåt och lågt utåt och besvarade med understöt samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt och högt utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell spets öfver sträck högt och fall ut under; Andra! Högt böj inåt och lågt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard lågt och högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XXXV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerad hög afböjning inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med öfverstöt, afböjda lågt utåt och högt inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut öfver; Andra! Lågt böj utåt och högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall

ut; Första! I gard, högt böj inåt och utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XXXVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerad hög afböjning utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med öfverstöt, afböjda lågt inåt och högt utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut öfver; Andra! Lågt böj inåt och högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard högt böj utåt och inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XXXVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerad låg afböjning inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj inåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard.

Kontra-rörelser.

Inre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med understöt, afböjda lågt utåt och inåt och besvarade med understöt samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt och högt inåt under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut under; Andra! Lågt böj utåt och inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard, lågt och högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard, lågt böj utåt-fem! 4. Gard!

XXXVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerad låg afböjning utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj utåt-ett! tu! 2. Stöt-tre! 3. Fall ut-fyra! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med understöt, afböjda lågt inåt och utåt och besvarade med understöt samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt och högt utåt under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut under; Andra! Lågt böj inåt och utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard, lågt och högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard, lågt böj inåt-fem! 4. Gard!

XXXIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Omkringgång och låtsad understöt med appell samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt utåt och högt inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring med appell sträck under och fall ut öfver; Andra! Lågt böj utåt och högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut! Första! I gard, högt böj inåt och utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XL.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Omkringgång och låtsad understöt med appell samt utfall med öfverstöt, afböjda lågt inåt och högt utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Omkring med appell sträck under och fall ut öfver; Andra! Lågt böj inåt och högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under

och fall ut; Första! I gard, högt böj utåt och inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XLI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Dubbelt högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XLII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med

dubblerad hög afböjning utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Dubbelt högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XLIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt och lågt inåt och stöt med handparad samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt och lågt böj inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Med handparad stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning och dubblerad hög afböjning utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Spets under dubbelt högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XLIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt och lågt utåt och stöt med handparad samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt och lågt böj utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Med handparad stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning och dubblerad hög afböjning inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Spets under, dubbelt högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XLV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad spetsunderstöt och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning och dubblerad hög afböjning inåt och besvarade med öfver-

stöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under sträck, spets under och fall ut; Andra! Spets under dubbelt högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard dubbelt högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XLVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad spetsunderstöt och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning och dubblerad hög afböjning utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning, med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under sträck, spets under och fall ut; Andra! Spets under dubbelt högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard dubbelt högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XLVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Helmarsch framåt med sträckning och utfall.

Kom.-ord: 1. Helt framåt, sträck och fall ut-ett! tu! 2. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med understöt, afböjda med dubblerad låg afböjning utåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut, stöt under; Andra! Dubbelt lågt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj inåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-fem! 4. Gard!

XLVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden och höga händer.

Låtsad understöt med appell och utfall med understöt, afböjda med dubblerad låg afböjning inåt och besvarade med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda med dubblerad hög afböjning utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck under och fall ut, stöt under; Andra! Dubbelt lågt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj utåt-tre! fyra! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-fem! 4. Gard!

XLIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt och högt inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt och högt böj inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Angrepp med förberedd fint.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Angrepp på vapnet, låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan och besvarade med understöt och utfall med öfverstöt, afböjda lågt utåt och högt inåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk inåt, med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Högt böj inåt och sträck utåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard, lågt böj utåt och högt böj inåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj inåt-sex! 4. Gard!

L.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp på vapnet, låtsad öfverstöt med appell och spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan och besvarade

med understöt och utfall med öfverstöt, afböjda lågt inåt och högt utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk utåt, med appell sträck, spets under och fall ut; Andra! Högt böj utåt och sträck inåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt under och fall ut, stöt öfver; Första! I gard, lågt böj inåt och högt böj utåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt öfver; Andra! I gard, högt böj utåt sex! 4. Gard!

LI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt och högt utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt och högt utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Angrepp på vapnet, låtsad öfverstöt med appell och utfall med understöt, afböjda högt inåt och med sträckning under på yttre sidan och besvarade med öfverstöt och spetsunderflyttning med utfall, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt utåt, med appell sträck, och fall ut under; Andra! Högt böj inåt och sträck lågt utåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, högt böj inåt och sträck utåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt under; Andra; I gard, lågt böj utåt-sex! 4. Gard!

LII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Angrepp på vapnet, låtsad öfverstöt med appell och utfall med understöt, afböjda högt utåt och med sträckning under på inre sidan och besvarade med öfverstöt och spetsunderflyttning med utfall, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt inåt, med appell sträck, och fall ut under; Andra! Högt böj utåt och sträck lågt inåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, högt böj utåt och sträck inåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard, lågt böj inåt-sex! 4. Gard!

LIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt inåt och utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj inåt och utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Dubbel-anfall. Spetsöfverflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt

under återgående till gard och besvarad med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard samt besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets öfver sträck och fall ut, i gard lågt böj utåt, sträck öfver och fall ut; Andra! Högt böj utåt, stöt under och högt böj inåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, högt böj inåt och sträck utåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt under; Andra; I gard lågt böj inåt-sex! 4. Gard!

LIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Spetsöfverflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard och besvarad med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt samt spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard samt besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets öfver sträck och fall ut, i gard lågt böj inåt, sträck öfver och fall ut; Andra! Högt böj inåt, stöt under och högt böj utåt-ett! tu! tre! 2. Andra! Stöt öfver, spets under och fall ut; Första! I gard, högt böj utåt och sträck inåt-fyra! fem! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj utåt-sex! 4. Gard!

LV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt utåt och inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj utåt och inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Låtsad stöt mot ansigtet med appell och utfall med understöt, afböjda högt inåt och lågt utåt och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard och besvarad med utfall och understöt, afböjd lågt inåt och besvarad med understöt samt med utfall och öfverstöt, afböjda lågt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard samt besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell högt sträck, fall ut under, i gard högt böj utåt, sträck under och fall ut; Andra! Högt böj inåt och lågt böj utåt, stöt öfver och lågt böj inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard, lågt böj inåt och sträck högt utåt-fem! sex! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard, lågt böj utåt-sju! 4. Gard!

LVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Låtsad stöt mot ansigtet med appell och utfall med understöt, afböjda högt utåt och lågt inåt och besvarade

med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard och besvarad med utfall och understöt, afböjd lågt utåt och besvarad med understöt samt med utfall och öfverstöt, afböjda lågt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard samt besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell högt sträck, fall ut under, i gard högt böj inåt, sträck under och fall ut; Andra! Högt böj utåt och lågt böj inåt, stöt öfver och lågt böj utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Andra! Stöt under och fall ut öfver; Första! I gard, lågt böj utåt och sträck högt inåt-fem! sex! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard, lågt böj inåt-sju! 4. Gard!

LVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Afböjning högt inåt med halfvändning och stöt med sidomarsch utåt samt återgång på gamla linien med hög afböjning utåt.

Kom.-ord: 1. Med halfvändning högt böj inåt, utåt med stöt-ett! tu! 2. Tillbaka på gamla linien, högt böj utåt-tre! (fyra!) 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Offensiv tempostöt.

Inre garden.

Spetsunderflyttning, afbruten af utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under; Andra! Sträck och fall ut; Första! Högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver, spets under och fall ut; Andra! I gard högt

böj utåt och sträck högt inåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt under; Första! I gard, lågt böj inåt-fem! 4. Gard!

LVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Spetsunderflyttning, afbruten af utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under; Andra! Sträck och fall ut; Första! Högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver, spets under och fall ut; Andra! I gard högt böj inåt och sträck högt utåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-fem! 4. Gard!

LIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Afböjning högt utåt med halfvändning och stöt med sidomarsch inåt samt återgång på gamla linien med hög afböjning inåt.

Kom.-ord: 1. Med halfvändning högt böj utåt, inåt med stöt-ett! tu! 2. Tillbaka på gamla linien, högt böj inåt-tre! fyra! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Angrepp på vapnet, afbrutet af spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk inåt; Andra! Spets under sträck och fall ut; Första! Högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver, spets under och fall ut; Andra! I gard, spets under högt böj inåt och sträck högt utåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt under; Första! I gard, lågt böj inåt-fem! 4. Gard!

LX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp på vapnet, afbruten af spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda med spetsunderflyttning högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk utåt; Andra! Spets under sträck och fall ut; Första! Högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver, spets under och fall ut; Andra! I gard, spets under högt böj utåt och sträck högt inåt-tre! fyra!

3. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj utåt-fem! 4. Gard!

LXI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt inåt och utåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj inåt och utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Angrepp på vapnet, afbrutet af utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt samt med utfall och understöt, afböjda högt utåt och med låg sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt utåt; Andra! Sträck och fall ut; Första! Högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver och fall ut under; Andra! I gard högt böj utåt och sträck lågt inåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt öfver; Första! I gard, högt böj inåt-fem! 4. Gard!

LXII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Angrepp på vapnet, afbrutet af utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt samt med ut-

fall och understöt, afböjda högt inåt och med låg sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt inåt; Andra! Sträck och fall ut; Första! Högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver och fall ut under; Andra! I gard högt böj inåt och sträck lågt utåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt öfver; Första! I gard, högt böj utåt-fem! 4. Gard!

LXIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt utåt och inåt och stöt samt utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj utåt och inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Angrepp med fint, afbrutet af angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt under halfmarsch tillbaka och besvarad med öfverstöt under halfmarsch framåt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck; Andra! Bryt utåt, sträck och fall ut; Första! Halft tillbaka, högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Halft framåt stöt öfver och spets under fall ut; Andra! I gard högt böj inåt och sträck högt utåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt under; Första! I gard lågt böj inåt-fem! 4. Gard!

LXIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp med fint, afbrutet af angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt under halfmarsch tillbaka och besvarad med öfverstöt under halfmarsch framåt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Med appell sträck; Andra! Bryt inåt, sträck och fall ut; Första! Halft tillbaka, högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Halft framåt stöt öfver och spets under fall ut; Andra! I gard högt böj utåt och sträck högt inåt-tre! fyra! 3. Andra! Stöt under! Första! I gard lågt böj utåt-fem! 4. Gard!

LXV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Tempostöt inåt med förflyttning utåt ur linien och återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Utåt ur linien, stöt inåt-ett! tu! 2. Tillbaka på gamla linien i gard-tre! fyra!

Reträtt-utfall.

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Enkelmarsch framåt med tryckning och öfverstöt, afböjd högt inåt med höjning af handen och besvarad med

bakåtutfall och understöt, afböjd lågt inåt och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Framåt, tryck inåt och stöt; Andra! Högt böj inåt och höj-ett! 2. Andra! Tillbaka, bakåt fall ut, stöt under; Första! Lågt böj inåt-tu! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj inåt-tre! 4. Gard!

LXVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Enkelmarsch framåt med tryckning och öfverstöt, afböjd högt utåt med höjning af handen och besvarad med bakåtutfall och understöt, afböjd lågt utåt och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Framåt, tryck utåt och stöt; Andra! Högt böj utåt och höj-ett! 2. Andra! Tillbaka, bakåt fall ut, stöt under; Första! Lågt böj utåt-tu! 3. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj utåt-tre! 4. Gard!

LXVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Tempostöt utåt med förflyttning inåt ur linien och återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Inåt ur linien, halft tillbaka och stöt utåt-ett! tu! 2. Tillbaka på gamla linien i gard-tre! fyra!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Enkelmarsch framåt med spetsöfverflyttning, afbruten med bakåtutfall och understöt, afböjd lågt utåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Framåt, spets öfver; Andra! Tillbaka bakåt fall ut, stöt under; Första! Lågt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-tre! 3. Gard!

LXVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Enkelmarsch framåt med spetsöfverflyttning, afbruten med bakåtutfall och understöt, afböjd lågt inåt och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Framåt, spets öfver; Andra! Tillbaka bakåt fall ut, stöt under; Första! Lågt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-tre! 3. Gard!

LXIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt inåt och lågt utåt och stöt samt utfall och ombyte af gard framåt.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj inåt och dubbelt lågt böj utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Framåt byt om-sju!

Kontra-rörelser.

Reträtt och förföljning.

Inre garden.

Spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt under halfmarsch tillbaka och efterföljd af enkelmarsch framåt med spetsunderflyttning, utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt under halfmarsch framåt, afböjd högt inåt under återgående till gard i förening med enkelmarsch tillbaka och efterföljd af spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd med sträckning på yttre sidan och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under, sträck och fall ut; Andra! Halft tillbaka högt böj utåt-ett! 2. Första! Framåt, spets under och fall ut; Andra; Högt böj inåt-tu! 3. Andra! Halft framåt stöt öfver; Första! Tillbaka i gard högt böj inåt-tre! Andra! Spets under och fall ut; Första! Sträck högt utåt-fyra! 4. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj inåt-fem! 5. Gard!

LXX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt under halfmarsch tillbaka och efterföljd af enkelmarsch framåt med spetsunderflyttning, utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt un-

der halfmarsch framåt, afböjd högt utåt under återgående till gard i förening med enkelmarsch tillbaka och efterföljd af spetsunderflyttning med utfall och öfverstöt, afböjd med sträckning på inre sidan och besvarad med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Spets under, sträck och fall ut; Andra! Halft tillbaka högt böj inåt-ett! 2. Första! Framåt spets under och fall ut; Andra! Högt böj utåt-tu! 3. Andra! Halft framåt stöt öfver; Första! Tillbaka i gard, högt böj utåt-tre! Andra! Spets under och fall ut; Första! Sträck högt inåt-fyra! 4. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj utåt-fem! 5. Gard!

LXXI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar högt utåt och lågt inåt och stöt samt utfall och ombyte af gard framåt.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj utåt och dubbelt lågt böj inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Framåt byt om-sju!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt med spetsunderflyttning och höjning af handen under enkelmarsch tillbaka och efterföljd af enkelmarsch framåt med utfall och understöt, afböjd med sträckning lågt inåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt inåt och med sträckning på yttre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk inåt, sträck och fall ut; Andra! Tillbaka, spets under högt böj utåt och höj-ett! tu! 2. Första! Framåt fall ut under; Andra! Sträck lågt inåt-tre! 3. Andra! Stöt öfver och spets under fall ut; Första! I gard, högt böj inåt och sträck högt utåt-fyra! fem! 4. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj inåt-sex! 5. Gard!

LXXII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt med spetsunderflyttning och höjning af handen under enkelmarsch tillbaka och efterföljd af enkelmarsch framåt med utfall och understöt, afböjd med sträckning lågt utåt och besvarad med öfverstöt samt med spetsunderflyttning och utfall med öfverstöt, afböjda högt utåt och med sträckning på inre sidan under återgående till gard och besvarade med understöt, afböjd lågt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk utåt, sträck och fall ut; Andra! Tillbaka, spets under högt böj inåt och höj-ett! tu! 2. Första! Framåt fall ut under; Andra! Sträck lågt utåt-tre! 3. Andra! Stöt öfver och spets under fall ut; Första! I gard, högt böj utåt och sträck högt inåt-fyra! fem! 4. Första! Stöt under; Andra! I gard lågt böj utåt-sex! 5. Gard!

LXXIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Utfall utåt ur linien med stöt och återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Utåt ur linien fall ut och stöt-ett! 2. I gard på gamla linien-tu!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt inre gard.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt under helmarsch tillbaka och efterföljd af helmarsch framåt med utfall och öfverstöt, afböjd högt inåt och besvarad med öfverstöt och utfall med spetsunderflyttning, afböjda med dubblerad hög afböjning inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt utåt, sträck och fall ut; Andra! Helt tillbaka, högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Spets under helt framåt och fall ut; Andra! Högt böj inåt-tre! 3. Andra! Stöt öfver och spets under fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj inåt-fyra! fem! 4. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj inåt-sex! 5. Gard!

LXXIV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Utfall inåt ur linien med stöt och återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Inåt ur linien fall ut och stöt-ett! 2. I gard på gamla linien-tu!

Kontra-rörelser.

Mot sträckt yttre gard.

Angrepp på vapnet och utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt under helmarsch tillbaka och efterföljd af helmarsch framåt med utfall och öfverstöt, afböjd högt utåt och besvarad med öfverstöt och utfall med spetsunderflyttning, afböjda med dubblerad hög afböjning utåt under återgående till gard och besvarade med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Bryt inåt, sträck och fall ut; Andra! Helt tillbaka, högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Spets under, helt framåt och fall ut; Andra! Högt böj utåt-tre! 3. Andra! Stöt öfver och spets under, fall ut; Första! I gard, dubbelt högt böj utåt-fyra! fem! 4. Första! Stöt öfver; Andra! I gard högt böj utåt-sex! 5. Gard!

LXXV.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt inåt och högt utåt och stöt samt utfall och ombyte af gard tillbaka.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj inåt och dubbelt högt böj utåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! 4. Tillbaka byt om-sju!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Utfall med öfverstöt, afböjd högt inåt med halfvändning och stöt med sidomarsch utåt, afböjd högt inåt under halfmarsch tillbaka och besvarad med utfall och spetsunderstöt, afböjd högt utåt under återgående på gamla linien och besvarad med öfverstöt, afböjd högt utåt under återgående till gard. *Ur linien.*

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut! Andra! Ur linien högt böj inåt och stöt; Första! Halft tillbaka högt böj inåt-ett! tu! 2. Första! Spets under sträck och fall ut; Andra! Tillbaka på gamla linien högt böj utåt-tre! *) 3. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj utåt-fyra! 4. Gard!

LXXVI.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Utfall med öfverstöt, afböjd högt utåt med halfvändning och stöt med sidomarsch inåt, afböjd högt utåt under halfmarsch tillbaka och besvarad med utfall och spetsunderstöt, afböjd högt inåt under återgående på gamla linien och besvarad med öfverstöt, afböjd högt inåt under återgående till gard.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut; Andra! Ur linien högt böj utåt, och stöt; Första! Halft tillbaka högt böj utåt-ett! tu! 2. Första! Spets under sträck och fall ut; Andra! Tillbaka på gamla linien, högt böj inåt-tre! *) 3. Andra! Stöt öfver; Första! I gard högt böj inåt-fyra! 4. Gard!

LXXVII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubblerade afböjningar lågt utåt och högt inåt och stöt samt utfall och ombyte af gard tillbaka.

*) Utfallet göres icke förr än 2:dra man börjat återgåendet till gamla linien, hvartill han föranledes deraf, att 1:sta man gått tillbaka på denna linie.

Kom.-ord: 1. Dubbelt lågt böj utåt och dubbelt högt böj inåt-ett! tu! tre! fyra! 2. Stöt-fem! 3. Fall ut-sex! Tillbaka byt om-sju!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Utfall med öfverstöt, besvarad med tempostöt inåt under förflyttning utåt ur linien samt återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut! Andra! Bågsteg utåt och stöt-ett! (tu!) 2. Första! I gard; Andra! Tillbaka på gamla linien i gard-tu!

LXXVIII.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Utfall med öfverstöt, besvarad med tempostöt utåt under förflyttning inåt ur linien samt återgång i gard på gamla linien.

Kom.-ord: 1. Första! Sträck och fall ut; Andra! Bågsteg inåt och stöt-ett! (tu!) 2. Första! I gard; Andra! Tillbaka på gamla linien i gard-tu!

LXXIX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubbla afböjningar högt inåt, gardombyte tillbaka med sträckning och utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj inåt-ett! tu! 2. Tillbaka byt om, sträck och fall ut-tre! fyra! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Inre garden.

Enkelmarsch framåt med angrepp på vapnet jemte utfall ur linien med stöt inåt, afböjda högt inåt under halfmarsch tillbaka och halfvändning inåt och besvarade med halfmarsch framåt och öfverstöt, afböjd högt inåt under halfvändning inåt och återtagande af gardställning och besvarad med understöt, afböjd lågt inåt under återgående till utfallsafstånd.

Kom.-ord: 1. Första! Framåt, stryk inåt, utåt ur linien fall ut och stöt; Andra! Halft tillbaka, med halfvändning högt böj inåt-ett! tu! 2. Andra! Halft framåt stöt öfver; Första! Med halfvändning i gard högt böj inåt-tre! 3. Första! Stöt under; Andra! Tillbaka lågt böj inåt-fyra! 4. Gard!

LXXX.

Fria fäktrörelser.

Repetition.

Dubbla afböjningar högt utåt, gardombyte framåt med sträckning och utfall.

Kom.-ord: 1. Dubbelt högt böj utåt-ett! tu! 2. Framåt byt om, sträck och fall ut-tre! fyra! 3. Gard!

Kontra-rörelser.

Yttre garden.

Angrepp på vapnet och utfall ur linien med stöt utåt, afböjd högt utåt under halfmarsch tillbaka och halfvändning utåt och besvarad med halfmarsch framåt och öfverstöt, afböjd högt utåt under halfmarsch tillbaka på nya linien och besvarad med understöt under halfmarsch framåt, afböjd lågt utåt under återgående till utfallsafstånd.

Kom.-ord: 1. Första! Stryk utåt, inåt ur linien fall ut och stöt; Andra! Halft tillbaka, med halfvändning högt böj utåt-ett! tu! 2. Andra! Halft framåt stöt öfver; Första! Halft tillbaka på nya linien högt böj utåt-tre! 3. Första! Halft framåt stöt under; Andra! Tillbaka lågt böj utåt-fyra! 4. Gard!

Anmärkning. De fria fäktöfningarna utföras så väl i venster som i höger gard, och kontraöfningarna, som äfvenledes verkställas i både höger och venster gard, öfvas lika mycket af både första och andra män. Kommandoorden lämpas härefter.

Fri kontrafäktning.

1. Såsom öfvergång till fri kontrafäktning öfvas hvarje kontra-rörelse utan kommando, blott med angifvande af hvilken som skall börja.

2. Sedan de *enkla* och de *förberedda angreppen* blifvit genomgångna, kan man låta den ene stöta och den andre parera och ripostera på stående fot, hvarvid halfmarsch tillbaka i paraden med efterföljande halfmarsch framåt i riposten äfven böra tillåtas.

3. Sedan *angrepp med fint* blifvit genomgångna, kan man bestämma, hvilken af de stridande som skall börja striden, och för öfrigt lemna full frihet, dock kan den inskränkning häruti lämpligen göras, att den, som får göra första anfallet, icke får retirera, hvilket åter bör stå den andra fritt.

4. Sedan *angrepp med förberedd fint* äro genomgångna, lemnas båda de stridande full frihet. Kontraöfningen bör då inledas med en enkel salut på undervisarens kommando, hvilken derefter kommenderar: »I-gard!», hvarefter striden begynner.

5. Sedan kontrafäktningen någon tid med full frihet fortgått, så väl med venster som med höger gard, låter man de fäktande från början intaga olika gardställning, för att de må vänja sig vid de förändringar i de ömsesidiga förhållandena, som härigenom uppkomma.

6. Sedan någon säkerhet i nyssnämnda förhållanden vunnits, öfvas gardombyten under sjelfva striden, men dessa böra då icke samtidigt verkställas af båda de fäktande, utan striden stundom föras med olika händer.

7. Såsom omvexling kan man stundom anställa fri kontrafäktning med värja mot dolk, hvarvid man lär känna förhållandena mellan det längre och det kortare vapnet och vinner största möjliga fart i förflyttningarna.

